

614

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNII
ADMINISTRAȚIUNEA CASEI BISERICII

ISTORICUL MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI

ȘI

MITROPOLIȚII ȚĂREI MUNTENEȘTI

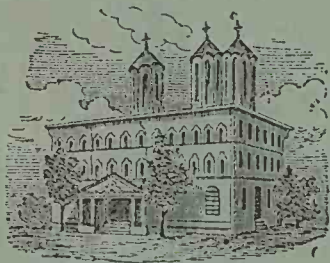
ALCĂTUIT

Cu prilejul împlinirii a 40 ani de Domnie glorioasă
a Majestății Sale Regelui

CAROL I

DE

PREOTUL GEORGE I. GIBESCU

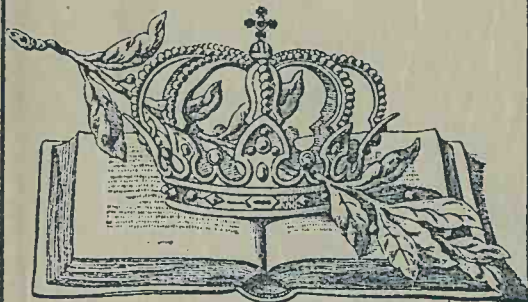
BUCUREȘTI

—
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1907.

BIBLIOTECA
FVNDAȚIVNEI
VNIVERSITARE
CAROL I.

Nr. Inv. *7090-12404 B*
Secțiunea *XXVII*
Raftul *7 83194*

ISTORICUL
MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNEI

Inv. 7890

ISTORICUL MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI

ȘI

MITROPOLIȚII ȚĂREI MUNTENEȘTI

ALCĂTUIT

Cu prilejul împlinirii a 40 ani de Domnie glorioasă
a Majestății Sale Regelui

CAROL I

DE

PREOTUL GEORGE I. GIBESCU

BUCUREȘTI

—
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1907.

2-C105239

cf 953

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 83 194

PC9/04

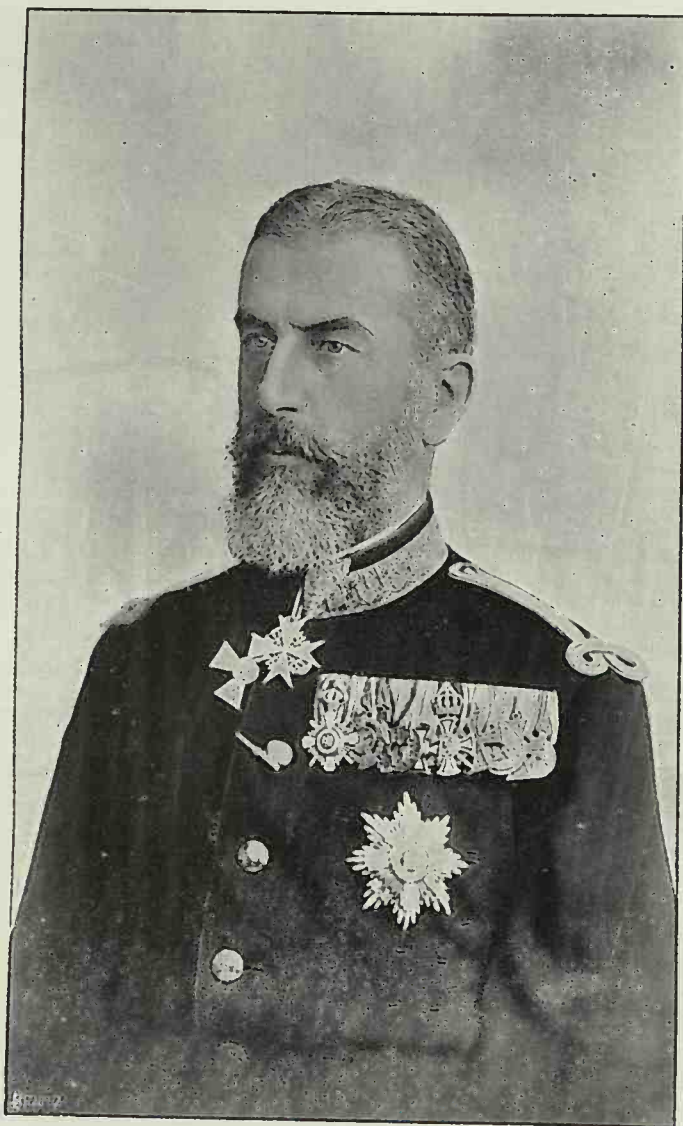
B.C.U. Bucuresti

C105239

MAJESTATEA SA REGINA ELISAVETA

MAJESTATEA SA REGELE CAROL I

SFÂNTA MITROPOLIE.

A
UNGRO-VLAHIEI

No. 4410.

Trecă Cucernice Părinte,

Cu ocaziunea împlinirii de 40 de ani de glorioasă domnie a Majestății Sale Regelui Carol I, urmând a se sărbători această dată solemnă prin deschiderea unei mari Expozițiuni naționale, în anul viitor 1906, în care va fi și o secțiune a Cultelor,—pentru care Onor. Minister, prin adresa No. 18.700 a. c. ne roagă să dispunem întocmirea unei monografii religioase, în care să se stăruiască cu deosebire asupra istoricului acestei sfinte Mitropolii,—vă însărcinez pe P. C. Voastră cu această lucrare și vă invit să depuneți toată silința trebuitoare în acest scop, și a face ca să fie terminată cât mai curând, spre a fi apoi înaintată la destinațiune.

Mitropolit Primat, IOSIF

Director, Dr. CORNOIU

*P. C. Arhidiacon G. J. Gibescu
Sub-Directorul Cancelariei Sf. Mitropolii.*

ÎNALT PREA SFINȚITUL ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT
AL UNGRO-VLAHIEI, PRIMAT AL ROMÂNIEI,
D. D. IOSIF

ÎNAINTE CUVÂNTARE

Spre a face o descriere amănunțită, asupra Mitropoliei «Ungro-Vlahiei», din toate punctele de vedere,—cuprinzând datele și documentele toate, cari tratează despre tot ce se atinge de «Inființarea Mitropoliei», «Reședința mitropolitană», «Catedrala mitropolitană» și «Mitropolîi țării»,—trebuie ca cineva, să se consacre unui studiu foarte laborios, într'un timp îndelungat, ca să dea la lumină o operă, alcătuită din asemenea acte și documente, operă ce ar putea să se cuprindă în câteva volume; căci ar fi să se alcătuiască o mare parte din Istoria Bisericei Române, lucru ce nu se poate pretinde de a se face, într'un timp foarte scurt, cât am întrebuițat eu.

Pentru lucrarea de față, s'au utilizat izvoarele, ce am putut avea la îndemână, și care prezintă mai multă certitudine istorică, pentru expunerea faptelor; iar numele autorilor le-am citat pretutindeni, în alcătuirea aceasta, menită să grupeze la un loc cunoștințele referitoare la Mitropolia țării muntenești, cum și la viața și activitatea Ierarhilor ei, — însă pe scurt.

Nădăjduesc, că va sluji și aceasta, măcar ca o schițare și îndrumare, pentru o istorie dezvoltată, ce comportă însemnătatea celei dintâi Mitropolii a țării și a

*Ierarhilor ei, cari au avut mari roluri de împlinit în
curgerea vremilor vijelioase, prin care a trecut scumpa
noastră țărișoară.*

*Suntem mândri de marii noștri Ierarhi, cari au fost
fala țării; iar descrierea vieții lor, ca și a Catedralei
mitropolitane, ne shijește ca un foarte însemnat motiv pa-
triotic, pentru sărbătorirea glorioasei Domnii de patru-
zeci de ani, a prea înțeleptului, prea piosului
și viteazului nostru Rege Carol I.*

Arhidiacon, G. I. Gibescu ¹⁾

1906 Februarie 9.

¹⁾ Insărcinat cu această lucrare, de către Inalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit
Primat al României, **D. D. Iosif**, care în ziua de 25 Decembre 1906, a binevoit a mă
hirotonisi preot pe scama bisericii **Domnița Bălașa**.

PARTEA I.

§ 1. Organizațiunea bisericească și politică a Românilor, până în secolul al XIV-lea.

Mai înainte de a descrie împrejurările în care a luat naștere «Mitropolia Ungro-Vlahiei», cred necesar, a face o privire retrospectivă, asupra situațiunei politice și religioase a acestei țări, cu mult anterioară datei de 1359.

Consider elucidată chestiunea, cum că creștinismul a pătruns în Dacia, imediat după cucerirea ei, sau chiar pe timpul Apostolilor. De și asprimea vremilor nu ne-a lăsat nici un act, totuși avem destule dovezi, spre întărirea acestui adevăr.

Apostolul *Pavel* a cutreerat în călătoriile sale, partea de meazăzi a Dunărei, iar Apostolul *Andrei* partea de meazănoapte, întemeind, peste tot locul, comunități creștine și organizându-le.

În privința bisericească, locuitorii din aceste ținuturi s'au dezvoltat, la început, sub conducerea Romei, având un Arhiepiscop la *Sirmiu*, iar dela mijlocul veacului al V-lea, aveau centrul în *Tesalonic*, și până la anul 732, cu o întrerupere de 10 ani, adică între anii 535 și 545, când depindeau de *Iustiniana prima* (Scupae). Dela 732, sub Impăratul Leo Isaurul, Romanii din Iliria și din pro-

vinciile dunărene, sunt trecuți sub autoritatea Patriarhului de Constantinopol, și sub influența grecească.

Astfel Romanii, amestecați cu coloniștii din Dacia traiană, denumiți apoi *Români*, au fost sub influența grecească până la creștinarea Bulgarilor, sub a căror stăpânire au ajuns; iar atunci s'a stabilit centrul puterii civile și bisericești în *Ohrida* sau *Ahrida*, și Biserica Românilor din Dacia, a fost trecută de sub jurisdicțiunea Patriarhului constantinopolitan sub scaunul arhiepiscopului *Ohridei*; apoi, pe timpul Asanilor, sub scaunul Arhiepiscopului dela *Târnova*, până la năvălirea Tătarilor, ori până după întemeierea Principatului Munteniei.

Manifestarea istorico-națională a Românilor din stânga Dunării, cu o proprie organizațiune bisericească și politică, cade în a doua jumătate a secolului al XII-lea; iar părțile ocupate de ei în acest timp, erau: partea răsăriteană a Țării-românești, apoi partea de meazăzi și de mează-noapte a Moldovei¹⁾.

Este interesant a se mai ști, că: Români locuiau în sate, așezate prin văi, la adăpost, sau chiar pe munți. Cei dela șes își făceau locuința lângă pădure, sau ascunsă în pământ (bordeiu). O mică biserică de lemn și un preot, care știă să citească slavonește, preîntâmpină trebuințele religioase ale credincioșilor. Un scaun de judecată pentru pământ și moșteniri; apoi se află în sat un bătrân jude, în unele părți onorat cu titlul de «*cneaz*». Când vr'o primejdie venea asupra lor, cei dela munte se apărau, prăvălind bolovanii asupra năvălitorilor; cei din codri tăind arbori și lăsându-i să se țină numai în coajă, ca apoi la venirea dușmanului, să-i facă să cadă asupra lor, sau luând în mâini coase, măciuci și arcuri, mergeau, cu conducătorii lor în frunte, la luptă. Peste mai multe sate, ale *cnezilor*; se întindea sceptrul de pace, sabia ocrotitoare a «*Voevodului*» = Domn mai mare. În secolul al

¹⁾ Originile Principatelor române D. Onciul. pag. 28, 85.

XIII-lea se găsesc menționați în documente mai mulți voievozi de aceștia, în diferite locuri. Voievodul luă dijmă dela cei apărați de dânsul; el își avea cetate în locuri bine asigurate; își ținea diacul (tâlmaciul) său de slavonește; întreține legături cu streinătatea, care îi cunoștea astfel numele¹⁾.

Corespunzător cu această stare de lucruri destul de simplă, la ce altceva ne-am putea aștepta pe terenul bisericesc, decât la bisericuțe mici de lemn, câte una de obicei în fiecare sat, la puține chilii, pentru călugări, în locuri retrase; rar de tot, pe ici și colea, eră câte un schit; iar preoții de prin sate, erau de cele mai multe ori fără cunoștință de carte, cel mult putând ceti de pe cărți slavone, rugăciunile necesare, celor ce locuiau împreună cu dânșii într'un sat. Școală de scris, de cetit și de cântări nu puteau face²⁾. Hirotonia o primiau acești preoți, de obicei, dela învecinații episcopi bulgari, de peste Dunăre, sau, când și când,—pentru cazuri de nevoie sau greutate, de a veni mereu pentru fiece hirotonie peste Dunăre,—li se sfinția de către acești episcopi învecinați, și câte un arhieru, luându-și reședința unul într'o regiune, altul în alta, în vreun schit, și efectuând hirotonia preoților, de care poporul de prin sate avea nevoie.

Pentru întâiași dată existența unor asemenea episcopi ortodocși la Români din nordul Dunării, este adevărată, prin documente, în prima jumătate a veacului al XIII-lea. Scrisoarea Papei Grigorie al IX-lea, din 1234, către principele unguresc Bela, vorbește despre acești episcopi (cari în scrisoare se numesc schismatici) în episcopatul Cuman, care se întindea și peste teritoriul dintre Carpați și Siret³⁾.

1) N. Iorga Istoria lui Ștefan cel Mare, pag. 9—11.

2) N. Iorga. Istoria literaturii religioase, pag. 8.

3) Documentul acesta este dat din Perugia la 14 Noembrie 1234. Papa Grigorie IX-lea, scrie principelui de coroană al Ungariei, Bela, o scrisoare,—alcătuită pe temeiul rapoartelor venite dela misionarii de propagandă,—prin care se constată existența unor popoare, *qui Walati vocantur*, care de și se socotesc printre creștini, totuși au diferite rituri și

Dela invazia Tătarilor, la 1241, și până la întemeierea Principatelor Române, știri privitoare la organizarea Bisericii Române, nu se mai află în documente contimporane.

§ 2. Intemeierea Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Cu începutul secolului al XIV-lea, istoria Românilor din Țara românească, intră într'o nouă fază; căci în locul Voievodatelor de până atunci, de dincoace și de dincolo de Olt, de acum înainte avem o singură formațiune politică, care este concentrată în Principatul țării românești; iar numele Domnitorului țării este *Basaraba*, cu care se începe consolidarea dinlăuntru și dinafară.

După consolidarea politică, a urmat îndată și organizarea bisericească; căci acesta eră procedeul obișnuit pe atunci, ca: formațiunii politice, să-i urmeze neapărat constituirea ierarhiei bisericești.

Când vor fi început cele dintâi demersuri în această privință, nu se poate afirma cu siguranță; căci din prima jumătate a veacului al XIV-lea, n'avem o mărturie istorică. Probabil că ele vor fi început chiar sub *Basaraba Voievod*, care a domnit până la anul 1338, dar fără să se fi ajuns la un rezultat definitiv.

Lui Basaraba îi urmează fiul său Alexandru. Acesta domni delă 1338 până la 1364. În timpul domniei sale, se întemeie, în anul 1359, *Mitropolia Ungro-Vlahiei*, cea mai veche dintre Mitropoliile țării.

Domnitorul Alexandru Basarab, gândindu-se la stabi-

obiceiuri, ce nu se împacă cu numele de creștin. „Nam Romanam ecclesiam contemnes non a venerabili fratre nostro... episcopo Cumanorum, qui loci diocesanus existit, sed a quibusdam pseudoepiscopis Graecorum ritum teneantibus universa recipiunt ecclesiastica sacramenta“. Hurmuzachi. Documente I, 132; Transilvania 1870, 44.

Tot acest document continuă spunând, că și Ungurii și Teutonii primesc sacramentele dela acei episcopi schismatici; adaogă apoi, că Papa a dat voe episcopului Cumanilor, ca să consacre dintre Români, un episcop pentru aceștia, ca sufragan al său, ca ei să nu mai aibă de a face cu acei „episcopi schismatici“.

lirea unui Mitropolit, și-a întors privirea dela Carpați într'o altă direcție, și cei dintâi indicați păreau a fi vecinii de peste Dunăre: Bulgarii și Sârbi. Dar nu s'a adresat la ei Dōmnitorul român; căci Statul bulgăresc, nu numai pe terenul politic stă rău, ci mai ales pe cel religios. Acți mișunau secte eretice, cum și misticismul particular, desvoltat în prima jumătate a secolului al XIV-lea, la muntele Athos, și cunoscut sub numele de *Isichasm*, sau *Quietismul*, al căror cap eră Simeon ¹⁾; apoi *Bogomilismul*,

¹⁾ Simeon eră superiorul Mănăstirei Mama din Constantinopol și, prin instrucțiunile lui, monahii se puneau, prin diferite procedări, în starea de a contempla prin uimire ființa lui Dumnezeu, fapt pe care și Dionisie Areopagitul îl recomandase ca cel mai înalt ideal al străduințelor mistice. Monahii punându-se pe vine, într'un colț al chiliei, apăsând barba în piept, fixând ochii asupra buricului, și împedcând pe cât se putea respirația, cădeau mai întâi într'o turburare a minții și simțiau o întunecare a ochiului; dar dacă persistau mai mult timp în acea pozițiune, atunci turburarea minții dispărea, înlocuindu-se cu o plăcere inexprimabilă, după care apoi se redeșteptau, înconjurați de razele unei lumini splendide. Ei se numiau pe sine *quietiști* (*ἡσυχάζοντες*) și pretindeau că razele splendide ce-i înconjurau, este lumina divină necreiată, de care a fost înconjurat Mânt. Hristos pe muntele Taborului.—Despre aceștia a auzit la 1340 un avă cu cultură clasică, din Calabria, anume *Varlaam*, care la început eră pentru unire cu Biserica de Apus, iar după ce tratările sale de unire la Avignon, în anul 1339, nu avură nici un rezultat, a fost polemic contra Latinilor. El începù să scrie contra monahilor, acuzându-i de un misticism fals, numindu-i în deriziune *ὀμφραλόψυχοι*, adică privitori în buric, unde-și concentrează sufletul și caută a se lumina.

Atunci învățatul isihast *Grigore Palama*, a scris în contra lui *Varlaam*, spunând, că n'ar fi de tot cu neputință, ca cineva să vadă lumina dumnezeiască, pentrucă și Apostolii au văzut-o la Schimbarea la față a Domnului Hristos pe muntele Taborului. Această lumină este o lucrare dumnezeiască (*ἐνέργεια*), ea vine dela Dumnezeu, dar e deosebită de ființa Sa cea nevăzută. *Varlaam* răspunse atunci, că *isihăștii* cred în doi Dumnezei, în ființa nevăzută și în lucrarea văzută, care e deosebită de El.—Disputa a luat dimensiuni din ce în ce mai mari, până ce în 1341 ajunse la un sinod din Constantinopol și aici s'a dat o hotărâre contra lui *Varlaam*, care indignat, părăsi orientul, se întoarse în Italia, apoi trecù la biserica romană. Discipolul lui *Varlaam*, anume *Grigorie Acindin*, și *Nichifor Grigoras* († 1359) istoriograful, continuară lupta contra *quietiștilor*, până ce în anul 1353 se ținură încă trei sinoade,—în care se stabili ca învățătură: că, fără îndoială, sunt lucrări dumnezeiești, ca lumina din Tabor, care se deosibesc de ființa dumnezeiască, dar sunt necreiate și depind de ființa dumnezeiască. Aceste lucrări se numesc câte odată și *Dumnezeu* sau *Dumnezeire*. Sâmburele acestei învățături este, că ființa

(*plăcuții lui Dumnezeu*, cum se numiau acei sectari) care a reînnoit ideile Gnosticilor și ale Maniheilor și numără foarte mulți partizani ¹⁾, cum și o altă sectă eretică, *Ada-*

lui Dumnezeu e nedespărțită de atributele Sale, totuși e o deosebire reală între ele, fără ca aceasta să vatăme unitatea lui Dumnezeu.

(Compendiu de *Istoria Bisericii* de N. Nitzulescu pag. 245. Compar. *Istoria bisericească* de P. S. Atanasie și P. S. Gherasim pag. 129, 130. Vol. II).

¹⁾ *Evhiții* și *Bogomilii* sunt odrasle noi ale *Paulicianismului*, care și acesta este un rest degenerat din sectele gnostice și maniheice, ce se conservară până în secolul al VII-lea în Armenia și Siria.—Un oarecare Constantin din comuna Mananali, aproape de Samosata, în Siria, a adunat acele resturi eretice și le-a reformat. El s'a dedicat studiului sfintei Scripturi și a început să se creadă, că este chemat să reînființeze creștinismul apostolic.—Contrastele biblice: Dumnezeu și lumea, lumina și întunecul, spiritul și materia, le explică în sensul dualismului. Sectatorii săi primiră numele de *Pauliciani*, adică adevărați creștini, în înțelesul învățăturai pauline, și pe ortodocși îi numeau *Romei*. Pentru Pauliciani, lucrul principal era religiozitatea internă; de aceea desprețuiau ceremoniile, postul, ascesa, ierarhia și amestecul statului în afacerile bisericești.

Nu primiau V. Testament și din cel Nou excludeau epistolele Ap. Petru. O autoritate absolută pentru dânșii constituiau numai scrierile Ap. Paul. (Vezi Ist. Bis. de Nitzulescu pag. 198, 199).

Împăratul Ioan Tzimisches (969) a strămutat pe Pauliciani prin împrejurimile Filipopolei. Alexie I Comnenul se silii să-i aducă la ortodoxie, și a reușit în aparență să convingă pe unii, dar s'a înșelat, căci ei au trecut în restul Traciei, cum și în *Bulgaria* vecină, unde partizanii Paulicianismului se numiau *Bogomili*, iar cei din Tracia *Evhiți*, pentru că puneau mare preț pe rugăciune. În Bulgaria s'au numit *Bogomili*, probabil dela un preot bulgar, cu numele Teofil, bulgărește Bogomil, care a răspândit Paulicianismul.

Evhiții și Bogomilii se duseră până la Constantinopol, și aici apostolii Bogomililor intrară în starea monahală, cu toate că ei urgiseau monahismul. Alexie Comnenul (1218) i-a persecutat foarte crud, punând să-i ardă; dar secta n'a încetat, ci resturi din ei se întâlnesc prin văile Balcanilor, încă și în veacul al XVII-lea, trecând prin Serbia și Bosnia; ba au trecut și în Apus, unde erau cunoscuți sub numele de *Patari* sau *Patareni*, sub care nume se înțelege sau un *Pataria*, adică în limba milaneză, un *sdrențăros*, sau niște oameni, cari ziceau adesea rugăciunea „Tatăl nostru“. Ei s'au răspândit și în țările locuite de Români, și în Rusia; iar sub numele de *Catari* sau *Curafi*, s'au răspândit la Apus, în Italia și Franca.

Capul acestei secte a fost un oarecare *Baziliu*, medic, care a fost ars la 1118 din ordinul împăratului Alexie Comnenul.

Bogomilii admiteau, că Dumnezeu, care are formă omenească *ἄνθρωπος*, însă fără corp, *ἄσώματος*, a născut doi fii: *Satanael* și *Logos* (5500). Unul din ei, *Satanael*, conspiră contra tatălui său, reușește a-și adună

*mitismul*¹⁾, ce câștigase asemenea mulți aderenți. După aceea, statul sârbesc, de și atinsese cea mai mare întindere, totuși în privința religioasă, se află într'o situațiune critică, din cauza anatemei Constantinopolului, ce plană asupra poporului și a patriarhului sârbesc, proclamat la

mai mulți adepți, pentru ca împreună să se ridice mai pre sus de Dumnezeu, dar sunt isgoniți din cer pe pământ, unde formară lumea din pământ și apă, folosindu-se de un principiu dat de Dumnezeu din lumea cerească.

Satanael conrupe pe om. La început seduce pe Eva și cu ea naște pe Cain și pe Calomena, fapt pentru care Dumnezeu i-a luat puterea creiatoare. Ca să mântuiască pe om, Dumnezeu naște pe *Logos* (Iisus Hristos), care se mai numia și Arhanghelul Mihail, din Fecioara Maria; Logos s'a zămislit prin urechea Fecioarei și s'a născut cu corp aparent, și numai în aparență suferind moartea, a învins pe fratele mai mare și l'a degradat din Satanael în simplu Satan, aruncându-l în iad și întemeind adevărata biserică a *Bogomililor*; iar Logos s'a suit la cer, de unde se roagă Tatălui pentru lume. Conducerea aleșilor este lăsată Sf. Spirit.

Vechiul Testament Bogomilii îl credeau că este opera lui Satan. Noul Testament îl primiau sub rezerva de a-i da explicarea ce voiau. Ei admiteau din V. Test. Psalmii, 16 Profeți, 4 Evangheliști, Faptele Apostolilor și Apocalipsa. Dintre mistere primiau botezul, dar fără apă, numai prin impunerea Evangheliei lui Ioan și invocarea Sf. Spirit.

Bogomilii nu primiau ceremoniile bisericești, nici ierarhia; ci puneau mare preț pe rugăciune și pietate. Rugăciunea domnească o recitau de șapte ori ziua și de cinci ori noaptea. Cei mai desăvârșiți din sectari urgiseau mâncarea de carne și căsătoria.

(Ist. Biser. de P. S. Atanasie și Gherasim. Vol. II, pag. 94, 95, 961. Compar. Ist. Dogmelor de D. G. Boroianu, pag. 133, 134, 135).

¹⁾ O sectă panteistă libertinistă, numită *a spiritului liber*, a apărut pe la jumătatea veacului al XIII-lea, având de întemeietor pe Amalrich de Bena, profesor la Universitatea din Paris, care a murit la 1204. El zicea, că Dumnezeu s'a întrupat în fiecare om cuvios, de aceea fiecare om cuvios, întru care locuște Sf. Duh, este ca și Hristos. Sectarii s'au răspândit în Italia, Franța și Germania, în felurite forme; în Germania ei se numiau *frații și surorile spiritului liber*, iar poporul îi numea *Șvesterioni*, din cauza vagabondagiului fraților, cu așa zisele surori. Ei ziceau că omul cuvios n'are nevoie de legi morale și de sacramente, dar trăiau în desfrânări de tot felul. Această sectă panteistă a intrat în înrudire, cu *Catarii* și cu *Bogomilii*, și a dat naștere la mai multe secte mici; așa erau în Austria, pe la începutul veacului al XIV-lea, iar în Boemia la începutul veacului al XV-lea, *Adamistii*, o sectă antinomistă, care se zice, că voește să vadă omenirea întorcându-se la vieța originală a lui Adam și Evei, umblau goli și aveau comunitatea femeilor. Această sectă ajunsese și în Bulgaria, dar pe la jumătatea veacului al XV-lea dispăre.

(Ist. Bis. de P. S. Atanasie și Gherasim. pag. 102, 103).

1346, cu învoirea patriarhului de Târnova și a celui de Ochrida ¹⁾).

După cum Domnitorul Țării românești, s'a ferit a cere binecuvântare pentru Mitropolitul său, dela o Patriarhie, care avea mult de lucru cu numeroase secte eretice, și care îi amenințau ortodoxia,—cum erà Bulgaria,—apoi de sigur tot așa va fi trebuit să se ferească a se adresa în acelaș scop, la o Patriarhie, ca cea sârbească, asupra căreia plană încă anatema dată de către căpetenia Ortodoxismului ²⁾).

Astfel dar, Alexandru Basaraba, voind să aibă Mitropolit, a trebuit să se adreseze la Patriarhia de Constantinople, care erà cel mai vechiu și cel mai însemnat centru al Ortodoxiei,—după cum dovedesc actele Patriarhiei constantinopolitane.

Documentele cele mai însemnate, privitoare la întemeierea Mitropoliei Ungro-Vlahiei,—la care se referă toți istoricii noștri,—sunt cele cuprinse în «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*», apărute la Viena în anul 1860.

Sub data de *1359 din Mai*, se găsesc, în volumul I al acestei colecțiuni, două documente de cea mai mare importanță pentru lămurirea chestiunii noastre ³⁾).

Cel dintâi cuprinde deciziunea luată de sinodul patriarhal din Constantinopol, prin care se încuviințează strămutarea Mitropolitului Vitzinei, ca Mitropolit al întregii

¹⁾ „Intemeierea Mitropoliilor în țară“. Dr. N. Dobrescu. Biserica Ort. Rom. an XXIX No. 5 pag. 534. 535.

²⁾ Arhiepiscopul Ioanichie al II-lea a fost proclamat *Patriarh* al Sârbilor, Bulgarilor și Grecilor, și intronizat ca atare, în urma hotărârei adunării naționale de episcopi și nobili, la *Scopi*, care adunare fusese convocată de Ștefan IV Dușan; iar acesta a fost încoronat *Impărat*. Atunci episcopii greci, cari veniră sub dominațiunea Serbiei, fură alungați din scaunele lor; iar Patriarhul din Constantinopol răspunse la ridicarea Patriarhiei Sârbe, cu o *anatema severă*. Impăcarea s'a făcut abia sub țarul Lazăr (1376), recunoscându-se de Constantinopol Patriarhia sârbă dela Peci sau Ipec.

(Ist. Bis. de P. S. Atanasie și Gherasim. Vol. II, pag. 38, 39).

³⁾ Acta Patr. Const. I, pag. 383—388.

Ungro-Vlahii, hotărând totodată, ca acest Mitropolit să fie dependent în viitor de Patriarhia de Constantinopol.

Al doilea document, este o scrisoare adresată Domnitorului Țării românești, din partea Patriarhului și sinodului său, prin care îi aduce la cunoștință, că a fost încuviințată strămutarea Mitropolitului Vitzinei, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, cu condiția arătată mai sus, în deciziunea sinodală. Astfel Patriarhul, vorbind de cererea Voevodului pentru *Iacint*, spune că cererea i-a fost luată în considerațiune, din cauza făgăduinței ce a dat și a obligațiunii ce și-a luat Voevodul, față de Patriarhie, ca adică, după moartea lui Iacint, să nu primească Mitropolit din altă parte, decât numai pe acela, pe care-l va alege și hirotonisi Patriarhul și sinodul patriarhal.

Însă Patriarhului nu i-a părut de ajuns aceasta; căci mai jos adaogă în scrisoare: «că, e de datoria Voevodului, ca să se îngrijască, de a-și împlini făgăduința ce a făcut, ca adică el (Voevodul), precum și copiii, moștenitorii și urmașii lui, vor da jurământ în scris, întărit de amândouă părțile, cum că după moartea lui Iacint, țara Ungro-Vlahiei va rămâne sub dependența Patriarhiei, primind pe arhiereul ales și hirotonisit de ea».

După aceea Patriarhul, cere, ca Voevodul să-i trimită în scris acest jurământ, «pentru întărirea și asigurarea făgăduinței și a bunei înțelegeri, ca astfel să fie neschimbată și statornică zisa rânduială, și înfricoșată hotărîre sinodală să amenințe pe cel ce ar împedica-o sau ar călca-o».

Din acestea reiese, că Patriarhul se îngrijă, ca să-și asigure în viitor autoritatea sa bisericească asupra Principatului țării românești. Acest fapt însă, dă loc la două presupuneri: *întâia* este, că poate un caz analog avusese loc mai înainte, care nu fusese îngădit de Patriarhie cu toate garanțiile suficiente, după cum se face de astădată cu jurământ în scris; *a doua*, că Patriarhia avea cunoștință despre oarecare raporturi ale Bisericii din Țara ro-

= C 105239 =

mânească, cu o altă Biserică (care nu se numește), și ca să înceteze pe viitor asemenea legături, ia aceste măsuri serioase de prevedere și de asigurare. Iar după cele spuse mai sus, asemenea legături bisericești nu putea avea în acel timp țara noastră, decât cu învecinata ierarhie bulgărească, anume cu scaunele episcopale dela Dunăre: Vidin, Silistra, etc.

Astfel dar, din cele două documente¹⁾ rezultă că: *în anul 1359 luna Mai, pe vremea Patriarhului Callist I, a fost numit de către Patriarhia din Constantinopole, în urma cererii Voevodului Țării românești, Alexandru, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Iacint, care până atunci fusese Mitropolit al Vitzinei. Deci, Iacint este cel dintâi Mitropolit al Ungro-Vlahiei, cunoscut în istorie.*

Reședința Mitropolitului de atunci, nu este numită în cele două documente, dar cu înlesnire se poate ști, că nu putea fi alt undeva, decât acolo, unde era și reședința Voevodului țării în acest timp, adică la *Curtea-de-Argeș*²⁾.

§ 3. Însemnarea cuvântului «Ungro-Vlahia».

Titulatura de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, a dat loc la interpretări greșite³⁾, și aceasta din cauză, că s'a dat cuvântului «Ungro-Vlahia» o altă însemnare decât aceea ce trebuia să i se dea. Astfel unii au înțeles prin *Ungro-Vlahia* «toate țările locuite de Români»; alții au interpretat cuvântul, luând în considerație pur și simplu părțile din care se compune el, și spuneau că: prin Mitropolit al Ungro-Vlahiei, se înțelege Mitropolit al Românilor din Valahia și Ungaria (Ardeal.)

Însă, trebuie să știm, că prin denumirea de Ungro-Vla-

¹⁾ Cercetate de D-1 Dr. N. Dobrescu, ca și de alții.

²⁾ Catedrală să fi fost biserica „Sf. Nicolae domnesc“ zidită de Io Basaraba (1310—1338), confundat cu Radu-Negru. (Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei G. M. Ionescu, pag. 70).

³⁾ Intem. Mitr. țării. Dr. N. Dobrescu, Bis. Ort. Rom., pag. 541.

hia se înțelegea dela început (mai înainte de 1330), *Țara românească, ca principat dependent de Ungaria*, spre deosebire de o altă Vlahie, fără asemenea legături cu statul ungar.

Ungro-Vlahia însemnând *Țara românească*, numită de demult Valahia Ungurilor, sau Valahia dependentă de Ungaria, spre deosebire de Valahia bizantină (cea dependentă de Bizantini), urmează, că titlul de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, (căci formațiunea este de origină grecească = Οὐγγρο-Βλαχίας) nu înseamnă altceva, decât Mitropolit al Țării românești.

De când Vladislav Băsarab primește ca feode ungurești ducatul Făgărașului și ținutul Aimlaşului, cu părțile Severinului, autoritatea Mitropolitului Ungro-Vlahiei se întindea și peste aceste părți. *Ungro-Vlahia*, ca titlatură, este o reminiscență din timpul când această țară era supusă regilor unguri.

§ 4. Cunoștințe despre cel dintâi Mitropolit.

Despre persoana primului Mitropolit al Țării românești, *Iacint*, se știe foarte puțin; mai numai atât, cât ne spun «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*», cum că el era un bărbat distins, cuvios, învățat; dar acestea puteau fi simple forme de curtuazie. Apoi se mai spune în «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*», că *Iacint* era unul dintre Mitropoliții dependenți de Patriarhul constantinopolitan, și că, înainte de a fi fost numit Mitropolit al Țării românești, el fusese Mitropolit al Vitzinei.

Să vedem, de unde era această localitate? Unii au zis, că *Iacint* fusese Mitropolit la Vidin, și deci Vitzina este Vidinul. Dar după cercetările făcute de cei competenți, în «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*» se face totdeauna deosebire între cele două localități, scriindu-le în mod diferit, întrebuițând pentru întâia formă Βιτζίνη, iar pentru cea de a doua Βιδόνη. Unii au mai crezut apoi,

că această localitate ar fi Vitzina din Albania. Nici această părere, cum s'a afirmat, nu este admisibilă; căci documentele citate spun lămurit, că Iacint eră Mitropolit într'o localitate apropiată de Domnitorul Țării românești.

După părerea D-lui Dr. N. Dobrescu ¹⁾, această localitate Vitzina, este orașul *Măcin* din Dobrobea. Pentru susținerea acestei păreri invoacă următoarele argumente:

a) «In transcrierea grecească adesea se găsesc literile M și B una în locul altea (comp. și MB=B; iar *c* este, de bună seamă, redat prin bizantinul sau neogrecul tz (τζ)».

b) «Imediata apropiere geografică a acestei localități din Dobrogea (numită de Bizantini Schitia Minor) de Țara românească, vorbește asemenea pentru posibilitatea încheierii oarecăror legături între un Domn al Țării românești și între un Mitropolit nu așa îndepărtat, cum este, în cazul nostru, Iacint Mitropolit din Dobrogea învecinată».

c) «Insuși *Acta Patriarchatus Constantinopolitani*, întărește această opiniune, în timp ce ele numesc pe acest Mitropolit al Vitzinei; având în vedere situațiunea geografică, adică depărtarea lui de Domnul Țării românești, *πλησιάζοντα αὐτῷ*».

d) «Nu mai puțin vorbește în favoarea acestei păreri și faptul, că o parte din Bulgaria răsăriteană, ajunsese în prima jumătate a secolului al XIV-lea dependentă bisericește de Patriarhia Constantinopolului. Așa, pe lângă Varna și câteva castele din prejurul ei, se arată ca dependente de Patriarhie, Silistra, Kaliakra, apoi și Vitzina (*Βιτζύνη*).

e) «In fine ultima probă, că Vitzina e *Măcinul*, ne-o

¹⁾ Un foarte distins licențiat al Facultăței noastre de Teologie, care a făcut studii speciale și în străinătate, în ramura istorică, de unde a obținut Doctoratul. Bis. Ort. Rom. loc citat mai sus.—

Compar. Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei G. M. Ionescu, pag. 41. Sau cum se exprimă *Dl. Al. T. Dumitrescu*, în broșura: „*Arrubiun și Mitropolia din Măcin 1904*“, cum că *Mecin* este mai aproape de italianescul Vecin, și de bizantinul Vitzin, sau Vitzina, decât Turco-bulgarul Măcin, pag. 33.— De aceeași părere este și acest autor, că *Vitzinul* de care ne ocupăm, este *Măcinul* de azi.

dă geograful arab Idrisi, care a scris opera sa geografică pe la finele anului 1153. El descriind linia Dunărei, și făcând itinerarul, înșiră orașele de pe malul drept al fluviului, dela Belgrad în jos. Ajungând la Silistra (zice acest geograf), apoi la Beris klâfisa, până la orașul *Bisina* etc.» Acest oraș nu este altul, decât Măcinul de lângă Dunăre, precum s'a documentat mai sus.

§ 5. Reședința Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Dela înființarea Mitropoliei, în anul 1359, reședința Mitropoliților a fost acolo, unde eră și reședința Voievodului, adică la început în *Curtea de Argeș*; iar mai pe urmă ¹⁾, devenind Târgoviștea capitala țării, Mitropolitul asemenea și-a mutat reședința în acest oraș, sub dominația lui Neagoe Vodă Basarab și sub păstoria Mitropolitului Macarie, la anul 1517. Această strămutare s'a făcut, după ce s'a terminat și s'a sfințit marea biserică din Curtea de Argeș, pe care Neagoe o făcuse să fie *mănăstire și arhimandrie*. În acest scop, citez pasagiul din *«Viața și traiul Sfinției Sale Părintelui nostru Nifon Patriarhul Țarigradului»*.

«Iar Mitropolia s'a mutat dela Argeș în Târgoviște. «Și cum zise mai înainte Sfântul Nifon, acum se umplu «(adică se împlini) de Theolipt Patriarhul Țarigradului, «și de Macarie Mitropolitul, și de Neagoe Vodă Domnul «Ungro-Vlahiei, și de toți boerii cei mari și cei mici și «de tot sfântul sobor. Și așa se tocmi, ca de acum nici «odată în veci să nu mai fie Mitropolie în Argeș, ci să «fie mănăstire și arhimandrie; iar în Târgoviște să fie «Mitropolie stătătoare, cum s'a așezat. Și se făcură a-

¹⁾ P. S. Episcop Ghenadie Enăceanu crede, că capitala țării s'a strămutat dela Argeș la Târgoviște la 1452 și definitiv la 1456. Totuși Catedrala Mitropoliei continuă și mai departe a fi la Argeș. Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei, pag. 88.

«ceste lucruri cu mare opreală și blestem, ca să nu se
 «mai citească, nici să se mute în veci, nici de Patriarh,
 «nici de Mitropolit, nici de Domn, nici de boeri, niciodată.
 «Acestea toate se așezară, când fu cursul anilor 7025,
 «(1517) luna lui August 17 zile, în zilele credinciosului
 «Domn Io Neagoe Vodă ¹⁾.

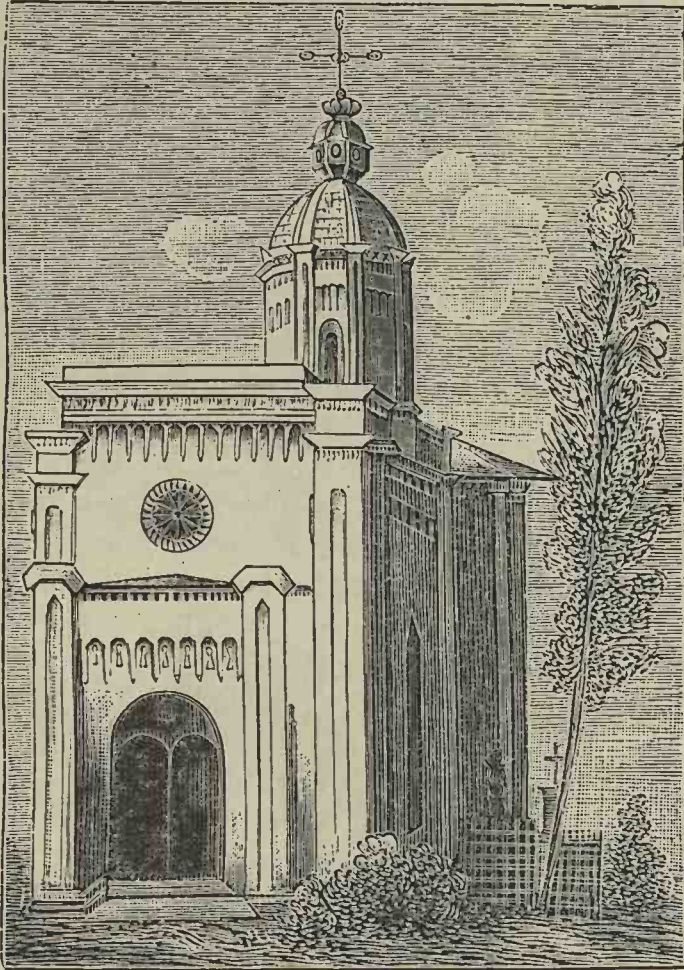
La anul 1665, sub Domnia Domnitorului Radu Leon și sub păstoria Mitropolitului Ștefan, reședința mitropolitană, ca și capitala țării, au fost strămutate dela Târgoviște la București. La aceasta au contribuit împrejurările politice; căci Turcii văzând, că orașul Târgoviște, prin poziția sa geografică,—fiind așezat nu departe de granița Transilvaniei,—înlesnește periculoasele relațiuni cu această țară, au ordonat să se dărâme cetatea și mănăstirile ce o învecinau și să se strămute reședința principilor la București, oraș mai în apropiere de granița turcească.

În București o catedrală proprie și un palat mitropolitan nu existau; de aceea biserica Sfântul Gheorghe-Vechi (din calea Moșilor de azi) și clădirile din jurul său de pe atunci și apoi cea cu hramul Sfânta Troiță, *dela Radu-Vodă*, au servit de Catedrală; apoi unii mai pun și biserica *dela Stelea* (care a fost cam în apropiere de locul unde se află azi templul jidovesc din Calea Văcărești, și în apropiere de sfânta Vineri Herasca, de unde și pâna acum avem strada Stelea), că ar fi servit pentru acest scop, de Catedrală a Mitropoliei.

Biserica *Sfântul Gheorghe-Vechi*, precum se constată dintr'un pecetluit al Mitropolitului Mitrofan Nisis (1716-1720) și din inscripțiunea cea veche, a slujit timp de 30 de ani, ca Mitropolie țării.—Iată cum se exprimă d. Hajdeu în această privință: «Când Domnia s'a mutat definitiv dela Târgoviște la București, Mitropoliții au pă-
 «răsit frumoasa Mitropolie târgovișteană a lui Petru Cer-

¹⁾ Opera citată, pag. 121.

«cel și au venit la București. Aci au ales de Mitropolie, «Biserica lui Nedelcu Bălăceanu și a lui Mitrea Vornicul, cum spun unele documente, pentru că această biserică era mai aproape de curtea Domnească»¹⁾. Această biserică a lui Nedelcu Bălăceanul, este *sfântul Gheorghe*

BISERICA CURTEA-VECHE

Vechi, clădită la 1562, care era în apropiere de biserica domnească, unde a fost prima reședință a Domnitorilor, după strămutarea Curții domnești din Târgoviște și unde se făcea ungerea lor.

¹⁾ Hajdeu: Negru Vodă, Istoria Bucureștilor, G. I. Ionescu-Gion pag. 189.

Biserica domnească, care și până azi poartă numirea «Curtea-Veche», a fost clădită de Mircea Vodă (Ciobanul), la 1546.

§ 6. Catedrala actuală și reședința mitropolitană din București.

S'a spus, că odată cu strămutarea definitivă a reședinței politice, s'a strămutat și reședința mitropolitană.

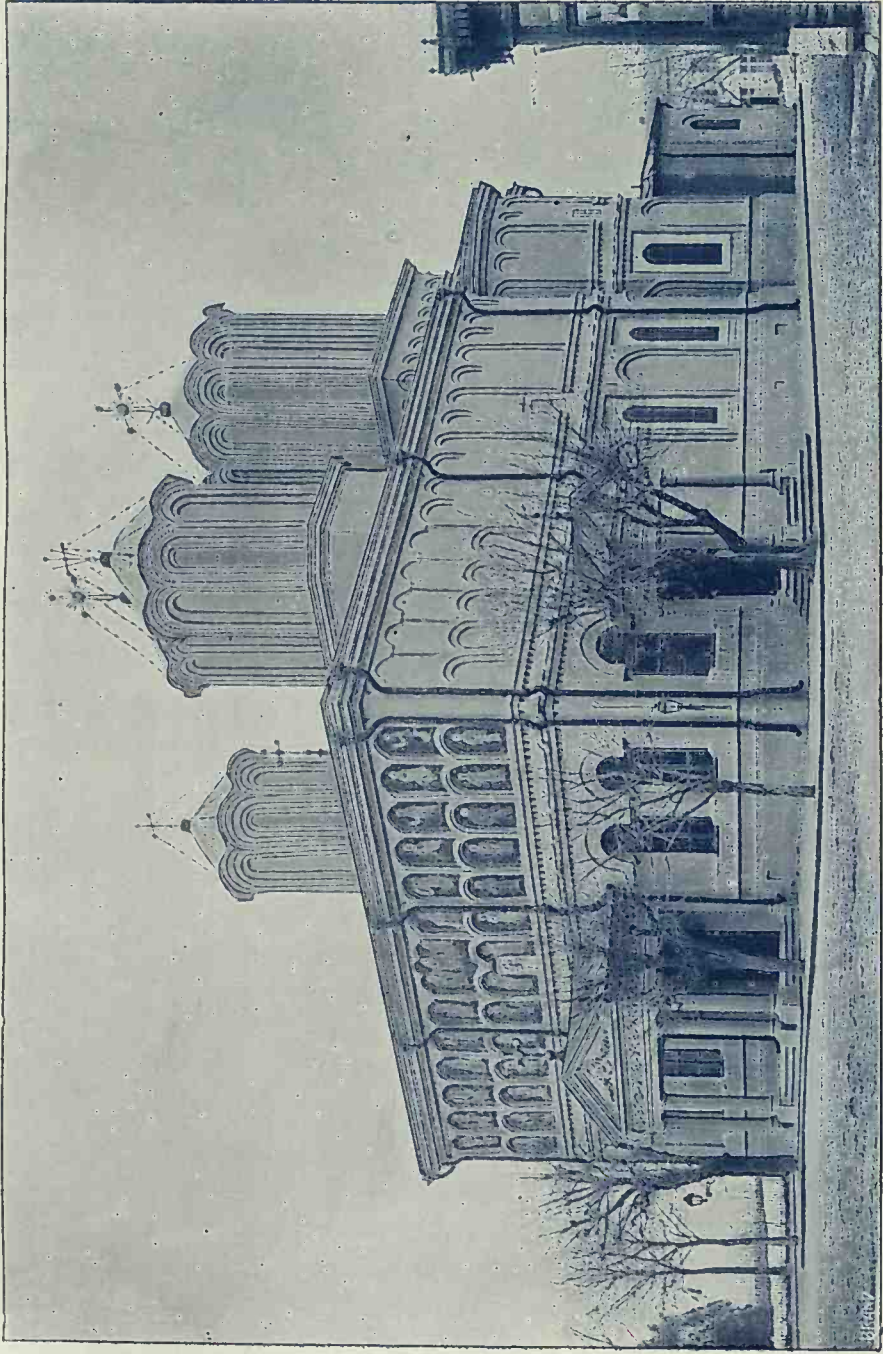
O catedrală proprie și un palat mitropolitan nu existau în București; de aceea biserica sfântu Gheorghe-Vechi, și Radu-Vodă, cum și clădirile din prejurul ei, au servit pentru acest scop.

În anul 1654—după alte date la 1656—pe colina înaltă, frumoasă și puternică, cuprinsă în secolul al XVI-lea între drumul *Giurgiului* la stânga și între drumul *Mehe-dinților* la dreapta, la miază-zi de *Curtea Domnească* (azi Curtea Veche), și de *Târgul din năuntru*, unde se aflau vii domnești și lucruri domnești, Constantin-Vodă Șerban, fiul lui Radu-Vodă Șerban și al unei preotese, împreună cu Bălașa Doamna, soția sa, s'a hotărât să zidească mănăstire mare și împodobită, bogat înzestrată și cu multe turnuri¹⁾.

Domnul a numit ispravnici ai clădirii pe Radu Logofătu din vechea familie a Dudeștilor și pe Gheorghe Șufariul din Târgoviște; dar lucrările au mers încet, din cauză că cheltuelile erau mari, față de proporțiunile ce se proiectaseră pentru a se ridica o mănăstire măreață și strălucită; adică cu patru turnuri, o tindă largă, ziduri puternice și un acoperământ de plumb. Înăuntru aveau să fie 12 stâlpi, din bucăți rotunde de piatră; având oarecare asemănare cu biserica dela Curtea de Argeș.

Când, la 1657, au venit pentru prima oară în București Patriarhul Macarie și diaconul său, Paul de Aleppo, marea mănăstire nu era încă isprăvită; dar acești oas-

¹⁾ Ist. Bucureștilor. G. I. Ionescu-Gion pag. 140.

VEDEREA DIN FAȚĂ A BISERICII CATEDRALE A SFINTEI MITROPOLII.

peți ai țării, cu clerul bucureștean, în corpore, au vizitat-o, și după rugăciunea Domnitorului,—Patriarhul a stropit-o, cu apă sfințită,—dar numai atât, căci nu era târnosită ¹⁾).

Ca toți domnii de mai înainte, ca Neagoe Basarab, Petru Cercel și Matei Basarab, tot astfel și ultimul Basarab, adică Constantin Vodă-Șerban, avea mare râvnă pentru înfrumusețarea și îmbogățirea bisericii sale, încât chiar mai înainte de a fi sfințită, el a hărăzit-o cu multe moșii, care o ridicară deasupra celor mai multe din bisericile și mănăstirile din București. Dar vitregia vremilor, a făcut să nu se termine curând, iar Constantin se revoltă în contra Turcilor; apoi se retrage la Târgoviște, după aceea la Câmpulung, și în locul său a fost numit Mihnea III-lea; iar în urmă au intrat Turcii și Tătarii, în țară și în București. În timpul acesta mănăstirea era aproape gata, și se știa, că Constantin Vodă fusese hotărât să-i dea de patron pe *Sfinții Impărați Constantin și Elena*.

Mihnea al III-a a profitat de un moment de liniște, înainte de a fi scos din Domnie, și a târnosit biserica în anul 1658, în *Duminica tuturor sfinților*, față fiind Mitropolitul țării, Ștefan, apoi episcopii: Râmnicului și Buzăului, cum și toți egumenii marilor mănăstiri din București și din Muntenia, tot clerul bucureștean și Patriarhul Macarie al Antiohiei.

De unii se susține, că biserica nefiind terminată decât la 1665, nu s'a oficiat în ea, până la 1669, din cauza nezugrăvirei; căci pe acele timpuri, cum spune Matei Basarab într'o epistolă către țarul Rusiei, Muntenia suferea de zugrăvi.

E frumos chipul cum descrie d-l G. Ionescu-Gion, maestru în descrieri de acestea, sfințirea actualei Catedrale mitropolitane: «Toți Bucureștenii erau pe colina mănăs-

¹⁾ Paul de Aleppo.

«tirii, când Patriarhul veni în procesiune cu moaștele «sfinte dela mănăstirea lui Pană Vistierul (Sfânta Ecaterina) și, făcând ocolul noiei biserici, cu rugăciuni și cu «cântări, intră în biserică.—Sfințirea altarului, spălarea «prestolului, lipirea chipului celor patru Evangheliști, la «cele patru colțuri ale mesei sfinte, de însuși Domnul țării, «se urmară cu împărătească pompă... Fu și un incident: «Când Mihnea Vodă lipea chipurile Evangheliștilor pe «colțurile mesei sfinte, îi trebuia monede,—pentru ce nu «știu¹⁾. Protopopii cari îl ajutau, îi deteră una egipteană, «—probabil turcească;—Mihnea o refuză și certând pe «Vistierul său, îi ceru una ungurească, de vreme ce Ungurii sunt creștini, nu păgâni, că Turcii. Paul de Aleppo «admira îndemânarea și destoinicia Domnului, când fu să «facă, împreună cu Patriarhul, crucile pe sus și prin altar²⁾. S'ar fi crezut, că nu făcuse decât asta, toată viața «lui. Și în timpul când târnosirea se petrecea innăuntru, «afară pe colină eră mare veselie și mare petrecere. Ostașii «Domniei se veseleau împreună cu poporul Bucureștilor; «căci un nou locaș se ridică Domnului în orașul lui Bucur³⁾.

De atunci se prevedeă, că noua biserică va avea un viitor mai glorios decât al tuturor bisericilor și mănăstirilor române; adică avea să devină Mitropolia țării.

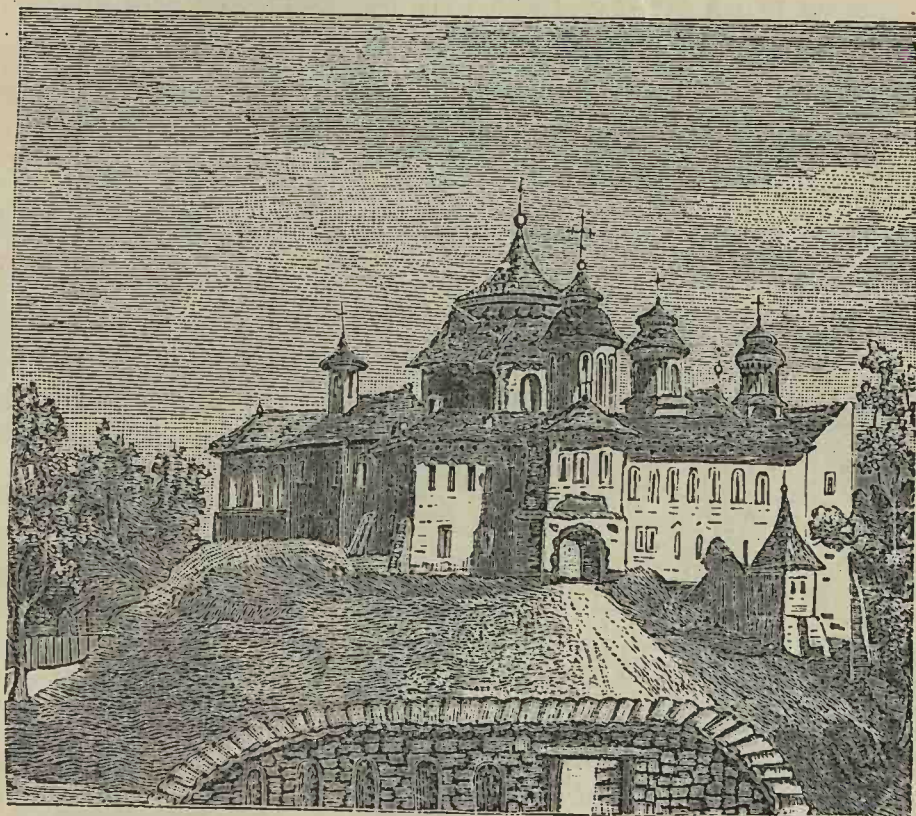
Mai târziu, când Radu-Vodă Mihnea și fiul său Alexandru, rezidiră mănăstirea bunicului lor Alexandru Vodă-

¹⁾ Probabil că, conform unei datine, când se făcea sărutarea sfintei Evanghelii și a sfintei Mese, după sfințirea bisericii, trebuia să se pună o monedă. Aceasta se practică și până azi, la unele sfințiri de biserici; iar sumele ce se adună, se consacră la întâmpinarea cheltuelilor, necesitate la clădirea și înfrumusețarea lor.

²⁾ E obiceiul, ca, în timpul când Episcopul face cruce, cu Sfântul și Marele Mir, în Altar și în toată biserică,—zicând: „Sfințească-se biserică aceasta etc... iar Sfântul Mir se află depus în vârful unei prăjini lungi, îmbibat în vată;—atunci și ctitorii cu alte prăjini la fel, după Episcop, sau delegatul său, însemnează asemenea cruci, însă în vârful prăjinei se află aromate, iar nu Sfânt Mir, căci numai Episcopul și delegețul său are acest drept. (Nota autorului).

³⁾ Ist. Bucureștilor G. Ionescu-Gion 143.

Mircea, adică *sfânta Troiță din jos* de orașul București, (Radu-Vodă) și o făcură măreață și frumoasă, aveau de gând să o hotărască de Mitropolie a țării.

BISERICA RADU-VODĂ

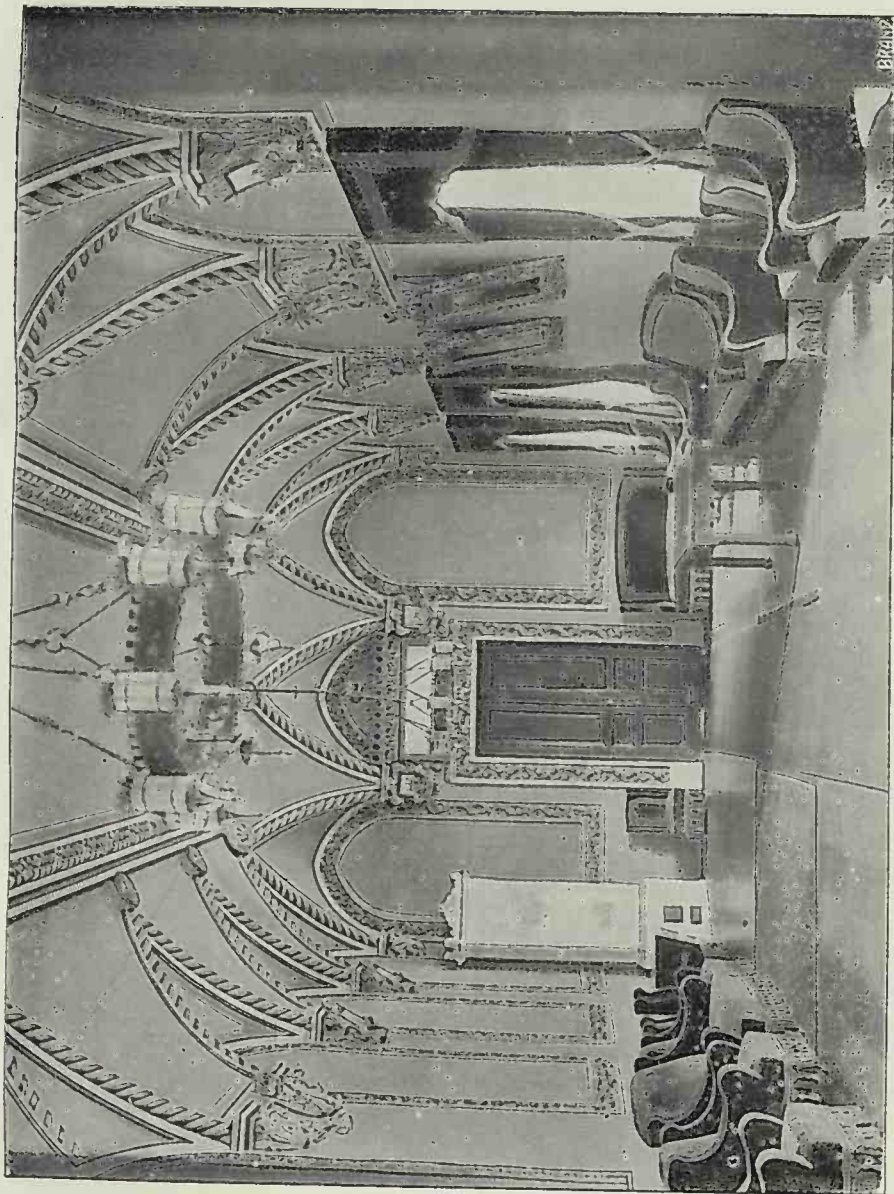
Dar nici *Sfântul Gheorghe-Vechi*, nici *Radu-Vodă*, nu rămaseră ca Mitropolie, ci mănăstirea lui Constantin-Vodă Șerban fu menită pentru acest scop. Iar Mitropolitul *Ștefan* este cel dintâi, care a contribuit ca să fie astfel; deși fondatorul noiei biserici nu hotărâse așa ceva, și, ca toți fondatorii de biserici și mănăstiri, a pus egumen la această biserică, îndată după zidire. *Primul egumeni, și poate și ultimul ce-a avut viitoarea Mitropolie, a fost egumenul Nichifor*, care se cunoaște din domnescul hrisov al lui Antonie-Vodă dela Popești, din Ianuarie 1672,

dat în București, pentru locurile și moșiile Mitropoliei. Din acest hrisov reiese, că egumenul Nichifor era un om devotat lui Constantin-Vodă Șerban; căci tocmai din această cauză avusese, după maziirea Domnului său, mult necaz dela Mihnea-Vodă, și fugise în țări străine, luând cu dânsul hrisoavele noiei mânăstiri, pe care le pierduse pe acolo; iar Antonie Vodă trebui să le prenoiască.

Insă mai înainte de Antonie Vodă, în timpul lui Radu-Vodă Leon (1664-1669) și poate chiar în timpul celor doi Ghiculești (Gheorghe Ghica 1659-1660 și Grigorie Ghica 1660-1664), noua mânăstire ațâțase pizma egumenilor dela mânăstirile celelalte ale Bucureștilor, și mai ales a bogatului și a lacomului egumen dela mânăstirea lui Pană Vistierul. Acest egumen pretindea, că colina, pe care Constantin Vodă Șerban zidise frumoasa lui mânăstire, nu fusese proprietate domnească, ci era danie, și deci proprietatea mânăstirei *Sfintei Ecaterina, adică mânăstirei lui Pană Vistierul*. De aceea egumenul, împreună cu Anania, episcopul dela muntele Sinai, de care atârnă mânăstirea lui Pană, cerea ca biserica, colina și moșiile date bisericii, să fie ale mânăstirii lui, pentru care a intervenit și un proces.

La 20 Mai 1668, fusese ales ca *cel dintâi Mitropolit în noua Mitropolie, Teodosie egumenul dela Argeș*; și în Iunie, acelaș an, a început procesul, în care cererea egumenului dela *mânăstirea sfintei Ecaterina* a fost respinsă de către tot Divanul, adică la 4 Iunie 1668, sub domnia și cu învoiala lui Radu-Vodă Leon.

Mitropolitul Teodosie, cu ajutorul Domnilor și mai cu seamă cu ajutorul lui Șerban-Vodă Cantacuzino și Constantin-Vodă Brâncoveanu, a mărit avutul Mitropoliei, a întărit hrisoavele ce avea, a unit averea Mitropoliei târgoviștene, cu averea noiei Mitropolii din București, și a făcut astfel, că două erau cele mai bogate mânăstiri ale țării românești: *Mitropolia bucureșteană și mânăstirea lui Radu-Vodă*.

VEDEREA SALONULUI CELUI MARE DE RECEPȚIUNE, DIN PALATUL MITROPOLITAN.

§ 7. Averea Mitropoliei.

După ce s'a pus temelia actualei Catedrale, sus pe colină, Constantin-Vodă Șerban a dăruit mănăstirii sale o mulțime de sate și moșii. Averea aceasta a crescut atât de mult, încât la anul 1787, în timpul păstoriei Mitropolitului Cosma I, Mitropolia avea 122 de moșii în Ilfov, Dâmbovița, Vlașca, Prahova, Ialomița, Teleorman, Muscel, Argeș, Olt, Mehedinți etc., pe lângă care se mai adaugă încă 12, cumpărate și lăsate Mitropoliei de predecesorul lui Cosma I, adică Mitropolitul Grigorie II.

După aceeași catagrafie dela 1787, aflată la Academia Română, Mitropolia mai avea 149 de locuri, case, prăvălii, pivnițe în București; apoi 8 vii mari în dealul Bucureștilor, și în podgoria Piteștilor, și 4 mori mari.

Și mai avea Mitropolia 20 de schituri, cu moșiile, casele, grădinile și viile lor afară din București. În București avea: 1) schitul Sfântul Spiridon; 2) biserica Sfântul Elefterie; 3) schitul Hagi-Dimei (nu se știe dacă această biserică nu este tot una cu schitul Maicilor)¹⁾; 4) schitul din dealul Bucureștilor ce se numea *Bărbătescu* și este făcut la 1764 de Mitropolitul Grigorie II-lea; 5) mănăstirea *Toți-sfinți*, adică *Antimul*; 6) biserica Lucaci, ce este făcută de Mitropolitul Ștefan; 7) biserica *Vergului*, de Mitropolitul Daniil; 8) biserica sfântul Nicolae din Șelari; 9) biserica Popa Hierea; 10) biserica sfântului Ștefan din Calea Călărașilor și altele.

Dacă Mitropolia din București ar fi păstrat toate odoarele și vestmintele sacre ce a posedat,—de sigur că unul din cele mai bogate muzee religioase din Europa ar fi și acela al Mitropoliei noastre.

Răposatul Ionescu Gion, în *Istoria Bucureștilor*, (pag. 149) spune că la Mitropolie: «erau nouă mitre, din care unele aveau *una oca de aur*, și rubine, smaragde și

¹⁾ Ist. Buc. Ionescu-Gion pag. 195—196.

«diamante, de-ți luă ochii; una aveà 310 mǎrgăritare de
 «mare preț. Erau 38 de cruci de piept cu diamante; e-
 «rau 14 cârji; erau basmele de cârji, (ce se mai numesc
 «*sangulii*), cusute cu mǎrgăritare, una aveà pe dânsa 43
 «de rubinuri; altele erau cu topazuri și cu 193 grăunțe
 «de mǎrgăritare; erau aere și poale, erau epitafuli și en-
 «golpioane, cap-de-opere de bogății, de sârmă de aur,
 «de pietre scumpe, de ploae de mǎrgăritare. Câte doamne
 «și câte boeroaice nu lucrară ani întregi, ele, fetele și
 «poslujnicile lor, la câte o perdea a Maicii Domnului! Ca-
 «tifeaua de Genova și de Lyon, stofa de aur dela Ve-
 «neția alcătuiau fondul pe care brodau, pentru Sfânta Fe-
 «cioară, româncile de odinioară».

Ar fi trebuit, ca muzeul Mitropoliei și azi să reflec-
 teze trecutul nostru glorios, în privința bogățiilor ei, pă-
 strând măcar unele odoare rămase din vremuri; dar nu
 i-a fost dat nici această cinste, de a aveà un muzeu.
 Astăzi abià mai posedă câteva obiecte și veștminte sfinte,
 pentru mărturia vremilor și a oamenilor ce vor urmà și
 cari vor judecà trecutul.

Grecii au furat pe nemiluite, cele ce au găsit în mână-
 stirea lui Constantin Vodă Șerban, în contra căroră Ma-
 tei Vodă Basarab, aruncase cu dreptate faimosul blestem:
 «foc și vifor, vânt și pară, să fie partea paharului vostru».
 Tot așa au furat Grecii și celelalte mânăstiri pământene,
 sau închinat, luând până și manuscriptele și hrisoavele,
 ce au fost cu miile în biblioteca Mitropoliei.

Mitropolitul Nectarie I, grec, care a păstorit între
 1813—1819, de necaz că erà silit să se retragă, a ars
 actele Mitropoliei cu sutele, mai cu seamă pe cele care
 consfințeau dreptul, recunoscut de Patriarhii Constantino-
 polului, Mitropoliei din Muntenia și din Moldova, de a
 nu aveà decât Mitropoliți români¹⁾.

Cum a făcut Nectarie, tot așa au făcut, încă vr'o câțiva

¹⁾ C. Erbiceanu, Cronicarii vechi.

înainte și după el. Și astfel s'au pierdut nenumăratele bogății ale Mitropoliei noastre.

§ 8. Inscricțiile Bisericii mitropolitane și a dependențelor ei.

a) In exterior.

I. Cum se observă mai la toate bisericile, o pisanie, în românește, aici nu găsim; căci pisania cea veche, ce a fost săpată, nu mai există azi în fruntea Catedralei mitropolitane. Ea a fost înlocuită prin alta grecească, aurită, care pomenește numai pe sfinții patroni «Constantin și Elena», și poartă data de 1793; care inscripție a fost pusă de Mitropolitul Filaret al II-lea, în cursul păstoriei sale foarte scurte ¹⁾.

II. În timpul domniei lui Constantin Vodă Șerban, este stabilit, că s'a început zidirea bisericii sfintei Mitropolii, după cum se dovedește cu următoarea inscripțiune, ce s'a scos după originalul, care a existat d'asupra ușei pe dinăuntru, dar care a fost acoperită de cafasul, ce s'a făcut pentru cor în timpul păstoriei Mitropolitului Nifon ²⁾. Inscricțiunea aceasta zugrăvită, s'a mai putut găsi, grație împrejurării, că s'a conservat într'un calendar ³⁾; iat-o:

«Această sfântă și dumnezească biserică s'a început din temelie în leatu 1656, de răposatul Domn Constantin Șerban Basarab Voevod, și săvârșindu-o numai de roșu, s'a scos din Domnie; apoi la leatu 1665 orându-se Domn Radu Leon Voevod, după ce a înfrumusețat-o cu toate cele trebuincioase, cu sfat de obște au

¹⁾ Ist. literaturii române în sec. al XVIII-lea, pag. 370. Iorga.

²⁾ Acest cafas la început a fost făcut pe timpul păstoriei Mitropolitului Nifon, (1850—1875), fiind Ministru al Cultelor, Generalul Chr. Tel, și era așezat cam în mijlocul bisericii, între stâlpi; iar I. P. S. Mitropolit actual Iosif, în prima Sa păstorie, l-a strămutat unde este astăzi.

³⁾ Calendar antic. 1862, pag. 34, de Pr. Gr. Musceleanu.

« așezat-o a fi scaun al Mitropoliei țării, aflându-se atunci
 « Mitropolit Teodosie. Iar în leatul 1834, răposatul Mi-
 « tropolit Grigorie văzându-o cu totul învechită, povățuit
 « de râvnă, a început toată prenoirea ei, învelitoarea cu
 « plumb, zugrăvitul, pardoseala și celelalte înlăuntru și a-
 « fară, pe care grăbindu-l sfârșitul vieței, din porunca Prea
 « Înălțatului nostru Domn, Alexandru Ghica Voevod, dăn-
 « du-se ocârmuirea Sfintei Mitropolii supt îngrijirea Prea
 « Sfințiților Episcopi, Neofit Râmnic, Ilarion Argeș, Chesa-
 « rie Buzău, prin îngrijirea Măriei Sale și osârdia acestora,
 « a luat săvârșire toată prenoirea și înfrumusețarea. 1839
 « Aprilie 1 ».

III. De o importanță mai secundară, găsim d'asupra pridvorului celui nou, la intrarea din față, și această in-
 scripție:

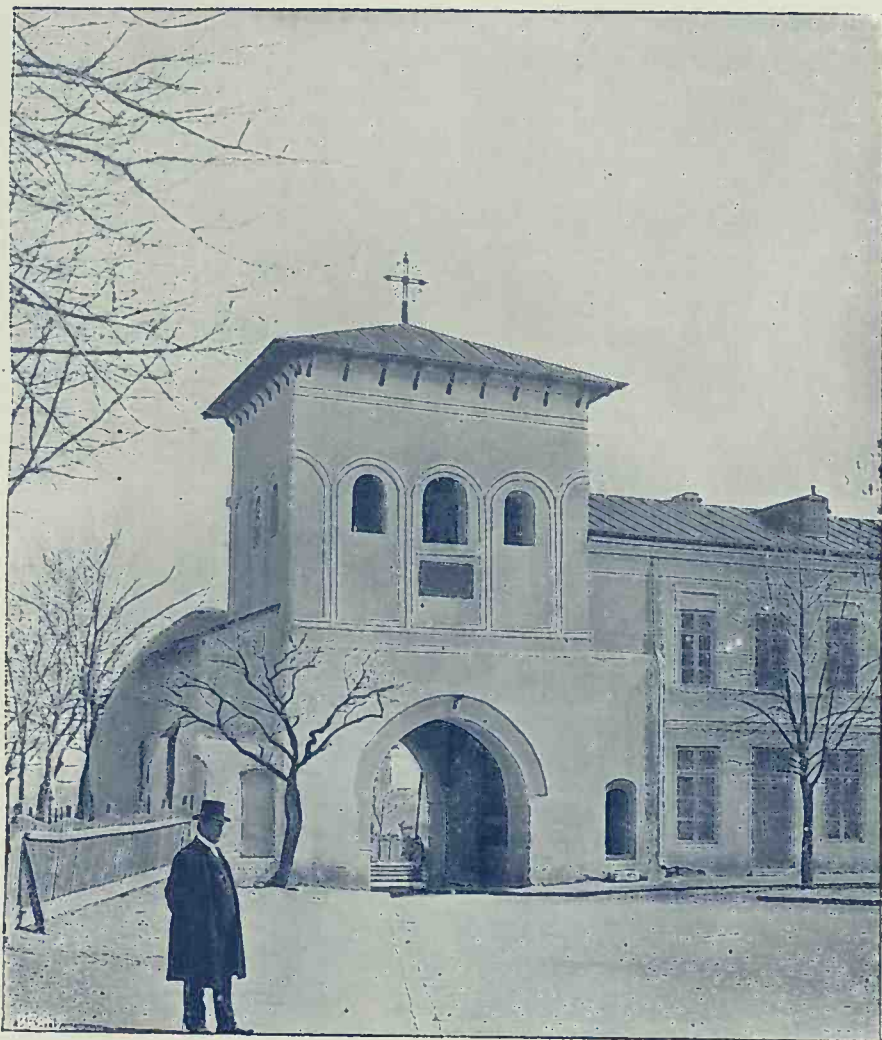
« Invălitu-s'a această biserică din nou, tencuindu-se a-
 « fară peste tot, înfrumusețându-să și înlăuntru cu icoane
 « și altele ce se văd, de Prea Sfințitul Mitropolit Chir Do-
 « siftei, întru a doua Do(m)nie a Măriei Sale Io Alexan-
 « dru Moruz Voevod, Iulie 28, leat 7307 (1799 după Hr) ».

Se știe că acest Dosiftei Filitis a fost urmașul direct
 al lui Filaret. De aceea se înțelege, că lucrările începute
 de acesta la Mitropolie, au fost continuate de Dosiftei și
 sfârșite.

IV. Cu privire la zidirea clopotniței dela Mitropolie, gă-
 sim următoarea inscripție, pe partea dinnăuntru a curții:

« Această clopotniță iaste zidită și ridicată de lumina-
 « tul și blagocestivul Domnul Io Constantin Brâncoveanu
 « Basarabu, la anul dela nașterea Spăsitorului (H(risto)s
 « 1698, m-ța Septe(m)vrie 24 de zile, când și al noulea
 « an al oblăduirii sale eră ».

V. In partea de răsărit a Sfântului Altar al Catedra-

VEDEREA CLOPOTNIȚEI SFINTEI MITROPOLII,
DIN SPRE BISERICĂ.

lei mitropolitane, se află o piatră înaltă, ca un stâlp conic¹⁾, pe care este următoarea inscripție:

«Răposat'au în Domnu Prea Sfințitul Mitropolit Chir Teodosie la anul 7216 (1708), Ghen. 27 de zile, la al 87 pl (=și jumătate) de ani a vieții sale, în zilele pre(a) luminatului Domnu Io Constantin (Basarab,) Voevod, păstorind turma lui Hs. ani 39 și 9 luni, și s'au îngropat aici: 1708».

Mai jos găsim acestea:

«Răposat'au în Domnul Prea Sfințitul Mitropolit Chiru Ștefan; Sep. 23, 7247 (1738)».

Acest Ștefan al II-lea a fost ucenic al Mitropolitului Teodosie, care la rândul său a fost ucenicul lui Ștefan I.

Mai sus de aceste inscripții, se găsesc aceste cuvinte:

.....«Neofit.....
arhierarhi..... Anastasie. Iar restul e neînțeles.

b) In interior.

VI. Innăuntru bisericii, pe perețele dela intrare, se găsesc zugrăvite chipurile ctitorilor, adică Domnul Constantin Voevod, Doamna și fetița lor.

VII. După ce am arătat cele ce se pot vedea

¹⁾ Restaurat la anul 1876, de către repausatul Mitropolit Calinic Miclescu. (Nota autor).

în exterior, să vedem și inscripțiile de pe pietrele mormântale *din interiorul bisericii mitropolitane.*

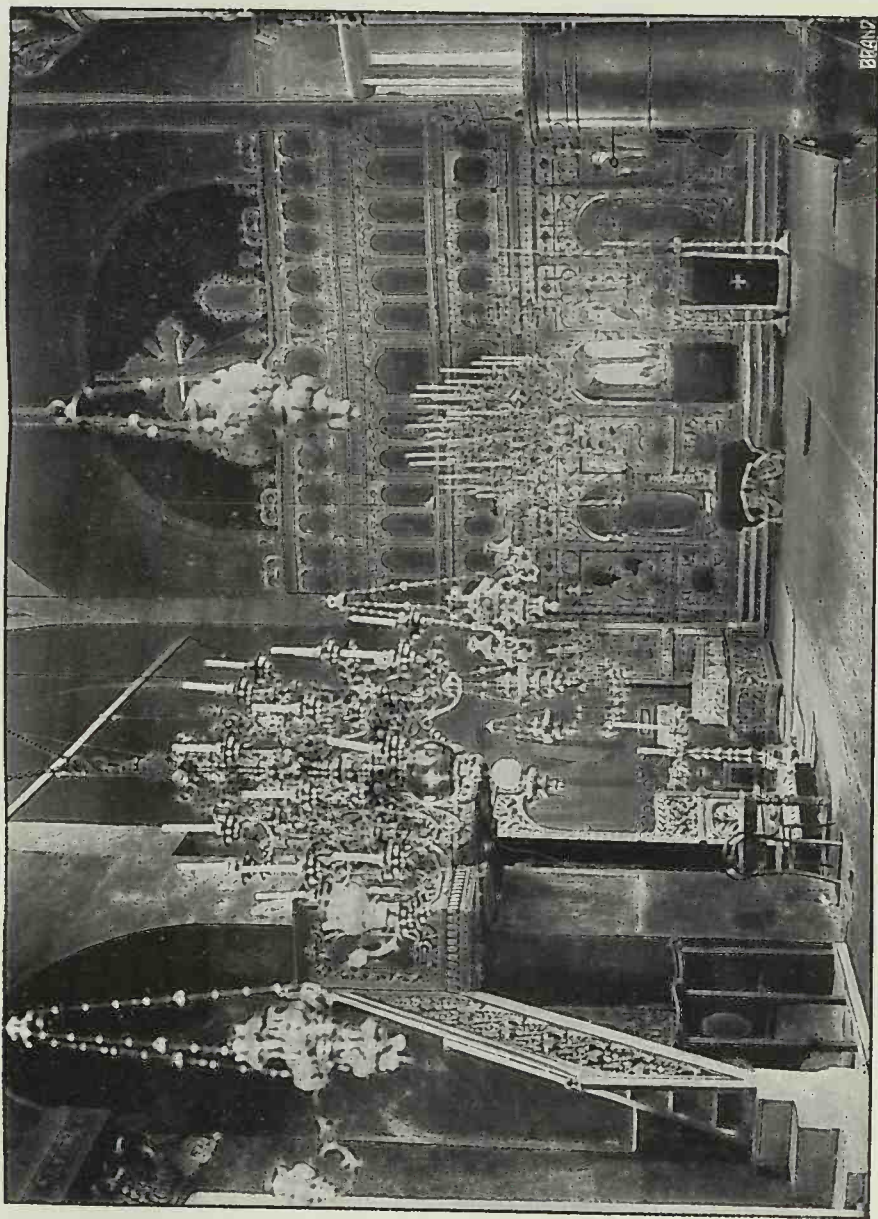
Cum intri în stânga, pe mormântul din față, găsim acestea :

« Cenușa veche strămoșească
 « Datori sunt fiii s'o cinstească,
 « Această sfântă datorie
 « Plătind'o și eu (cu) cucerie,
 « La acest mormânt vechiu și părintesc,
 « Cum ș'a soției mele și frățesc,
 « Pentru aceasta aici am așezat
 « Și numele lor jos am însemnat
 « 1836, Iulie 1 ».

« Marele Logofăt Bunea, cu soția sa Grăjdana, Marele-
 « Vornic Vlaicul, Marele-Vornic Grigorie, Marele-Clucer
 « Petru, cu soția sa Chiajna, Marele-Vornic Manu și cu
 « soția sa Maria și cu fiu-său Ioann, Marele-Clucer Șer-
 « ban cu colonelul rusesc Constantino; Ruxandra născută
 « Ghica, soția Vornicului Scarlat Grădișteanu, carele se
 « află în viață, Efrosina născută Roset, soția Marelui-
 « Vistier și Cavaler Grigorie Grădișteanu, (a)șezătorul
 « pet(r)i, toți aceștia Grădișteni ».

VIII. Apoi pe alt mormânt în fund găsim :

« La lt. 7000 (1492) zidindu-să, de către răposatul Vel
 « Dvornic Nedelcu Bălăceanu și jupâneasa Anca, Sf(â)nta
 « biserică Sf(â)ntul Gheorghie Vechi, care după vreme fiind
 « Mitropolie a țării, și ca niște ctitori ce era, s'au făcut și
 « îngropăciune acolo, dar mai pe urmă, mutându-să ca-
 « thedra Mitropoliei, unde acum se află, urmă ca și cli-
 « ronomii, ca niște ctitori ai Mitropoliei țării, a-și muta și
 « îngropăciunea la Sfânta Mitropolie, dovedindu-se aceasta
 « din piatra ce s'au găsit pusă pe mormânt dela l-t. 7149
 « (1640) unde se arată scrise acestea : « Subt această pia-

VEDEREA INTERIOARĂ A BISERICII SFINTEI MITROPOLII, CU TÂMPLA.

«și înțelepciune, ai vestitelor Domnii ale Moldovei și țării românești, în câmpiile grase ale țării românești de cai hrânitoare, spre mărirea lui Dumnezeu celui mare, și ca amintire a sufletului său râvnitor, a întemeiat această biserică. Căci această sfântă Mitropolie atâta spre mântuirea cârnii, ce s'a dat celor făcuți din lut, pe pământ. Iar pentru bisericile pe cari cu temelii adânci din nou le-a clădit, întreabă-mă doar pe mine cel umilit. Ci lucrările acestea s'au învrednicit de sfânta supraveghere a lui Daniil, arhiereul cel ce păzește strașnic ceea ce e bine. In anul dela nașterea Domnului 1723. Dimitrie Gh. Notară».

In partea dreaptă dela intrarea în Paraclis se află chipurile ctitorilor, adică al Domnitorului, Doamnei Maria, și ale fiilor lor. Iar pe peretele despre miază-noapte se află chipul Mitropolitului *Daniil*, care a reparat Paraclisul.

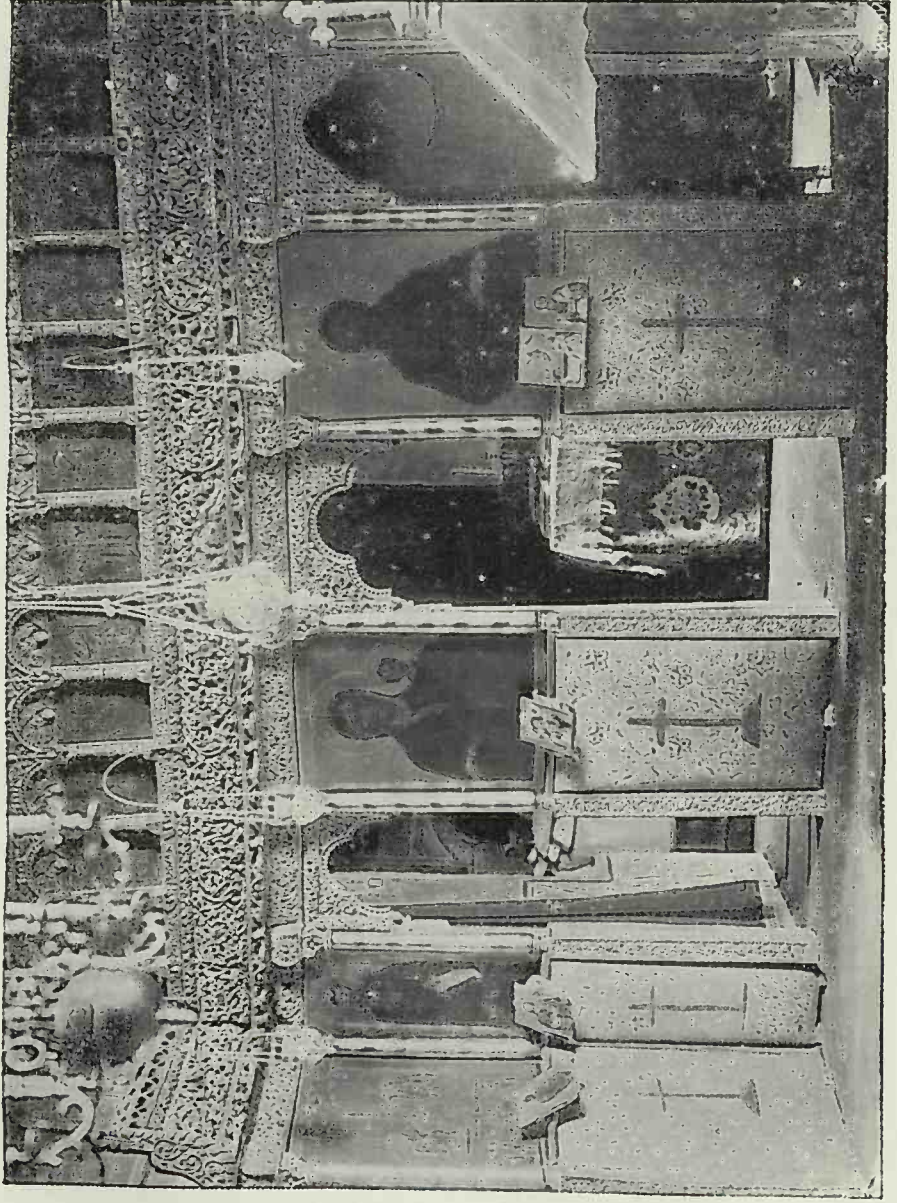
Acest Paraclis, s'a restaurat a doua-oară, la 1880, în timpul păstoriei repausatului Mitropolit *Calinic Miclescu*, prin pictorul G. I. Pompilian. Până la această dată, Paraclisul era închis, și se păstrau într'ânsul cosciugele, în care erau oasele morților scoase din jurul Mitropoliei.

d) *Alte inscripții.*

X. Inscripția de pe crucea aflată în fața celor 4 coloane, dela începutul suirei pe dealul sfintei Mitropolii și în fața bazenului actual de apă, de partea cealaltă a drumului, sau mai bine zis, pe locul pieței «Bibescu-Vodă¹⁾».

«Această cruce iaste ridicată în slava Domnului Hs. de «Constantin Brâncoveanul Basarab, feciorul luminatului «Domn Io Constantin Basarab Voevod, în locul altei cruci «ce era de lemn, care era ridicată de Preda Biv Vel Vornic Brâncoveanul în pomenire pentru fiu-său Papa Post.

¹⁾ Actuala piață din fața sfintei Mitropolii este pe locul unde a fost odinioară palatul „Bibescu-Vodă“.

VEDEREA INTERIOARĂ A PARACLISULUI SFINTEI MITROPOLII, CU TÂMPLA.

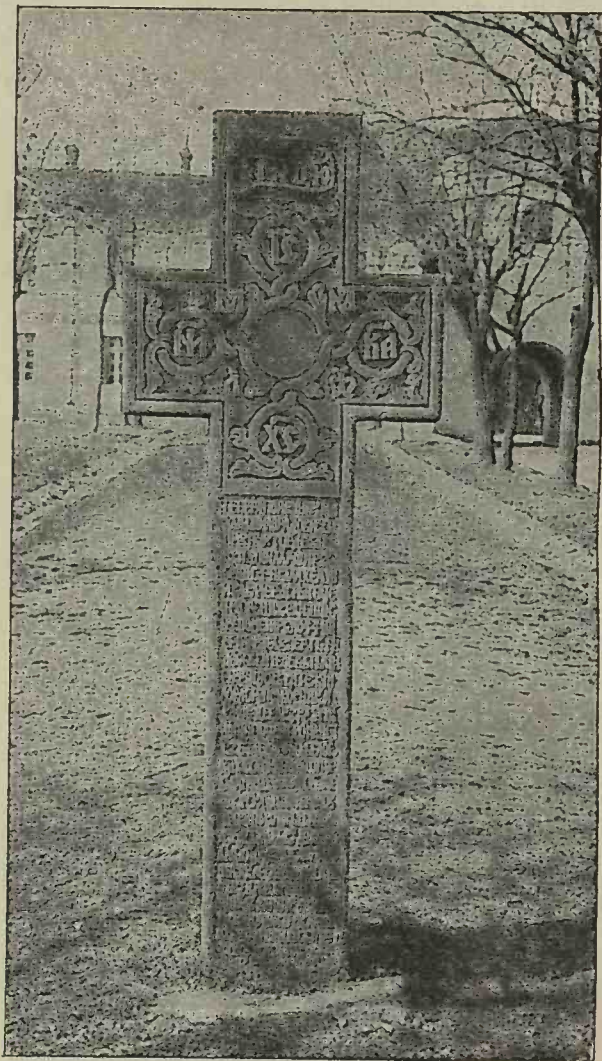
«părintele mai sus pomenitului Domn, că într'acestaș loc
 «au perit, în zilele lui Constantin-Vodă Șerban, ce a fost
 «Domnu în urma lui Matei-Vodă, când s'au ridicat do-
 «robanții asupra Domnului și a boerilor țării, la leat 7163
 «(1655); și stricându-se crucea de lemn s'au rădicat a-
 «ceasta de piatră la Iulie 20, leat 7221 (1713)»¹⁾.

¹⁾ D-l N. Iorga, spune că omorul dela 17 Februarie 1655 al boerilor de către seimenii răsculați, s'a făcut în București. Dacă Papa fiul lui

XI. Inscripțiunea aflată pe crucea de pe dealul Sfintei Mitropolii (pe stânga cum urci sus).

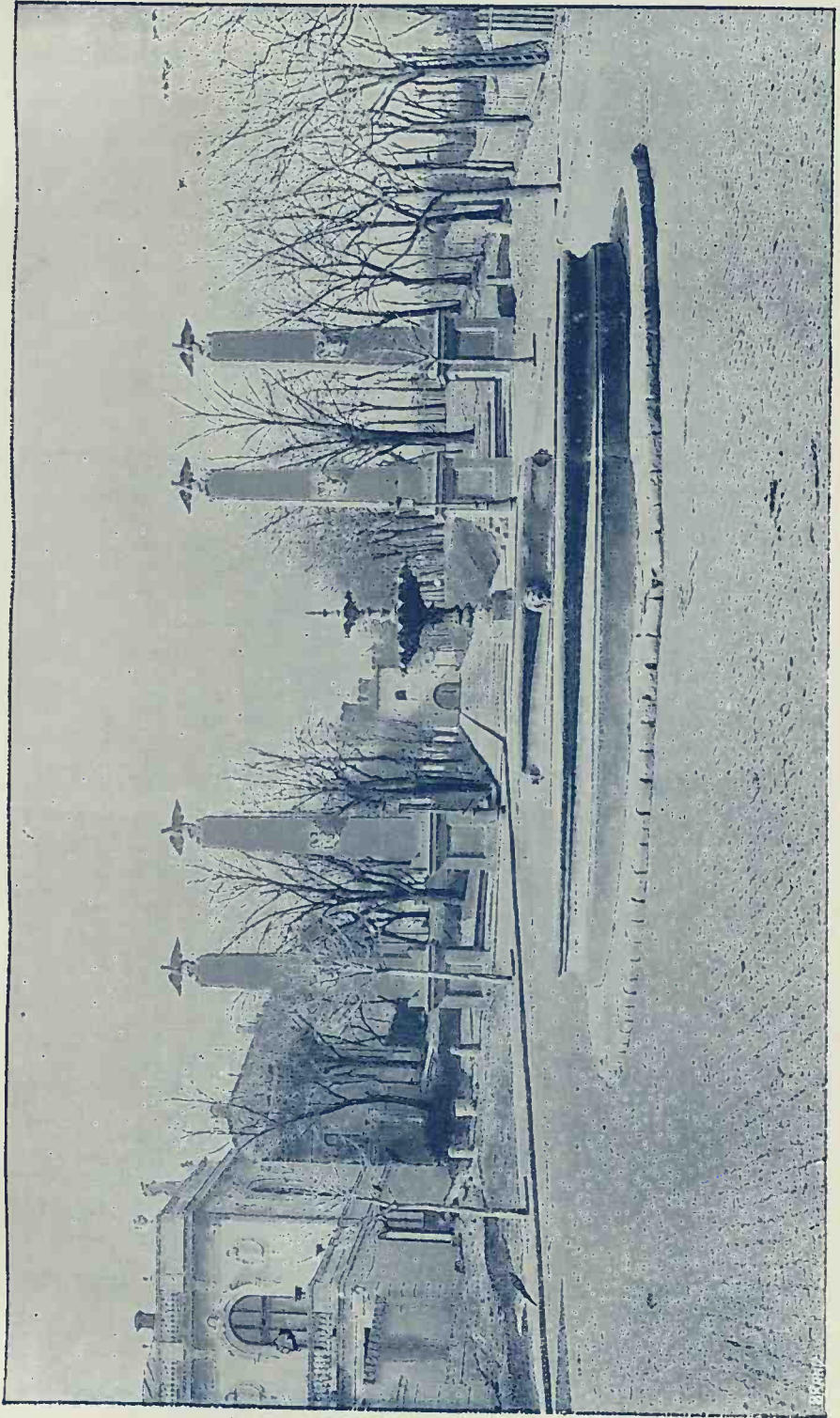
«General porucinic Mihail Miloradovici, poruncitor de

«un trup din al armii rusești din Valahia și cavaler de

Preda Brâncoveanu a fost ucis chiar în locul acesta,—în fața actualei Mitropolii,—se vede că pe el erau curțile domnești făcute de Constantin-Vodă, întemeietorul Mitropoliei.

Inscripții din Bisericile României, N. Iorga, pag. 245.

VEDEREA CELOR PATRU COLOANE, DE LA INTRAREA PE DEALUL SFINTEI MITROPOLII, CU ALEEA.

«multe cete, orândueli, și spre pomenirea ofițerilor celor «periți în deosebitele bătălii, spre cinstea vitejiilor lor: «polcovnic Isaiov, de polcul Cazacilor»... (Aci urmează mai multe nume).

Iar pe partea cealaltă a acestei cruci, se află o inscripție rusească, de bună seamă, în același cuprins.

D-l N. Iorga citând scrierea «Cronicarii Greci», spune că acel Miloradovici a fost numit comandant al trupelor rusești din Țara românească, în toamna anului 1809, și a plecat în Rusia la 26 Ianuarie 1810.

XII. Inscripția aflată pe *stâlpul de pe dealul Mitropoliei*, lângă clopot, pe care a fost tunul meridian, ce vestea Capitalei ora 12 din zi.

Aci găsim un vultur ce ține o carte deschisă în ghiarele sale, pe care se află scrise următoarele cuvinte:

«Românilor! Unirea,
«Credința și dragostea, fie-vă deviza,
«Și prin paza legilor, și păstrarea drepturilor câștigate,
«Veți ajunge la fericirea voastră».

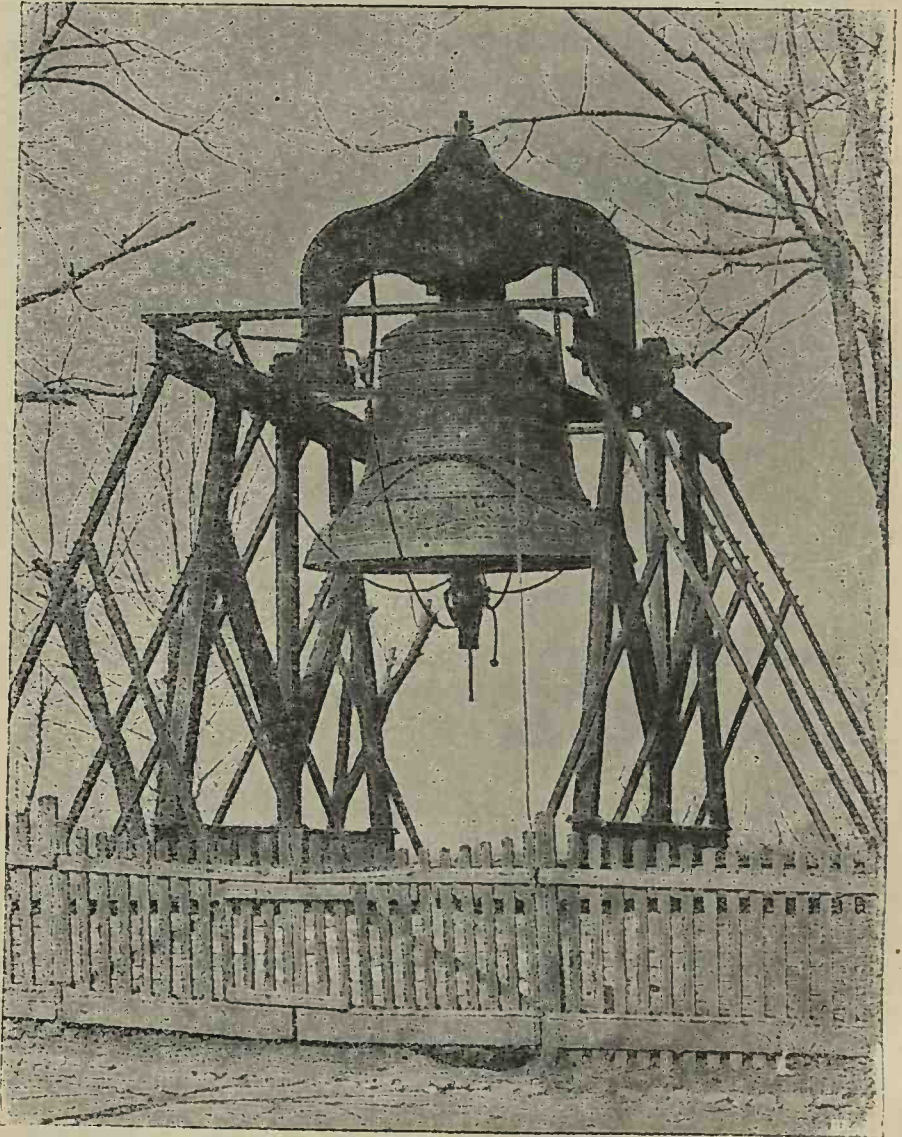
Jos se află emblema unirei, adică două mâini care se strâng; apoi mai jos o cruce. Datează deci, acest stâlp, dela Unirea Principatelor.

XIII. Cele 4 coloane dela intrarea pe dealul Mitropoliei, în vârful cărora se află la fiecare câte un vultur cu crucea în cioc, iar la mijlocul stâlpului este un cap de bou—emblemele Munteniei și Moldovei,—s'au ridicat de asemenea în timpul Unirei Principatelor (1859).

XIV. *Clopotele Mitropoliei* au fost turnate pe timpul Mitropolitului Teodosie și returnate de Mitropolitul Ghenadie, care din patru clopote a făcut trei (1895).

XV. Inscripția clopotului celui mare de pe dealul sfintei Mitropolii:

«Turnatu-s'a acest clopot al Mitropoliei Ungro-Vlahiei
«în anul mântuirii 1888, din un clopot mic al Mitropo-
litului Teodosie 1693, din altul mare al Mitropolitului
«Grigorie 1829¹⁾», și cu ajutorul fondurilor adunate prin

¹⁾ Acest clopot, al Mitrop. Grigorie, a stat mut și aruncat la pământ
dela moartea acestui mare Ierarh, 1834 Iunie 22, până la 1888.

«subscriere publică în zilele Regelui Carol I și al Elisavetei Reginei, prin inițiativa și stăruința Mitropolitului «Primat, *Iosif Gheorghian*. Spre lauda și mărirea A-tot-«Puternicului Dumnezeu, Protectorul și Sprijinitorul Regatului României și a sfintei Biserici ortodoxe autocefale Române»¹⁾.

§ 9. Odoarele sfintei Mitropolii.

Dintre acestea mai cu importanță istorică avem:

I. O icoană îmbrăcată în argint, cu inscripția:

Παρά τῆς ἱερας Βασιλικῆς πατριαρχικῆς τοῦ μεγάλου Σπίλτης ἐν Μπελεπονῆσις δίδοτε. α. 463. adică:

«Dela sfânta împărătească, patriarhicească mănăstire a Mega-Spileului în Pelopones, s'a dat, la 1463».

Cum spune D. Iorga, această icoană, foarte veche, a fost adusă de vre unul din Mitropoliții greci din veacul al XVIII-lea²⁾. Această icoană făcătoare de minuni se scoate spre închinare la slujba Sfântului Acatist, din săptămâna a V-a din Postul cel mare (adică Vineri).

II. Un vas (pentru Sfântul Mir-Mare) de cristal roșu, legat în argint, poleit cu aur, ce poartă inscripția: «*Justin Episcopul Romanului*», dar fără indicarea anului. Acest vas este rămas dela Mitropolitul Calinic Miclescu.

III. O cruce dela Mitropolitul Teodosie (1706, cu 13 mărgăritare, 10 rubinuri, 5 smaragde și 4 diamante, iar florile cu smalt, având lemn din crucea Domnului.

IV. O cruce cu smaragde legată în aur, veche, dar fără inscripție.

V. Un potir, disc, stea, copie și un tas, sau tiplotă,

¹⁾ Clopotul cântărește 8140 kgr. Este înalt de 3,41 m. și larg de 1.96 m. Sfințirea lui s'a făcut la 17 Martie 1888 în prezența M. S. Regelui.

²⁾ Inscriptii din Bis. Rom. pag. 244.

linguriță de argint, suflate cu aur, lucrate artistic. Potirul are pe el patru iconițe în smalt, reprezentând pe *sf. Ioan Botezătorul, Maica Domnului, Domnul Hristos și Răstignirea*; iar la pedestal cei patru Evangheliști. Toate aceste *sunt dăruite de M. S. Regele Carol I, 1868*. Tot M. Sa a dăruit și un policandru pentru Paraclis.

VI. O candelă mare de argint, artistic lucrată, este la Paraclisul Sfintei Mitropolii, așezată în fața ușilor împărătești, și *dăruită de Augusta mamă a M. Sale Reginei Elisaveta*.

Asemenea este o icoană dăruită de A. S. R. Principesa Maria.

VII. Opt mitre, din care două au însemnătate istorică mai mare: a) *Mitra* care «s'a făcut cu cheltuiala a bun «credinciosului Domn Io Constantin Basarab Voevod Brân-coveanu. Anul dela Hristos 1693».

Aceasta este mitra făcută pentru Mitropolitul Teodosie, pe care el a purtat-o; ea este cusută pe mucava cu fir de aur și cu multe mărgăritare, având de jur împrejur cei 4 Evangheliști, asemenea cusuți în fir, iar în vârt crucea de aur cu smaragde și rubine.

b) *Mitra de aur* de Veneția, cu rubine, smaragde și mărgăritare, iar florile de smalt. De jur împrejur sunt în relief: 1) Nașterea Domnului, 2) Schimbarea la față, 3) Pogorârea Duhului Sfânt. 4) Înălțarea, 5) Adormirea Maicei Domnului, 6) Buna-Vestire, 7) Invierea, 8) Botezul Domnului.

Se crede că această mitră datează din timpul Mitropolitului Cosma 1787.

VIII. O cârjă de abanos (*ράβδος*, cum e scris pe ea) făcută de Dionisie Mitropolitul 1679.

IX. Un asdrah (baston înalt ca de 2 metri) de abanos, cu care, în vechime, mergea Arhidiaconul înaintea Mitropolitului, când acesta venea în biserică.

ODOARELE SFINTE AFLATE IN PARACLIS.

X. O cârjă lucrată în cristal roșu, ce se zice c'ar fi fost dăruită de Impărăteasa Ecaterina a Rusiei, probabil pe vremea Mitropolitului Grigorie II, 1764.

XI. O cârjă de fildeș, cu inscripție grecească, având între cei doi șerpi, o iconiță, pe față reprezentând pe Sfinții Împărați, iar pe revers pe sf. Grigorie Teologul. Această cârjă este dăruită de Grigorie Brâncoveanu și Elisabeta, 1822.

XII. Patru encolpioane,¹⁾ vechi, fără inscripții, dintre care unul cu smaragde și rubine, ce pare a fi fost o decorație rusească,—câci reprezintă un sgriptor,—și i s'a adaus o cruce, spre a servi de encolpion.

XIII. Două cruci pentru gât, rămase dela Mitropolitul Calinic, dintre care una poartă inscripția: «Mitrofan dela Bisericiani».

XIV. Sicriul în care se află Moaștele sfântului Dimitrie Basarabov, poartă această inscripție:

«Făcutu-s'a acest sicriu de argint, împodobit cum se vede, prin osteneala și cheltuiala Episcopului de Argeș «Ghenadie al II și a câtor-va buni creștini, să fie spre «pomenirea urmașilor, care văzând aceasta, să se îndemne «să facă și alte fapte mărețe și folositoare neamului românesc. Acest sfânt sicriu s'a făcut în zilele Măriei «Sale Carol I, viteazul domn al României, la anul mântuirii 1879, luna Decembrie, București».

Ceva mai sus găsim aceste cuvinte:

«Aducerea moaștelor a fost pe vremea Mitropolitului «Grigorie 1774, începerea acestui sicriu în zilele repausatului Mitropolit Nifon 1874».

Cu privire la aceasta, urmează să complectăm că, moaș-

¹⁾ Ἐν κόλπος = pe piept. (Adică iconița încadrată ce atârnă de un lanț pe pieptul Arhierilor.

VEDEREA SICRIULUI CU MOAȘTELE SFÂNTULUI DIMITRIE
DIN BISERICA SFINTEI MITROPOLII.

tele Sfântului, sunt găsite de generalul rusesc Petre Salticov în anul 1774, în satul Basarabov din Bulgaria, în expediția ce o întreprinsese acolo; și apoi le-a dăruit Sfintei Mitropolii din București, prin îndemnul lui Hagi Dimitrie Biv Vel Sluger și s'au așezat în catedrală la 13 Iulie 1774, în ziua Soborului Arhanghelului Gavriil, în Duminica în care se cântă slujba sfinților Părinți.

Vechiul sicriu, în care s'au păstrat moaștele sfântului, se împodobise cu argint la 1786, de către Mitropolitul Grigorie, în zilele Domnului Io Mihai Constantin Șuțu Voevod, până ce s'a făcut din nou în anul 1879¹⁾.

Dintre odoare mai notăm următoarele vestminte:

XV. *Un sacos*, ce are în spate aceste cuvinte, cusute în fir de argint:

«Κτήμα Νεοφύτου τοῦ Κρητος» 1716.

Iar la poale se indică numele celui ce a lucrat la acest vestmânt arhieresc, adică al *ierodiacomului Christofor din Mănăstirea Zograf*.

Acest sacos, de o bogăție rară, fiind cusut în fir de aur și de argint, (în mangă, adică eșit afară, relief) pe fond de argint, are în spate 16 Prooroci,—cari ies din rădăcina lui Iesè,—cu Maica Domnului în mijloc, aducând aminte de cuvintele: *Toiag din rădăcina lui Iesè* (care se găsește aci reprezentat) și *floare dintr'insul Hristoase*... Apoi în față se găsesc cusuți în fir 14 Apostoli, aducând aminte de cuvintele Mântuitorului: «*Eu sunt buciumul și voi vișele*», și având jos «*Buna Vestire*», iar mai sus pe Domnul Hristos.

XVI. O poală pentru icoane, cusută în fir de aur și

¹⁾ Nota din; „Paraclisul către Sfântul Prea Cuviosul Părintele nostru Dimitrie cel nou“. pag. 71, de Arhim. Evghenie Humulescu,

Compar. „Dicționar Aghiografic“, pag. 209 de P. S. Dr. Gherasim Timuș, Ep. Argeș. „Viațile Sfinților“ pag. 728, tipărite de un pios creștin prin îngrijirea P. S. Nifon, Vicarul St. Mitropolii 1902.

argint, din anul 1752, reprezentând vedenia lui Iezechiel Proorocul, *despre învierea morților*.

XVII. O altă poală, din acelaș an, la fel cusută în fir, având pe *Maica Domnului* în mijloc și pe de lături șase iconițe, reprezentând idei din *Acatist*, iar mai jos *Rugul lui Moisi*.

XVIII. O altă poală, reprezentând pe *Sfânta Treime* și *Incoronarea Maicii Domnului*, cu alte șase iconițe, cusute în fir.

XIX. O perdea (sau zveră), cusută tot în fir de aur și argint, reprezentând 12 Prooroci, având în mijloc pe *Arhanghelul Mihail*, iar de-asupra *Maica Domnului*, toate aceste iconițe eșind dintr'o viță de struguri.

XX. O altă perdea, reprezentând 12 Apostoli, având în mijloc pe Domnul Hristos, asemenea eșind dintr'o viță de vie.

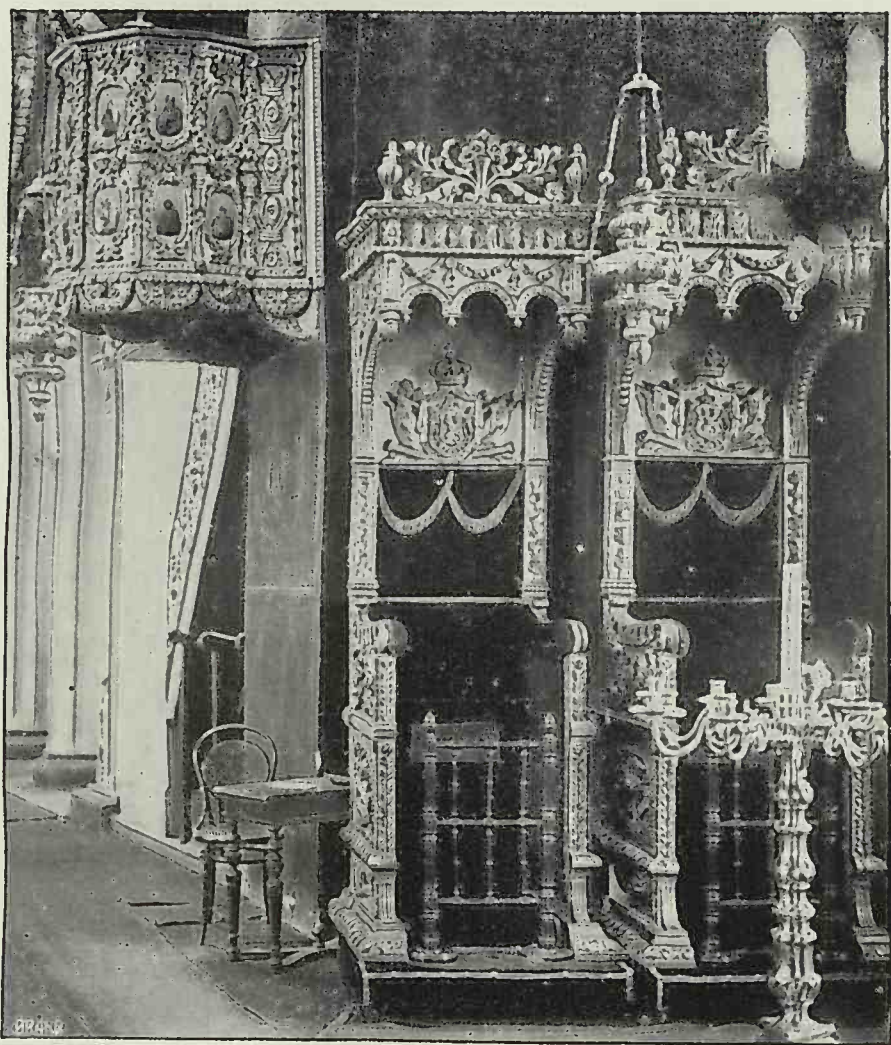
XXI. O altă perdea (zveră), având cusute în fir, aceste cuvinte: *Radu Iliășcu Vodă 7212 (1704)*.

* * *

XXII. Pomelnicul Sfintei Mitropolii.

Este legat în piele, scris de mână, pe hârtie bună, având pe poarta cărții, *recto*, un chenar tras din condei, de toată frumusețea, sus pe frontispiciu Dumnezeu-Tatăl și mai jos Sfântul Duh, în chip de porumbel; iar pe *verso* «Sfinții Impărați Constantin și Elena», și de-asupra în nor «Dumnezeu-Fiul». Sub sfinții Impărați se găsește scris: Pisat. «Dimitrache Ierei, ot Sf. Gheorghe-cel-vechiu 1773».

Reproduc aci mai jos, titlul acestui pomelnic și o pre-doslovie.

VEDERA INTERIOARĂ A BISERICII SFINTEI MITROPOLII, CU
TRONURILE REGALE ȘI AMVONUL PENTRU
CETIREA EVANGHELIEI.

«Acest pomelnic fiind scris în zilele răposatului Mitropolit Grigorie, s'au fost amestecat prin cărți în bibliotecă și nu se știă; dar acum în zilele Preaosfințitului meu Stăpân Chirio Chir Dosithei Mitropolitul Ungro-Vlahiei, s'au găsit de mine cel jos arătat, în care din porunca Preaosfinției Sale s'au mai trecut cele înainte arătate. 1809 Avgust 26.

În zilele Prea blagocestivului Împărat a toată Rosia Alexandru Pavlovici».

(s) *Dionisie eclesiarhul Mitropoliei.*

Predosloviea Săbornecului adecă a pomelnicului acestuia.

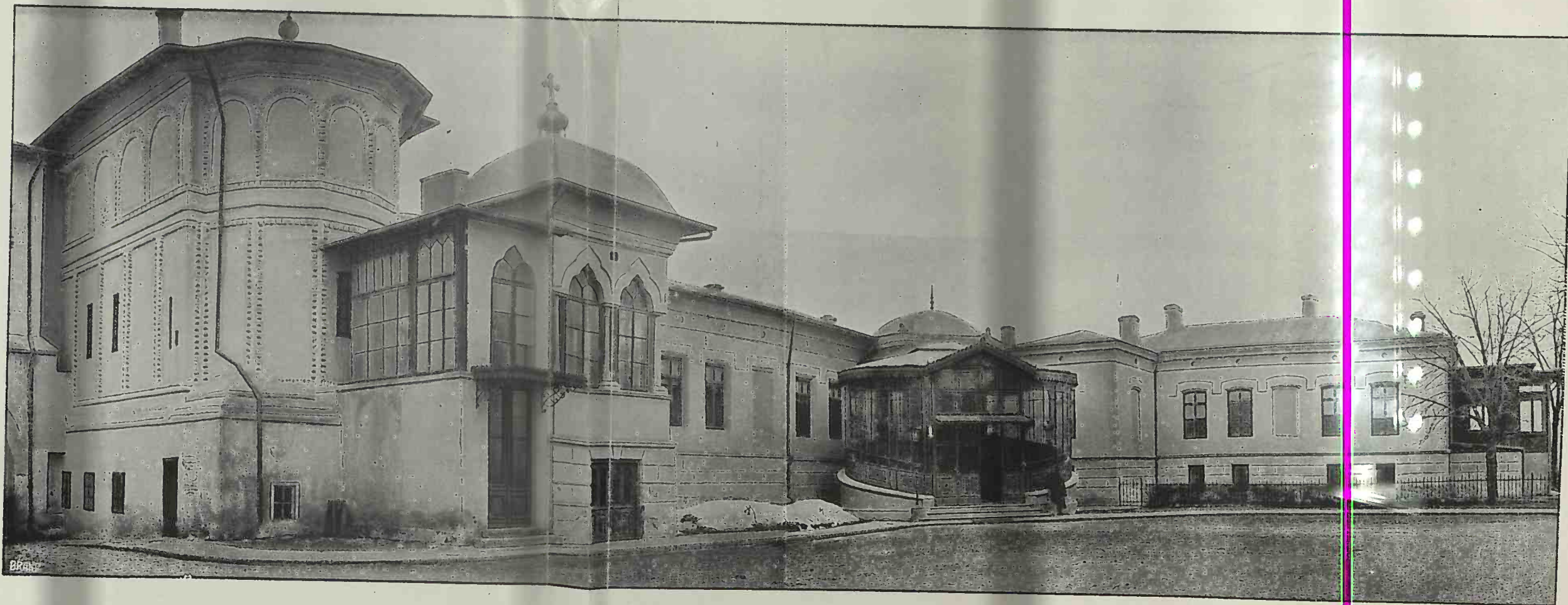
În vremea când eră anii d'inceputul lumii, domnind bunul creștin Iò Constantin Voevod, carele au zidit și au înălțat din temelie sfânta și dumnezeiasca Mitropolie din București, hramul Sfinților Împărați Constantin și Elena; ș'intr'acea vreme isprăvind'o de zidit, i-s'a întâmplat de s'au lipsit și din domnie, și au rămas de dânsul numai biserica negrijită, goală, fără de nici o podoabă și înfrumusețare și cu nimic miluită, și eră de dânsul rămasă mânăstire proastă. Iar după aceia când au fost anii din ceputul lumii 7170, iar dela nașterea Domnului nostru Iisus Hristos 1662, domnind bunul creștin Iò Grigorie Voevod, fiind într'acea vreme Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungro-Vlahia Chir Ștefan, s'au făcut a fi Mitropolie, și în vremea acestui Prea Sfințit Părinte, s'au fost tocmit ca pré ușor și pré prost pomelnece sfintei biserici, întru care să scriia pravoslavnicii creștini, după tocmeala și obiceiul sfintei biserici, precum au dat și au lăsat singuri de Dumnezeu văzătorii sfinții Apostoli, și purtătorii de Dumnezeu sfinți Părinți.—Iar când au fost mai pe urmă, în zilele bunului creștin și prea luminatului Domn a toată țara Ungro-Vlahiei Iò Duca Voevod, când eră anii din începutul lunei 7183, iar dela Hristos 1675, cu sfatul și porunca și blagoslovenia Prea Sfințitului nostru Chir *Varlaam*, Arhiepiscopul și Mitropolitul a toată țara Ungro-Vlahiei, s'au prefăcut și s'au înnoit acest pomelnic, cu mai bună scrisoare și izvozea, pre carte nouă, spre mai frumoasă alcătuire și așezare; și s'au scris într'acest sinodic, adică proscomisariu, întâi toți cei mai dinainte ce s'au aflat în cel vechi pomelnece, Domni și Doamne, și arhieriei și boeri și jupânese. Drept aceea cade-să și altor pravoslavnici, cari vor pohti și vor vrea să-și scrie numele lor la pomelnicul acesta, să aibă a milui și a dà sfintei biserici, precum este obiceiul, de un nume

(.) bani, sau alt dar împotriva acestui preț, sau de multe nume, cu sate, cu moșii, sau cu țigani, sau cu mori, sau cu vii și dobitoace, să fie de hrana și ajutorul celor ce slujesc bisericii, și se roagă lui Dumnezeu ziua și noaptea pentru er-tarea păcatelor și îndreptarea vieții lor. Încă și cu alte înnoiri și înfrumusețări ori în ce chip, sau cu alte scule de argint, și cu odăjdii și altele în chipul acestora ce să cuvine a fi de treabă, se vor nevoi pentru folosul sufletelor lor, întru slava și mărirea Puternicului și Izbăvitorului Domnului nostru Iisus Hristos, iar acelora întru pomenire de veci. Și când ar fi niștine să se scrie, să fie prin știința Mitropolitului carele ar fi, și cu blagoslovenia lui; iar alt nimeni din eclesiarhi sau din alții cari vor fi slujitori bisericii, pentru prieteșugul sau rudenia, sau într'alt chip cu vreun meșteșug să n'aibă voe, nici să îndrăs-nească a scrie pe neștine, sau să se scrie însuși pre sine, într'acest chip, precum am zis, fără blagoslovenie și fără știre pe taină; iar de se va află vreunul a îndrăzni de câte s'au zis și se poruncește mai sus, unuia ca aceluia să i se ia darul, și să fie căzut și lipsit din sfânta rânduială și scos dela biserică cu rea urgie, de va fi preot sau diacon, iar de va fi mirean să-l afurisească și să-l gonească dela biserică, și așa să aibă a se țineă acest ustav și această tocmeală care este dată și mare dela sfinții Părinți ai sfintei biserici, întru slava Tatălui și a Fiului și Duhului Sfânt, Amin.

§ 10. Palatul mitropolitan, celelalte dependențe și împrejurimile.

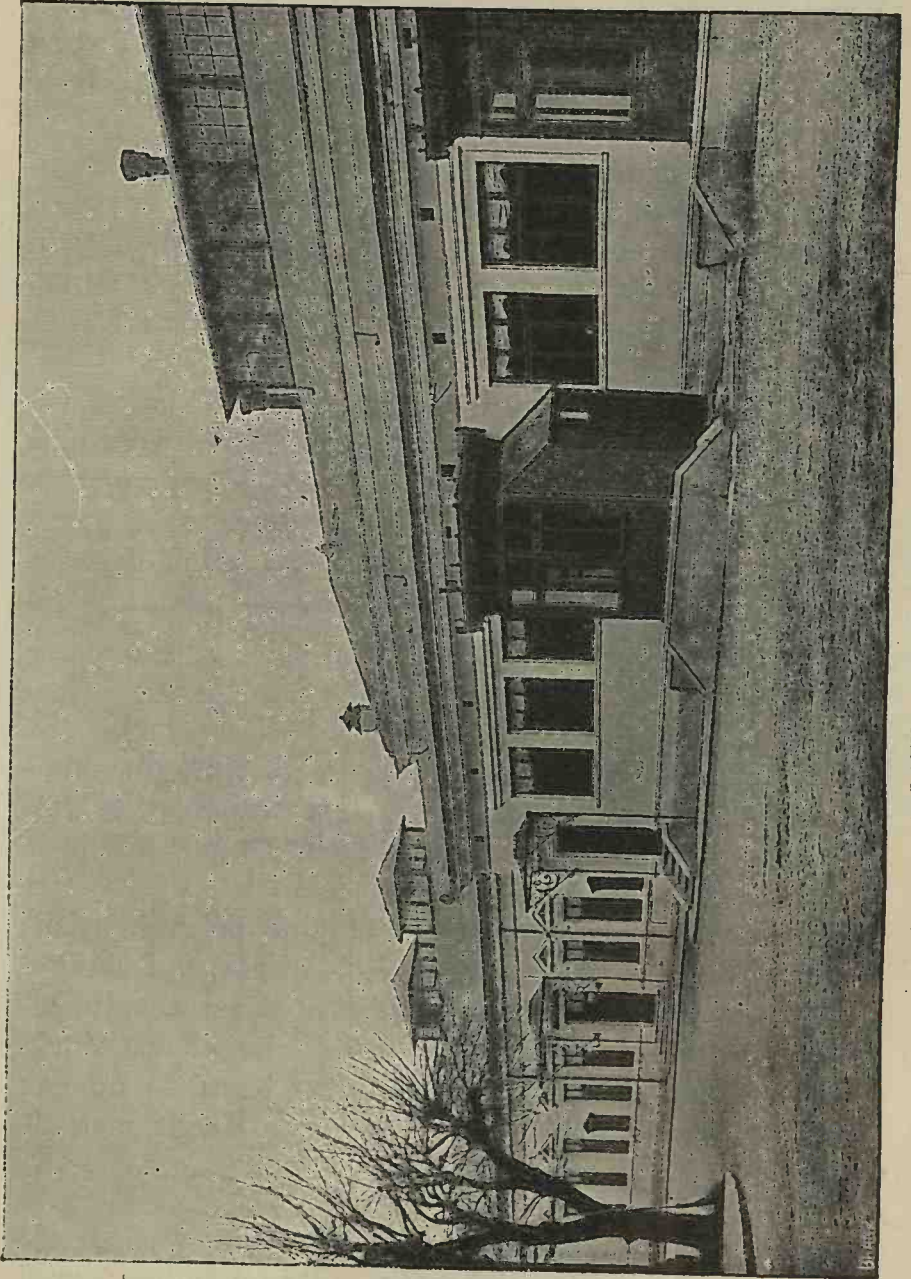
Suirea la Mitropolie a fost totd'auna în partea de ră-sărit, unde sunt azi cele 4 coloane de zid, care poartă pe ele emblema unirei. După cum se poate deduce din inscripția dela Paraclisul sfintei Mitropolii, pe care am reprodus-o mai sus, ctitorul Paraclisului, cum și al *palatului mitropolitan* și cancelariei, este Nicolae Mavrocordat pe vremea căruia eră Mitropolit,—dela 1720 înainte—Chir *Daniil*, al cărui chip se află înăuntru la stânga intrării în Paraclis.

Despre prefacerile, sau înnoirile, ce vor fi avut loc, în cursul vremurilor, nu ni s'au păstrat date din ve-

VEDEREA PALATULUI MITROPOLITAN, DIN FAȚĂ, CUPRINZÂND ȘI PARACLISUL.

de sus, unde s'a destinat o sală spațioasă, pentru conservarea vaselor și vestmintelor sfințite.

PALATUL CAMERII DEPUTAȚILOR.

Mai târziu s'a curățit curtea sfintei Mitropolii, de fosta locuință insalubră și deteriorată a *eclesiarhiei* și *vestmântăriei*, ce se află din dreptul actualei *sere*, destinată pentru flori, până la clopotniță.

Alte înfrumusețări, s'au făcut cu privire la împrejurimile Catedralei, care împrejurimi, până la 1876, inspirau desgust, ori și teamă în privința pericolului sănătății, exalând miazme vătămătoare, din bălțile ce se aflau în partea de nord, unde azi se află Bulevardul Maria.

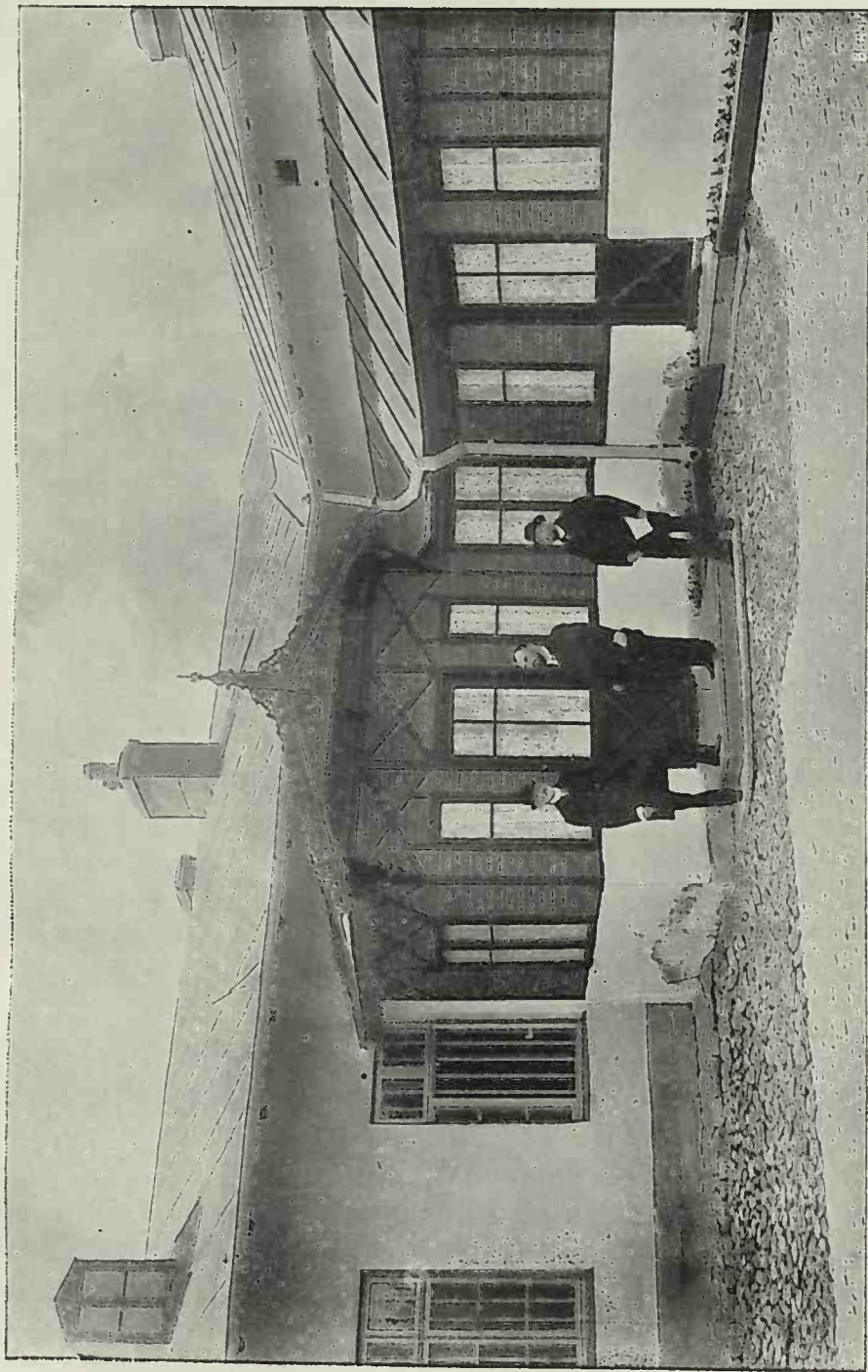
În partea aceasta, plecând dela locul unde se află azi clopotul cel mare, se află până la 1876, o râpă, (un povârniș repede), unde se aruncau gunoae, iar jos mlaștină veșnică. Fericitul întru pomenire Mitropolitul Calinic, prin stăruința și dorul său de înfrumusețare, a făcut să se niveleze locul, să se astupe gropile din partea de nord și să se împrejmuiască dealul. Totuși complectarea plantațiunii și împrejmuirea dinspre partea de nord a Mitropoliei, dela cele patru coloane și până în strada Fîlaret (azi *II Iunie*), nu s'a terminat decât la începutul arhipăstoriei (1887) a I. P. S. Mitropolit Iosit, actual Primat al României.

Nu pot trece cu vederea, că la această înfrumusețare a contribuit și răposatul Ministru Vasile Gheorghian, de la Departamentul Agriculturii, Industriei și Domeniilor (la 1887), fratele bunului nostru Arhipăstor. Astfel s'a dat un aspect cu totul deosebit, de ceea ce eră mai înainte; apoi s'a făcut bulevardul actual, unde odinioară,—chiar după 1876,—se făcea târg de rămători.

În partea de sud, a *Palatului Camerii*, asemenea a fost, până la Mitropolitul Calinic, un cuib de necurătenie, și grație acestui Mitropolit, s'au astupat gropile, s'a nivelat locul, s'a împrejmuit și s'a făcut o grădină cu tot felul de pomi roditori, și cu vie, asanându-se astfel și împrejurimea aceasta a Mitropoliei, și dându-i-se un aspect de podoabă, cum merita.

Celelalte dependințe, din curtea a doua a sfintei Mitropolii, unde este locuința D-lui Dr. I. Cornoiu, Directorul Cancelariei mitropolitane, cum și a o parte din personalul Catedralei, au rămas neschimbate, dela construcția lor, care pare să fi fost pe la sfârșitul domniei lui Știrbei, sau pe timpul domniei lui Alexandru Dimitrie Ghica Voievod (1858), care Domn proiectase reclădirea unei Catedrale noi, cu dependințe, după un plan sistematic, în care se cuprindea înconjurarea Mitropoliei din toate părțile cu zid. Atunci s'au și început lucrările, dar vicisitudinile timpului le-au suspendat, rămânând până azi semnele zidurilor, ce se văd în partea de apus și meazăzi, de o parte și alta a aleii ce face intrarea la Mitropolie. Până la Mitropolitul Calinic, în partea aceasta de apus nu putea intra nici o trăsură sus, iar acest vrednic Mitropolit a mijlocit de s'a făcut actuala alee, de o companie de soldați din geniu. Ca dovadă despre proiectarea ce se făcuse pe timpul lui Vodă Alexandru Dim. Ghica, dau aci stam-pila «Comisiei pentru reedificarea sf. Mitropolii», cum și medalia ce s'a bătut cu acea ocaziune.

VEDEREA CASEI DIN A DOUA CURTE A SFINTEI MITROPOLII, CE SERVEȘTE DE LOCUINȚĂ DOMNULUI DR. I. CORNOIU, DIRECTORUL CANCELARIEI.

PARTEA II-a.

Seria cronologică a Mitropoliților Ungro-Vlahiei.

A fixa datele *sigure* ale păstoriei tuturor Mitropoliților, cum s'au succedat pe scaun, dela înființarea Mitropoliei, nu s'ar putea face, întru cât pentru mulți dintre ei nu există certitudine. Se vor înregistra însă, după isvoarele ce le avem la dispoziție.

1. S'a stabilit, că cel dintâi Mitropolit a fost *Iachint Critopulo* (1359), fost al Vitzinei, sau Măcinului din Dobrogea. El se întitulă Mitropolit al întregii Ungro-Vlahii și prea respectat (*Ουγγροβλαχίας και υπέρτιμος*). Din actele patriarhale reiese că, grecul Mitropolit Iachint, a fost un bărbat cuvios, învățat și vrednic. El a păstorit Biserica Ungro-Vlahiei din luna Mai 1359 și până la Noemvrie 1370; cât va mai fi trăit după acest an, adică după venirea fratelui său Antim, ca Mitropolit al Severinului, nu se știe, de oarece el singur spunea, că este bătrân și bolnav¹⁾. Lui Iachint i-a urmat

2. *Hariton* (1372). Acesta este amintit pentru prima dată în «Acta Patriarchatus» în anul 1379—1380, când, alătura cu Antim al Severinului, ia parte la sinodul din

¹⁾ Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei. G. M. Ionescu, pag. 72, 73 bazat pe *Acta Patriarchatus*. c. I. p. 533.

Constantinopol, pe timpul Patriarhului Nil, la excomunicarea Mitropolitului din Iconiu, care lovise pe un preot îmbrăcat în sfințele veștimente.

3. *Antim* (1381—1394). Acesta a fost mai întâi Mitropolit la Severin. Despre activitatea sa în Biserica românească, nu se menționează nimic în hrisoavele și cronicile țării; de oarece el, împreună cu colegul său Atanasie dela Severin, eră mai mult un servitor devotat al Patriarhatului, decât al intereselor românești; astfel că îi eră mai plăcut Constantinopolul, cu grecii săi, decât Eparhia Ungro-Vlahiei, dela care primea laptele și lâna oilor, fără să poarte vr'o grijă de ele.—Mircea Vodă cel Bătrân a luat măsuri în potriva Mitropoliților cari aveau ca locuință de predilecție Constantinopolul. Lupta aceasta a lui Mircea, are ca urmare desființarea Mitropoliei din Severin și reducerea ei la rangul de episcopie ¹⁾.

4. *Timoteiu* 1402 sau 1403, a păstorit Eparhia Ungro-Vlahiei până la anul 1442. Despre dânsul se spune, că împreună cu Voievodul Mircea cel Mare, ar fi scos Biserica Ungro-Vlahiei de sub jurisdicțiunea Patriarhiei din Constantinopol, supunând-o Achridei, de și aceasta nu se dovedește. Un fapt însă este sigur, și anume, că desfacerea de Constantinopol s'a făcut, dar nu se confirmă, cum că aceasta ar fi avut loc sub păstoria Mitropolitului Timoteiu, sau că a ocazionat-o sinodul dela Florența

¹⁾ Paharnicul Alexandru Geanoglu Lexviodax, în istoria sa, se silește a dovedi, că Antim, a fost primul Mitropolit, aducând, pentru susținerea sa, cuvintele de pe pecetea ce se află la începutul Pravilei tipărită la Târgoviște, în 1652. Această pecetie se află odată săpată pe piatra ușii dela intrarea Paraclisului sfintei Mitropolii, însă fără literile din pecetea dela Pravilă. Azi încă se află această stemă, însă modificată, în sala cea mare de recepție, pe peretele despre răsărit.

După alții, se zice că numele celui de al doilea Mitropolit, ar fi fost *Atanasie*; apoi după el ar fi urmat *Teodor*.

Ist. bisericească de Lesviodax 1845, pag. 390.

(1439), când Patriarhul dela Constantinopol primise uni-rea cu Roma, pe baza celor patru puncte; și de aceea se manifestă antipatie de pretutindeni, pentru scaunul de la Constantinopol. Lesviodax spune, că de și nu se găsește Timoteiu, trecut în pomelnicile Mitropoliei, dar s'a găsit notat în Istoria bisericească a lui Meletie Arhiepiscopul Atenei ¹⁾; și Meletie spune, că Mitropolitul *Timoteiu*, pe vremea Patriarhului Antonie al Constantinopolului, fiind bolnav, s'a îmbrăcat în *schima cea mare*, apoi însă-nătoșindu-se și fiind în întregimea minții, i s'a îngăduit să aibă arhieria, ca mai înainte; căci după canoane, un arhieriu când se face schimnic, nu mai poate stă în lume.

5. *Macarie I* (1442—1465). În timpul păstoriei acestui Mitropolit, Biserica Ungro-Vlahiei este autocefală, și eră în relațiuni duhovnicești cu Arhiepiscopia din Achrida.

Stefan cel Mare, făcând cunoscut Arhiepiscopului Achridei moartea Mitropolitului Moldovei, îl rugase să vină la Suceava, spre a hirotonisi un alt Mitropolit. Doroteu a răspuns Voevodului, că nu poate veni din cauza priprimejdiei drumurilor, dar îl roagă să cheme pe *Macarie* al Ungro-Vlahiei «*pentru că și acela este al Eparhiei noastre*» — zicea Doroteu ²⁾. — Din acestea reiese, că Mitropolia Ungro-Vlahiei și a Moldovei nu mai erau sub jurisdicția Patriarhiei din Constantinopol.

6. După *Macarie* ar fi urmat *Iosif I* (1465), cum spune Lesviodax, bazat pe condici, după care pune pe

7. *Macarie II-lea* (1480—1483) despre care se menționează într'o scrisoare adresată lui Bator Ștefan, Craiul Ardealului ³⁾.

¹⁾ Ist. bisericească, pag. 396.

²⁾ *Ist. Mitr.* G. M. Ionescu pag. 92.

³⁾ Archiv Br. No. 544 Ist. Rom. Tocilescu pag. 227.

Notă. Dl. Hașdeu și răposatul Ghenadie Enăceanu spune că după *Macarie II-lea* ar fi mai fost un Mitropolit, cu numele *Pahomie*, la 1490. — Arhiva Ist. I. p. 35.

8. *Nifon* (1499—1507). Acesta se consideră ca *organizatorul Bisericii Ungro-Vlahiei*. El a fost în două rânduri Patriarh (1487—1499) al Constantinopolului. Apoi căzând sub urgia Sultanului Baiazed (Amira), a fost închis în temniță la Adrianopol (cetatea Odriiului).

Radu al IV-lea cel Mare, Domnul Munteniei (1494—1508), trecând prin Adrianopol, în călătoria sa spre Constantinopol, pentru a face pace, a aflat despre Nifon, și a mijlocit la Sultanul, spre a-l libera și a-i da voe să vie în Valahia. Sultanul încuviințând liberarea, Nifon a venit în Valahia, unde a fost așezat ca Mitropolit, bucurându-se de mare cinste. Când i s'a încredințat Mitropolia (1499), Radu i a zis: «Eu să domnesc, iar tu să ne înveți legea lui Dumnezeu, și să ne fii tată și păstor¹⁾.

Nifon, împreună cu Domnitorul, a organizat Biserica Ungro-Valahiei, înființând pe lângă Mitropolie, două episcopii sufragane, adică a *Râmnicului și a Buzăului*. După 8 ani de păstorie, la 1507, Nifon, pentru strictetea sa canonică, opunându-se la despărțirea dintre boerul Bogdan și soția acestuia,—despărțire cerută chiar de Radu cel Mare, care voea să dea de soție acelu boer, pe sora sa,—Nifon, zic, a fost alungat de pe scaun, și chiar din țară. El blestemând pe Domn, s'a retras la muntele Athos, unde după un an (1508) a murit, și toți călugării Athonului i-au îngropat trupul cu cinste, în luna August în 12 zile²⁾. Biserica l'a pus în catalogul *sfinților*, sărbătorindu-se amintirea lui la 11 August, fiind venerat de către Români, Greci, Sârbi și celelalte Biserici ortodoxe. După aceea Neagoe Basarab, (1513—1521), urmașul lui Mihnea, a adus moaștele sfântului Nifon în țară (ca să se ierte greșala lui Radu cel Mare), trimițând în acest scop pe Danciu Logofătul, fratele lui Neagoe, la muntele Athos. Aceste moa-

¹⁾ Vieța păr. Nifon, scrisă de Chir Gavriil Protul, tipărită de Iosif Naniescu, pag. 34—35.

²⁾ Ibidem pag. 55.

ște au fost depuse mai întâiu în mănăstirea *Dealului*, unde fusese înmormântat Radu Vodă ¹⁾.

Mai pe urmă au fost duse (capul și o mână) la mănăstirea dela Argeș a lui Neagoe, după a ei sfințire, care a fost la 15 August 1517, fiind de față Patriarhul Constantinopolului Theolipt și Macarie Mitropolitul Ungro-Vlahiei ²⁾.

9. *Maxim*, care a fost rudă cu prințul Serbiei, este urmașul lui Nifon, pe scaunul de Mitropolit al Ungro-Vlahiei. El a fost fiul despotului sârbesc Ștefan Nemanja. A îmbrăcat schima monahală în biserica zidită de el în Serbia, numită «*Ierusalimul cel de sus*». Fratele său Ioan murind fără moștenitori, a fost silit să ia coroana sârbească, dar el n'a primit; atunci fiind alungat din Serbia, a mers la Radu Domnul Munteniei, care l'a primit cu bucurie. Suirea lui pe scaun este legată cu următoarea împrejurare istorică: Radu al IV-lea cel Mare, Domnului Munteniei, voia să recapete ținutul Putnei, răpit de Ștefan cel Mare; de aceea s'a iscat un război între Radu și Bogdan al III-lea (1504—1517) supranumit cel chior, (sau încrucișat), Domnul Moldovei. Atunci a intervenit între dâșii călugărul *Maxim*, care a mijlocit pace, zicând: «Nu se cuvine a vă lupta între voi, fiind de acelaș sânge și lege, și astfel făcându-vă pradă străinilor». Cu chipul acesta a reușit a-i împăcă în anul 1507. Dar Domnul, a înălțat pe scaunul mitropolitan al Munteniei, pe *Maxim*, chiar fără voia lui, precum se spune.

După moartea lui Radu cel Mare, a urmat la tron Mihnea, care după câțva timp turcindu-se, a început să persecute Biserica. Atunci *Maxim* fiind însărcinat într'o misiune diplomatică în Ungaria, nu s'a mai întors în țară,

¹⁾ Viața păr. Nifon. pag. 87.

²⁾ D-l G. M. Ionescu în *Ist. Mitr.* pag. 92 spune: „Dela anul 1496-97 se crede că a păstorit Eparhia Mitropoliei Ungro-Vlahiei expatriarhul *Nifon*, deși cronicarii timpului, nu fac să reiasă acest fapt din istorisirile lor“.

ci,—cum se spune,—a rămas în Sirmium și a înființat o mănăstire în Cruședol. Apoi sub domnia lui Neagoe s'a întors în țară, cu care ocaziune a *cuminat pe Neagoe cu vara sa Despina*; după aceea așeză pe Macarie în locul său și se retrase pentru totd'auna în Cruședol, unde, la anul 1516, a murit, cinstit de către Români și Sârbi, fiind venerat ca sfânt numai de acești din urmă ¹⁾.

10) *Macarie III* a fost Mitropolit pe timpul Domniei lui Neagoe Vodă, care a domnit între 1512—1521. În timpul acestui Domn au început a veni în țară călugării greci, și a se practica obiceiul, spre a se închină mănăstirile noastre unor mănăstiri din muntele Athos, dela Ierusalim, Alexandria, Antiohia și altele. Călugării greci venind în mănăstirile noastre, ca supraveghetori ai unor mănăstiri supuse, rămâneau aici și le jefuiau averile, în chipul cel mai necinstit.

Iarăși se mai știe, că pe timpul acestui Mitropolit, a *strămutat Neagoe reședința Mitropoliei dela Argeș la Târgoviște (1517)*, cu mare solemnitate; iar măreața biserică dela Argeș a rămas ca chinovie de monachi, așezând aci pe chir Iosif, ca Arhimandrit. Se mai spune, că sub Neagoe s'a făcut sfințirea Mirului în țară, de către Patriarhul Constantinopolului, Partenie.

În timpul păstoriei lui Macarie III, Neagoe Basarab a adus dela Muntele Athos, moaștele sf. Nifon, al cărui secretar fusese Neagoe, înainte de a fi domn,—pentru ca astfel să se ridice anatema de asupra țării și de asupra lui Radu cel Mare. Moaștele au fost duse la mănăstirea Dealului, unde se află mormântul lui Radu; și după ce s'a făcut noaptea privighere, au pus coșciugul sfântului peste al Domnului, iar Neagoe ar fi primit înștiințare în vis, dela sf. Nifon, că Radu este iertat. Apoi moaștele au fost duse la Târgoviște și de aci le-au trimis înapoi la

¹⁾ Pomenirea *Sf. Maxim* în 18 Ianuarie, la Sârbi. În sinaxarele noastre nu se află.

mânăstirea Dionisiat. Călugării, recunoscători pentru darurile ce au primit dela Neagoe, i-au trimis în dar *capul și o mână a sfântului Nifon*, care într'un sicriu de argint se află și azi la mânăstirea Argeșului, cum am menționat mai sus.

Macarie ar fi păstorit până la 1521, când i-a urmat, fără însă a se ști cu siguranță,

11 *Ilarion*, pe care Lesviodax îl pune în anul 1524, neștiindu-se cât a păstorit.

12 *Varlaam*, (1535—1545) este cunoscut dintr'un hrisov dela 1538, cum și din inscripția dela bolnița mânăstirei Cozia, făcută de Petru Voevod numit și Radu Paisie. Varlaam poate să fie acela, căruia Neagoe îi dăduse staturi la călugăria lui¹⁾.

Varlaam a zugrăvit Mitropolia din Târgoviște în anul 1538, și tot în timpul acestui Mitropolit, Radu dela Afumați a dat un hrisov, prin care ținutul Brăilei avea să depindă de Eparhia Episcopului de Buzău. Dar Turcii cucerind Severinul (1479), apoi Giurgiul și Brăila, Episcopul de Buzău n'a putut să se folosească de aplicarea hrisovului, căci acestea au trecut sub Patriarhia dela Constantinopol, înființându-se *Mitropolia Proilaviei*²⁾.

13 *Anania*³⁾ 1545—1558, pe timpul lui Radu Paisie, sau Petru-Vodă, și mai în urmă pe timpul lui Mircea-Vodă zis Ciobanul.

Sub Mitropolitul *Anania* (1545) s'a sfârșit tipărirea *Molitfelnicului* slavonesc, început sub Varlaam. Cu suirea pe tron a lui Mircea Ciobanul, domn foarte crud, boerii au fugit în Ardeal; dar Mitropolitul Anania n'a plecat, ci se pare, că el a perit de mâna acelui tiran. Sub

¹⁾ Iorga. Ist. lit. rel. până la 1688. pag. 62.

²⁾ Ist. Mitr. G. M. Ionescu pag. 99.

³⁾ Iorga. Ist. lit. rel. până la 1688. pag. 62.

Mitropolitul Anania s'a mai scris o frumoasă *Evanghelie*, care se păstrează în biblioteca imperială din Viena¹⁾.

După uciderea lui Anania, se crede, dar după date nesigure, că au urmat încă patru Mitropoliți și anume:

14 *Simeon*,

15 *Efrem*,

16 *Mitrofan*, și

17 *Daniil*. După cari, Mircea-Vodă Ciobanul, a așezat ca Mitropolit pe Eftimie²⁾.

18 *Eftimie*, 1568—1577. Cu acest nume se găsește ca ctitor «*Vlădica Eftimie*» în biserica «Sf. Nicolae» din satul Oltenii, vre'o 4 kilometri mai sus de R.-Vâlcea. S'a crezut deci, că Eftimie, fiind Episcop la Râmnic, sub dânsul s'a început zidirea bisericii dela Olteni, ca și aceea a Episcopiei, și s'a terminat sub *Episcopul următor, Mihail*. Dar P. S. Atanasie, actual Episcop al Râmnicului, dovedește cu probe, că Eftimie ctitorul dela Olteni și dela biserica Episcopiei, nu este *Eftimie*, Mitropolitul Ungro-Vlahiei, despre care ne ocupăm, ci *Antim* Mitropolitul Severinului, schimbat prin tradiție în «*Vlădica Eftimie*», ca unul care a fost atât întemeietorul Mitropoliei dela Severin, cât și al Episcopiei Râmnicului³⁾. *Eftimie Mitropolitul*, este altă persoană, decât ctitorul dela Olteni și dela Episcopia Râmnicului. La 1568 Eftimie se amintește de Coresi, în prefața *Sbornicului* (Mineiului) slavonesc. Apoi în anul 1574, se află încă păstorind Țara românească, și se dovedește din *Octoihul* slavonesc, ti-

¹⁾ Iorga. Ist. lit. rel. pag. 67—73, 105.

²⁾ Iorga. Ist. lit. rel. pag. 73.

³⁾ Sunetul reprezentat prin litera grecească θ, cu care se scrie Anthim (Ἄνθιμος), Teodosie (Θεοδοσίος), Athanasie (Ἀθανάσιος), Theodor (Θεόδωρος), Theofil Θεόφιλος), etc. a fost pronunțat totdeauna de Români ca *ft*, de aceea se aude: Aftim, Fteodosie, Aftanasie, Fteodor, Fteofil, etc. Deci, prefacerea lui Anthim în *Aftim*, *Aftimie*, și de aci în *Eftimie*, nu poate fi exclusă.

Istor. Eparh. Râmn. N.-Severin, 1906 pag. 9.

părit de diaconul Coresi, din porunca lui Alexandru Voevod, fiul lui Mircea Ciobanul.

Sfârșitul arhipăstoriei lui Eftimie se pune la 1577, când a urmat Mitropolitul Serafim, despre care pomenește Coresi în predoslovია *Psaltirei* slavonești ¹⁾). În timpul lui Eftimie Mitropolitul, Alexandru Voevod, fiul lui Mircea Ciobanul, a reconstruit biserica sf. Treime a Radului Vodă din București.

19 *Serafim*, 1577—1584. Se pomenește numele său ca Mitropolit în *Psaltirea* slavonească a diaconului Coresi, dela 1577. Mihnea Voevod l'a detronat și l'a trimis în surghiun la Snagov, dar se vede că l'a reintegrat după doi ani, la 1579.—De curând Ardealul avea un Vlădică românesc nou, de lege pravoslavnică, pe lângă superintendentul din familia Tordași, *Ghenadie*... el se întorcea la Brașov, ca hirotonisit al Mitropolitului *Serafim*, la 23 Decembre 1578²⁾).

La Snagov, Mitropolitul Serafim a făcut paraclisul din dreapta. El a păstorit Eparhia Ungro-Vlahiei timp de șapte ani. Pe piatra sa mormântală dela Snagov, este numit *Arhimitropolit*.—Epitaful există încă de pe vremea lui Mihnea Vodă, care a părăsit domnia la 1591³⁾).

20 *Mihail I*, care ar fi păstorit dela anul 1586.

21 *Nichifor* „ „ „ „ „ 1590.

22 *Michail II*, „ „ „ „ „ 1595.

23 *Eftimie II*, (1595—1603) despre care hrisovul din 8 Decembre 1599⁴⁾), spune că la anul 1595, când Mihai Viteazul ținea calea lui Sinan Pașa la Dunăre, Domnița cu toți și cu toate jupănesele au fugit la munte. Vorniceasa Neaga a Vornicului Mitrea, unul din ctitorii bise-

¹⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 89.

²⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 89.

³⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 105.

⁴⁾ Arhiva stat. condica Mitr.

ricii *Sf. Gheorghe-Vechi*, a căzut în mâinile păgânilor, iar averea ei a fost stăpânită de *Eftimie* Mitropolitul țării.

Tot Mitropolitul *Eftimie* a semnat împreună cu *Theofil*, Episcopul Râmnicului și cu *Luca* dela Buzău, un act la mânăstirea Cozia, relativ la scutirea de dări a mânăstirilor.

Eftimie pare să fi fost grec. El a fost ales pe timpul războiului ce a avut *Mihai Viteazu* cu Turcii,—cum am anunțat mai sus,—și a intrat repede în legătură cu Patriarhia din Constantinopol, care n'a uitat să amintească atunci drepturile ei, asupra scaunului muntean, datând dela *Nifon*¹⁾. *Eftimie* a iscălit în fruntea celorlalți martori pe tratatul încheiat la 1598, de *Mihai* cu împăratul german. Asemenea îl găsim la 26 Iunie 1599, dând mărturii pentru tratatul dintre *Mihai* și *Andrei Batory*, Principele Ardealului. El negociase și tratatul din 1595 al lui *Mihai* cu celălalt *Batory*, *Sigismund*. *Eftimie* nu s'a despărțit de stăpânul său niciodată, dar după uciderea lui *Mihai*, el nu s'a împăcat mult timp cu urmașul acestuia, *Radu Șerban*, ci își petrecu anii din urmă în pribegie și uneltiri²⁾.

La rând în pomelnicul sfintei Mitropolii, al Mitropoliților țării, se vede figurând *Ieremia*, după *Eftimie*; dar din inscripția paraclisului mânăstirii Cozia, ar rezultă, că la 1604 era Mitropolit *Serafim*, de sigur nu cel dela 1577-1584³⁾. În *Istoria Literaturii Religioase a Românilor*, d-l *Iorga*, spune că la plecarea lui *Eftimie*, locul de Mitropolit l'a luat *Luca* de Buzău, un chipriot învățat⁴⁾.

24 *Serafim II*, (1604).

25 *Luca*, (1605—1629).

Acesta, după unii, a fost de origină grec,⁵⁾ iar D-l *Ionescu-Gion*, spune că ar fi fost originar din comuna Ver-

¹⁾ *Iorga*, Ist. lit. rel. pag. 105.

²⁾ *Iorga*, Ist. lit. rel. pag. 106.

³⁾ Ist. Mitr. Ungr.-VI. G. M. *Ionescu* pag. 105.

⁴⁾ Opera citită pag. 118.

⁵⁾ „*Condica sf.*“ *Ghenadie En.* pag. 414.

nești, județul Buzău ¹⁾. Mitropolitul Luca la 15 Septembrie 1615, a fost caterisit de Patriarhul Constantinopolului, pentru că n'a mai dat ajutor bisericilor din Orient; sau, mai pe față, fiindcă n'a dat bani la suirea sa pe scaunul mitropolitan.

D-l. Iorga²⁾, spune despre acest Mitropolit, cum deja am anunțat, că eră de origină grec din Chipru, și că eră om învățat,—exprimându-se despre el astfel: «E adevărat, că Mihai Viteazu s'a servit de muți greci, între cari învățatul chipriot Luca, Episcop de Buzău, apoi Mitropolit».—Luca a fost foarte lăudat pentru învățătura lui, dar n'a lăsat în urmă-i nimic, decât niște manuscripte slavone, date mănăstirei salé *Izvoranu*, din județul Buzău.

Numele său figurează în mai multe hrisoave, ce se păstrează în Academie, și anume la 1615, la 1618, la 1619, și la 1623, găsindu-se ca Mitropolit până la 1629.

După *Luca*, se vede figurând în pomelnicul sfintei Mitropolii, un *Anastasio*, despre care nu s'a pronunțat istoria cu precizie.

26. *Grigorie I*, care a păstorit între 1629—1637.

Mai multe documente confirmă datele cu privire la păstoria acestui Mitropolit. Astfel în 1629, a cerut Grigorie, dela Alexandru Vodă Iliasi, un vad de moară, unde a și făcut cele trebuincioase pentru moară, care eră situată pe Dâmbovița, între podul dela sf. Elefterie și scoala superioară de medicină veterinară, de azi ³⁾.

La 3 Aprilie 1632, Mitropolitul Grigorie I a cumpărat un loc, din gardul viei domnești, până în ulița cea mare⁴⁾. După ce biserica Stelea a fost arsă, în timpul lui Sinan Pașa (1595), Mitropolitul Grigorie, împreună cu neguțătorii mahalalei, a reclădit-o și o transformă în Mitropolie a țării, cum spune un act al Mitropoliei din 1632.

¹⁾ Ist. Buc. pag. 202.

²⁾ Ist. Lit. Sec. XVIII, pag. 28.

³⁾ G. M. Ionescu, Ist. Mitr. Ungr.-VI. pag. 115.

⁴⁾ Ist. Buc. Ionescu-Gion pag. 107 și 222 cf. Condica No. 5 a Mitr.

27. *Teofil*, care a păstorit dela anul 1637—1642.

Mai înainte de a fi Mitropolit, el a fost Episcop al Râmnicului. În anul 1595, Mihai Vodă, așteptându-se la o apropiată și serioasă campanie cu Turcii, caută să intre în legături de prietenie cu țările vecine, în care scop el trimite soli la toate curțile. La Sigismund Batori, prințul Transilvaniei, trimite pe Mitropolitul țării, Eftimie, pe cei doi episcopi ai țării și cu alți boeri. Între acești doi episcopi fu, negreșit, și episcopul Teofil I al Râmnicului. Sunt documente la episcopia Râmnicului, ce confirmă datele despre păstoria lui Teofil, care pare să fi păstorit mai numai în vremea domniei lui Mihai Vodă Viteazul, și poate tot el va fi fost episcopul, care a îmbrăcat în haina călugăriei pe Teodora, mama lui Mihai Viteazul, dându-i numele *Teofana*¹⁾. Mitropolitul Teofil, care de sigur era român, a fost folositor literaturii românești. El a pus pe un călugăr numit *Mihail Moxalie*, să traducă un cronograf. Pentru prima oară se dădea Românilor povestirea întâmplărilor biblice și a vieților împăraților țarigrădeni, care era o carte de cetire foarte plăcută și răspândită în răsăritul grecesc și slavon²⁾.

Cu toate că Teofil era iubitor al introducerii limbii românești în biserică, a trebuit să dea aprobare dorinței lui Meletie Macedoneanul, egumenul mănăstirei Govora, ca să tipărească *Psaltirea slavonească*. Tot cu binecuvântarea lui Teofil, s'a tipărit în această tipografie și o prescurtare din *Pravila bisericească*.

Din inscripția aflată pe vechiul sicriu, dela mănăstirea Bistrița, se dovedește că între anii 1611—1623, Teofil fusese egumen la acea mănăstire, când Radul Voevod, fiul răposatului Mihnea Voevod, a făcut acel sicriu, pentru a se așeza într'insul moaștele sfântului Grigorie Decapolitul. Totodată acea inscripție ne mai dovedește, că moaștele sfântului se păstrau în peșteră, unde, negreșit

¹⁾ Ist. Eparh. R. N. Sev. P. S. Atan. p. 32, 33.

²⁾ *Iorga*. Ist. lit. Rel. pag. 128, 129.

trebuie să fi fost o bisericuță, anterioară celei făcută de Mitropolitul Teofil, la anul 1637.

În 14 Mai 1640, Mitropolitul Teofil face parte din comisia trimisă de Matei Basarab în Transilvania, spre a asigura de prietenia sa pe George Racoți ¹⁾,

În anul 1644, din porunca lui Matei Basarab, cu nevoința lui Teofil, s'a tipărit *Evangelhia învățătoare*, la mănăstirea Dealului, fiind începută la Govora. Apoi în anul 1646, Teofil sfătuește pe Matei Basarab să tipărească un *Liturghier*, la mănăstirea Dealului. Iar la 1647 Teofil moare.

28. Ștefan, 1647—1653. Acest Mitropolit s'a născut

„Stema Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, aflată în Pravila lui Matei Basarab, tipărită la Târgoviște în anul 1652“.

¹⁾ Iorga. Studii și Docum. IV pag. 217.

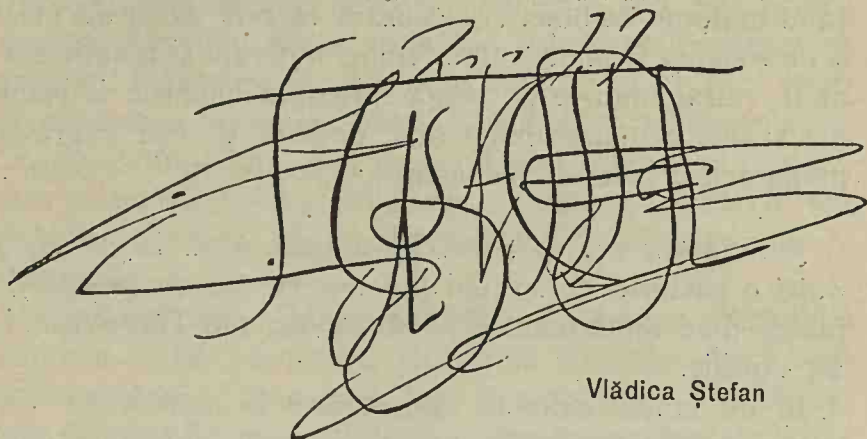
din părinți săraci. În prefața dela «*Indreptarea legii*» din 1652, talmăcitorul, îndreptându-se către Ștefan, ca să-i mulțumească, lămurește, că el era «*dintr'un loc ca acela și sat de jos, al Ungro-Vlahiei*». D-l Iorga crede, că acest muntean, trecuse prin vre-o mănăstire moldovenească, unde va fi primit școala cea nouă și bună a lui Varlaam¹⁾: Unii spun, că s'ar fi născut în Râmnicul-Vâlci. Erudiția ce și-a câștigat-o în mănăstire, rodnică sa activitate, ca tipograf, l'au ridicat, la 1637, pe scaunul episcopal din Buzău. De aici, peste 10 ani, Matei Basarab l'a înaintat la cel de Mitropolit, în București; de unde, prin intrigile grecilor, la 1653, a fost înlăturat până la 1657, când a fost reabilitat, ș'apoi moare la 1668 Aprilie 25. Când era Episcop la Buzău, a înființat o școală, condusă de el însuși, din care au eșit celebrii frați Greceni. Tot el, fiind Episcop, face în *Divanul domnesc* propunerea, după care grecii sunt alungați din mănăstiri (1640).

Mitropolitului Ștefan se datorește ajutorul, ce a dat pentru tipărirea *Pravilei*, sau Nomocanonul lui Alexie Aristen, (1640) a *Cazaniei* (1642), a *Evangheliei cu tâlc* (1642) și altele. Apoi este traducătorul cărței intitulată: *Mystirion sau Sacrament*, ale cărei elemente le-a scos din Molitfelnice grecești și slavonești. Alcătuirea acestei lucrări se datorește faptului, că între alte atacuri, pe care calvinii le aduceau ortodoxismului, erau și contra sfintelor Taine; iar românilor, calvinii le imputau, că nu știu ce cred. Când *Grigorie Ghica*, pus la cale de partidă grecească, a îndemnat pe miniștrii săi favoriți, Stroe Leordeanu și Dumitrașcu, de au ucis pe capul partidei naționale, pe Postelnicul Constantin Cantacuzino,—Mitropolitul Ștefan a muștrat aspru pe Domnitor, pentru această faptă. Atunci Domnitorul auzind, s'a deșteptat ca dintr'o letargie, și a început a plânge amar, zicând Mitropolitului Ștefan, că moartea lui Constantin s'a făcut fără știrea sa²⁾.

¹⁾ Iorga. Ist. lit. rel. p. 168, 169.

²⁾ Fotino, Tom. II, pag. 115.

Mitropolitul Ștefan se intitulă: «*Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop, Mitropolit al Târgoviștei, al Plainului și a toată Ungro-Vlahia, Exarh al Sf. Scaun apostolesc al Constantinopolului*»,—cum se vede de pe coperta *Pravilei celei mari*.

Vlădica Ștefan

29. *Ignatie*. Acesta a figurat ca loc-țitor de Mitropolit, în restimpul dela 1653—1657, și apoi s'a întors Ștefan pe scaun. Paul de Aleppo spune, că Patriarhul de Antiohia, la intrarea sa în Târgoviște, în ziua de 30 Noembrie 1653, a fost întâmpinat de Kir Ignatie Mitropolitul local¹⁾.

El inlocuise pe Mitropolitul Ștefan; și aceasta se va fi întâmplat, negreșit, în urma unor intrigi țesute de el la curte, în potruva lui Ștefan Mitropolitul, având trecere la Matei Vodă, și fiind sprijinit, poate, și din alte părți.

Cu suirea pe tron a lui Constantin Șerban Basarab (Cârnul), și după restabilirea liniștei, Mitropolitul Ștefan e reintegrat în drepturile sale; iar Ignatie a trecut din nou la Episcopia Râmnicului Noul Severin,—unde fusese—și mulțumindu-se din când în când a mai semnă: «*Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit D. Ignatie al Râmnicului și a toatei țări*»²⁾, dar el n'avea scaun, ci rătăcea prin orașul R. Vâlcea, ca Mitropolit depus:

¹⁾ Arhiva ist. pag. 88.

²⁾ *Ștefan Mitrop. Ungro-Vlah.* de Pr. G. Negulescu, pag. 34, 35. Monografia părintelui *Negulescu* dela biserica Batiștea, și azi supleant

Se bănuiește, că Ignatie, ca «sârb» de neam, ar fi fost amestecat în răscoala seimenilor, «sârbi», și ei, cari amărâseră ultimele zile ale lui Matei Vodă, se resculară din nou, și în vremea lui Constantin Vodă Cârnu, se revărsară peste țară «ca niște lupi turbați», jefuiră totul, uci-zând mulțime de boieri, și cauzară în cele din urmă chiar și detronarea Domnitorului. Atunci a pierdut și Ignatie scaunul, retrăgându-se pe lângă episcopul Dionisie la Râmnic, și apoi la mănăstirea Cozia, unde se găsește zugrăvit, în paraclisul acestei mănăstiri¹⁾.

30. *Stefan a II-a oară*. El a trăit până la 1688, și după o păstorie de 21 ani (cu întreruperi de trei ani) a murit, fiind înmormântat în Mitropolia din Târgoviște, la 25 Aprilie.

În tot timpul exilului său, stătuse la mănăstirea Tismana, fiind metania sa, cum s'a crezut. Venind a doua oară pe tronul Mitropoliei, a avut grija, ca să repare tot ce a dărâmat Ignatie Sârbul, să cumpere la loc tot ce se furase și să restatornicească toate.

Dela *Stefan* datează *Condica de hirotonii* a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, sau *Condica sfântă*. Totuși trebuie să fi existat și înainte de Stefan o asemenea condică, în care se trece alegerea unui arhieru, episcop ori mitropolit, ipopsifierea lui, și mărturisirea de credință.

31. *Teodosie*. Acesta era de origină din Transilvania, dela Veștem, și se trăgea din familia Cantacuzenilor, care era foarte mult persecutată de greci, pe acele timpuri.

El s'a stabilit în mănăstirea Cozia, unde se și călugări. Instruit în mănăstire, cunoștea limba *greacă, slavă și latină*, dar nutrea în sufletul său focul sacru pentru prosperarea patriei, și a Bisericii naționale. Din călugăr sim-

al Consistoriului apelativ din București, este o lucrare cât se poate de meritoasă, ce tratează despre „Stefan Mitropolitul“.

¹⁾ Ist. Ep. R. N. Sever. de P. S. Atanasie, pag. 43—46.

plu, deveni apoi egumen al mănăstirei din Curtea de Argeș; și de aci fu ridicat la demnitatea de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, în următoarele împrejurări: Radu Leon Voevod, pentru a liniști spiritul poporului, întărâtat în contra abuzurilor grecești, a cedat Cantacuzineștilor, cari erau cei mai înfocați luptători naționali, și a ales pentru scaunul mitropolitan pe ruda lor, adică pe Teodosie egumenul mănăstirei Argeș, *fiind instalat la 21 Mai 1668*, cu ocaziunea hramului sfintei Mitropolii. La hirotenia sa, Teodosie, după unii, este singurul dintre arhieriei români, care pronunță *simbolul credinței* în limba românească; dar de alții se crede, că și *Stefan* ar fi rostit simbolul în românește.

Teodosie, ajuns Mitropolit, fiind în fruntea partidului național, cerea neconținut alungarea străinilor din funcțiunile politice și bisericești. Dar și aceștia, la rândul lor, împreună cu Dienesie cel destituit din episcopatul de Râmnic, nu încetau de a acuza și a innegri pe Mitropolitul Teodosie, către Patriarhul Constantinopolului, zicând: că un simplu egumen al Argeșului, a usurpat arhiepiscopatul Valahiei.

Vlădica Teodosie

Venind a doua oară pe tron, Grigorie Ghica,—la 1 Decembrie 1672,—care pusese la cale *omorârea Postelnicului Const. Cantacuzino* și persecuția familiei lui, se năpusti acum și asupra lui Teodosie, care se trăgea din familia Cantacuzenilor. Deci, a fost destituit, după îndemnul boerilor, și trimis la închisoare în mănăstirea Cozia, și pe urmă la Tismana, punându-i în locu-i pe:

32. *Dionisie* grecul (1673). Acesta fusese mai înainte egumen la mănăstirea «sfânta Troiță» a Radului Vodă, și sprijinea pe grecii din țară, împreună cu Grigorie Ghica.

La hirotonie el a pronunțat simbolul credinței în limba greacă și slavonă, și în românește a scris numai profesiunea de credință. Dionisie însă moare în curând și îi urmează Varlaam al Râmnicului.

33. *Varlaam* (1673—1679).

Acesta, din egumen al mănăstirii Glavacioc (județul Vlașca), a fost ales Episcop al Râmnicului N.-Severin (1671). Pe când era Episcop, a fost învinovățit, că ar fi uneltit contra Mitropolitului Teodosie și ar fi lucrat pentru detronarea lui. Dar lucrul nu pare destul de clar: dacă ar fi fost așa, în mod firesc ar fi urmat Varlaam lui Teodosie. Lui Teodosie i-a urmat Dionisie grecul, și numai după moartea acestuia, a venit Varlaam.

Ludescu, cronicarul familiei Cantacuzenilor, îl inegrește pe nedrept, pe Varlaam, cum că ar fi uneltit în contra lui Teodosie. Se probează că n'a uneltit, prin aceea, că a primit cu dragoste în eparhia sa pe detronatul Teodosie; ba chiar îi permise, ca să se așeze în R.-Vâlcea, și-i înlesni mijloacele la rezidirea schitului «*Cetățuia*»¹⁾.

Ca Mitropolit, Varlaam a zidit și schitul Trivalea de lângă Pitești, din județul Argeș, în numele *sfintei Troițe* (1679-1680), cum zidise și schitul Fedeleșoiul, de lângă Olt.

El nu era un mare cărturar, însă pe vremea păstoriei lui

¹⁾ Ist. Epar. Râm., P. S. Atanasie, pag. 53, 54, 55.

(1678) se tipărește «*Cheia înțelesului*», a autorului rus Ioanichie Galetovschi, arhimandrit de Cernigov. Tot în vremea lui s'a înnoit pomelnicul Mitropoliei, care fusese mai'nainte făcut de către Mitropolitul Ștefan¹⁾.

Tot în vremea Mitropolitului Varlaam, s'a înființat în Oltenia o a treia Episcopie a țării, numită «Episcopia Strehaei», cu reședința la mănăstirea din Strehaia (1673-1688)²⁾.

Teodosie surghiunit, în al doilea an al Domniei lui Duca Vodă, a suferit șase ani (1673—1679), îndurând amărăciunile temniței și exilului, în care timp s'a îndeletnicit, când cu traducțiunea operilor religioase, când cu meșteșugul de ceasornicar, la care aveă o mare deprindere³⁾.

În cele din urmă, dreptatea a triumfat și nevinovăția marelui Ierarh a fost dovedită; căci la 1679, venind la tron Șerban Cantacuzin, Mitropolitul Teodosie a fost reinstalat pe scaun, în ziua de 26 Aprilie, după judecata ce a avut loc, în fața soborului țării⁴⁾. Atunci *Varlaam* a declarat, că Grigore Ghica i-a impus Mitropolia, și deci

Vlădica Varlaam

¹⁾ O copie după acest pomelnic se află și azi în s. Mitropolie, cu data dela 1809, a cărui prefață am dat'o în partea I.

²⁾ *Al. Lepădatu*, Anal. Acad. XXVI, p. 1.

³⁾ Mitrop. țării de I. D. Petrescu pag. 109.

⁴⁾ Iorga. Ist. lit. rel. pag. 203.

își depune cărja în fața soborului. Domnitorul i-a luat-o și a dat-o lui *Teodosie*.

Retrăgându-se Varlaam dela Mitropolie, în 15 Aprilie 1679, el își va fi păstrat titlul său de Vlădică, petrecând în liniște, poate chiar la *Trivalea*, lângă Pitești. Iar în 1688, Constantin Vodă Brâncoveanu, îi va fi dat pe viață mănăstirea Râncăciorul din județul Muscel ¹⁾.

34. *Teodosie a II-a oară* devenit Mitropolit, a desfășurat o mare activitate bisericească și națională, până la 1708. Ianuarie 27, când a murit, fiind îngropat la spațele altarului sfintei Mitropolii, unde se vede și acum monumentul cilindric de piatră, pus pe mormântu-i.

Istoria literaturii înregistrează multe opere, ramase din timpul lui *Teodosie*.

Amintim numai pe cele mai principale, din care se vede și patriotismul luminat al Domnitorului Șerban Vodă Cantacuzino: *Liturghia din 1680*, *Evanghelia 1682*, *Apostolul 1683* și *Cea dintâi Biblie*, tradusă în românește la 1688.

Cărți s'au tradus multe în timpul lui *Teodosie*, dar ar fi o greșală,—zice D-l prof. Iorga,—ca să se atribue acestui ierarh, vr'un rol literar; dar eră bunul bătrân, mai înainte de toate, un om cucernic și un credincios al Domnitorilor din neam Cantacuzinesc, pe lângă cari el a stat ²⁾.

Drept este, că nu se cunoaște alt Mitropolit mai activ ca *Teodosie*, mai energic și mai bun gospodar, sub care Mitropolia Ungro-Vlahiei să fi căpătat mai multe moșii, ca danie, și mai multe metoace închinat.

Condica de hirotonii a Mitropoliei Ungro-Vlahiei ne arată, că Mitropolitul *Teodosie* a hirotonit în București 4 arhierii pentru Biserica Transilvaniei, și anume: pe *Iosif* (1680), ca prim Mitropolit al Ardealului, pe *Ioasaf* (1682) și în urmă, în restimpul de 10 ani, pe *Sava III* (1684) și *Varlaam* (1687—1693); iar actele de hirotonie ale lui

¹⁾ Ist. Ep. Râm. P. S. Atanasie pag. 60.

²⁾ Iorga, Ist. Lit. Rel. pag. 203.

Teofil (1693—1697), și *Atanasie* (1698—1700), care a primit unirea cu Biserica romano-catolică,—nu sunt sem-nate de Teodosie.

35. *Antim* s'a numit *Ivireanul*, pentru că ș-ar fi avut origina din provincia Iberia sau Iviria (Georgia)¹⁾.

Patria sa fiind sub stăpânirea Turcilor, Andrei,—căci acesta eră primul său nume,—a căzut rob și a fost adus la Constantinopol; însă prin istețimea sa ș-a dobândit libertatea, rătăcind prin multe locuri, până când Patriarhul Dositheiu, fost al Ierusalimului, și aflător la curtea Brâncoveanului, l'a chemat la sine, il va fi încredințat poate episcopului Mitrofan al Buzăului, dela care va fi învățat meșteșugul tipograficesc²⁾. Aici el dovedind că posedă multe talente, ca: tipograf, caligraf, xilograf, pictor, etc, Voevodul Constantin Brâncoveanu il aduse la București și i-a încredințat conducerea tipografiei mitropolitane, ca unui iscusit tipograf. Andrei fiind mai pe urmă îmbrăcat în schima monahală, poate de către Mitrofan al Buzăului, ș-a schimbat numele în *Antim*.

La 1691 Antim, se găsește ca ieromonah la tipografia Mitropoliei; iar după doi ani, la 1696, se găsește egumen la mănăstirea Snagov, unde continuă meșteșugul de tipograf, tipărind cărți în românește și grecește.

După o muncă de 9 ani, la mănăstirea Snagovului, și pe când el nici nu se gândea, la 1705 Martie 16, votul Sinodului, adunat în București, din porunca Domnitorului Constantin Brâncoveanu, il alege Episcop în locul lui Ilarion al Râmnicului, care fiind acuzat de mai multe fapte³⁾, a fost depus și caterisit de acel sinod, compus din 7

¹⁾ D-I I. D. Petrescu, în *Mitropoliile țarei*, pag. 212, susține că Antim a fost de origină român, iar dacă i s'a zis Ivireanul, își conservă numai suvenirul locului său natal, care îi amintează tristul eveniment al familiei sale, care a emigrat în Iviria (Georgia).

²⁾ *Iorga*. Ist. Lit. Rom. pag. 419.

³⁾ Pe timpul acesta Mitropolitul Atanasie din Transilvania, a fost prins în cursă de Iezuiți, primind unirea cu catolicii, și în această cursă a căzut și Ilarion al Râmnicului.

membri, sub prezidenția lui Dosithei, Patriarhul Ierusalimului. Iar după trei ani, fără două luni, adică la 1708 Ianuarie 28, Antim a fost ales ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, după moartea marelui Mitropolit Teodosie.

În această demnitate rămâne el până la 1716 August 29, când fanariotul Domn Nicolae Mavrocordat, în complicitate cu Patriarhul Ieremia din Constantinopol și cu sinodul patriarhal, născocesc, că Antim ar fi «*mag, vrăjitor, revoluționar, conspirator în contra împărăției și a domnului, urgisit de Dumnezeu și părtaș la alte crime*»; ei îl pârăsc, ei îl judecă, ei îl osândesc, fără să-l întrebe măcar de formă. Pe baza acestor acuzațiuni, ei îl destitue, îl caterisesc și-l scot chiar și din cinul monahal; apoi batjocorindu-l, luându-i din cap potcapiul și punându-i un fes roșu, l'au aruncat într'un car și l'au dat pe mâna unor turci¹⁾, spre a l' duce la muntele Sinai; dar după ce l'au trecut Dunărea, și ajungând în Galipole, lângă râul *Dulcia*, care trece prin Adrianopole, l'au tăiat în bucăți și l'au aruncat în râul ce se numește azi *Mari'a*.

Mitropolitul Antim, pe lângă că a fost un bărbat învâțat, apoi a fost un artist în toată puterea cuvântului, cum îl descrie și *Del Chiaro*²⁾. El a desfășurat o activitate prodigioasă, în cei șapte ani ai arhipăstoriei sale, pe terenul bisericesc, ca și pe cel *politi-național*.

Antim eră un poliglot, cunoscând limbile: georgiană, greacă, arabă, turcă și slavonă; și deci, ca literat, are un merit mare, inprimând mai multe cărți în limba *română, slavonă, greacă, latină și arabă*. Notez aci pe cele mai însemnate.

Fiind egumen la Snagov, a tipărit:

I. Orânduiriile slujbei sfinților Impărați Constantin și Elena (1696).

¹⁾ În noaptea de 12—13 Septembrie, Mavrocordat a ordonat turcilor de a închide pe Antim.

²⁾ *Del Chiaro*, agentul venețian care a trăit mulți ani în București, a fost contemporan cu Antim și l'a cunoscut de aproape.—Note biogr. despre Mitr. Antim Ivir. de P. S. S. Episc. Melhisedec p. V. „Predice“.

2. Evanghelia românească (1697).
 3. *Carte sau lumină*, cu drepte dovezi, din dogmele Bisericii răsăritene, și despre deosebirea Catolicilor, de Maxim Peloponesianul 1699.
 4. Mărturisirea ortodoxă, în grecește 1699.
 5. *Învățăături creștinești și «Floarea darurilor»*, din grecește (1700).
- Fînd Episcop al Râmnicului, a tipărit:*

ANTIM MITROPOLITUL
Pictură murală din biserica «Antim».

1. Evanghelia 1705.
2. Molitvelnicul (1706).
3. «Antologhion, adică floarea cuvintelor» (1705).
4. Mineiul și
5. Octoihul (1706).

Fînd Mitropolit al Ungro-Vlahiei, a tipărit:

1. «Cuvânt rostit cu ocaziunea suirei sale pe scaun».

2. *Didahiile* sau *predicile*, în două volume ¹⁾. Acestea formează podoaba tuturor operilor sale literare. Nu e locul de a înșiră toate celelalte tipărituri, în grecește și alte limbi.

Pe terenul *național*, Antim este cel mai înfocat apărător al românismului, contra fanariotismului, ceea ce a și fost cauza morții sale premature.

Pe lângă monumentele literare, Antim a lăsat posterității și monumente de zid și fundațiuni. În București a ridicat șase edificii, între care este mănăstirea Antim, pe care a înzestrat-o cu bogate fonduri, și la care el însuși a servit, ca arhitect și sculptor.

36. *Mitrofan* 1716—1720. Acesta din Arhieriu cu titlul de *Nissis* «a fost ales Mitropolit al Ungro-Vlahiei; el fusese duhovnicul Domnitorului Constantin Brâncoveanu și al Doamnei. Acestui Mitrofan, grec de origine, care era sfetagoreț dela mănăstirea Dionisiului ²⁾, i se atribue cooperarea la caterisirea lui Antim; căci el îndreptățind crima ce se săvârșise cu acest martir, zice: «Antim nu s'a ținut de datoria arhierască, ci primise a se amesteca și în cele politicești». Din nota aflată însă în *Condica sfântă* a Mitropoliei, ar reeși că el a fost silit de Nicolae Alexandru Voevod, ca să-și lase liniștea sa din mănăstirea sfântului «Ioan Botezătorului» și să vie ca Mitropolit al țării.

Apoi se notează aci, că era un bărbat venerabil și învâțat în cele sfinte ³⁾.

Mitrofan a ocupat scaunul Mitropoliei până la 1720;

¹⁾ Primul volum: *Predice făcute pe la praznice mari* (1709—1716), publicate după manuscrisul dela 1781, de Ministerul Cultelor, de *prof. I. Bianu*, la 1888, cu notițe biografice, de P. S. S. Episc. *Melhisedec*. Acest volum coprinde și „*Scrisoarea ce au scris Vlădica Antim către Măria Sa Costandin Vodă Basarab*“, la leat 7220 Ghenarie 13; cum și „*Răspunsul ce a dat a doua oară*“ Duminică la Februarie 3.

Al doilea volum: „*Didahiile*“, pentru toate Duminicile..., cu o prefață tot de P. S. S. *Melhisedec* 1889.

²⁾ Iorga. Ist. lit. rom. pag. 423—426.

³⁾ Ghenadie Enăc, *Condica sfântă*, pag. 117, 118.

când pare a se fi retras la Mănăstirea Sinaia (România) unde, pe la 1723 ar fi devenit egumenul acestei mănăstiri, până la 1731, luna Mai ¹⁾.

Al Ungro-Vlachiei Mitrofan

37. *Daniil* (1720—1732), de mic copil a fost crescut în mănăstirea Aninoasa, județul Muscel, de către Teodosie monahul, ctitorul și egumenul acelei mănăstiri, unde și Daniil a fost în urmă egumen ²⁾. El apoi a fost episcop la Buzău, pentru care eparhie a fost hirotonit de către Mitropolitul Antim ³⁾. Din Episcop al Buzăului, Daniil este ales Mitropolit la 21 August 1720, în locul lui Mitrofan.

După trei ani de păstorie, Mitropolitul Daniil a restaurat paraclisul sfintei Mitropolii, adăogându-i pe lângă patronul cel vechiu, «Sf. Gheorghe», un al doilea patron, pe Profetul Daniil.

Reparațiunea aceasta a constat din facerea unor uși de lemn, sculptate în mod artistic; din facerea din nou a catapetesmei, de o execuțiune foarte fină, ca ideie reprezentând cuvintele Mântuitorului: «*Eu sunt buciumul și voi vișele*»; și în fine din restaurarea picturii. Cu această ocaziune, a fost pictat și portretul Mitropolitului Daniil, pe peretele despre mează-noapte, îmbrăcat în *sacos*, cu cârja în mână și cu mitra bombată pe cap ⁴⁾.

La 1728, Mitropolitul Daniil a reparat «*biserica cu sfinți*» (Popa Fierea), și după obiceiul multora, se zice că a zidit-o din temelie, fără să mai amintească de Popa

¹⁾ Ghenadie Enăc. *Condica sfântă* pag. 117, 118.

²⁾ Gion. Ist. Buc. pag. 147.

³⁾ I. D. Petrescu Mitr. țării. pag. 124.

⁴⁾ Ghenadie. *Condica sfântă*, pag. 120.

Fierea ¹⁾. Tot așa s'a făcut și cu biserica Vergu, zidită de Vergu Vartolomeiu, pe care Daniil a reparat-o numai ²⁾.

Sub păstoria lui s'au tipărit câteva cărți de ritual:

DANIIL MITROPOLITUL

Pictură murală din Paraclisul Mitropoliei.

1. *Octoihul*, 1720; 2. *Evangelhia* 1723; 3. *Shyba ca-*

¹⁾ Gion. Ist. Buc. pag. 210.

²⁾ Ibid. 224.

nomului celui mare, al Sf. Andrei Criteanul și a săptămânii Patimilor 1726, tipărită cu cheltuiala protopopului bucureștean Nicolae ot Prund,—care carte s'a împărțit în dar pe la biserici.

Daniil Mitropolitul Ungro-Vlachiei

38. Ștefan al II-lea (1732—1738). Acesta din ecle-siarh al sfintei Mitropolii, devine Episcop de Buzău, la 1720 Septembrie 14, și a administrat această Eparhie până în anul 1732, când, în acest an la 25 Ianuarie, este ales Mitropolit al Ungro-Vlahiei¹⁾.

În zilele acestui Mitropolit, cum se dovedește din in-scripție,—s'au făcut reparațiuni radicale mănăstirii Măr-cuța, ce fusese zidită de Jupân Dan Vel Logofăt, la 1587; iar pe vremea Mitropolitului Teodosie, care a luat-o sub chivernisirea sa,—după stăruința jupănesei Vișana, ne-poata ctitorului Dan,—s'a făcut metoch sf. Mitropolii. În urmă, pe vremea lui Grigore Ghica Voevod, Mitropoli-tul Ștefan a înfrumusețat-o cu slom (amvon), cu clopot-niță, etc. la anul 1734 Septembrie 20.

Se mai spune despre Mitropolitul Ștefan, că ar fi zi-dit biserica Lucaci; dar nu pare a fi adevărat, căci a-ceastă biserică trebuie să fi fost clădită cu mult mai'nainte, de un boier Lucaci, iar în vremea Mitropolitului Ștefan, făcându-i-se reparațiuni, se va fi scris în pisanie, că el a zidit-o²⁾.

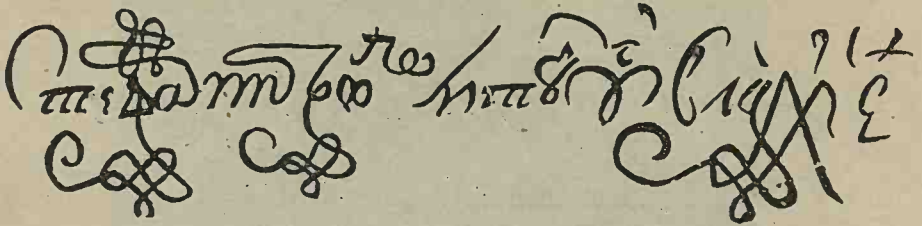
Sub păstoria Mitropolitului Ștefan, care a fost român, s'a tipărit la 1736: 1) «*Antologhionul*», adică «*Floarea*

¹⁾ *Condica sfântă* pag. 22 și *Pomelnicul Mitropoliei*, unde se notează că eră pamântean.

²⁾ *Gion. Ist. Buc.* pag. 199.

«*curvintelor*», în a doua ediție, 2) «*Viețile sfinților*» rezumate, și 3) «*Octoichul*».

Tot subt el, pare să se fi tipărit mai'nainte Kiriacdromionul (1732)¹⁾.

Ștefan Mitropolitul Ungra-Vlachiei.

39. *Neofit I*, (1738—1754). A fost grec, de origină din Creta, și arhieru cu titlul «*de Mireon*». Din dascăl al copiilor Domnitorului, a ajuns Mitropolit, la 1738 Noembrie 26, sub domnia lui Constantin Voevod Mavrocordat. Acest Mitropolit a fost un om învățat și activ, care a încurajat tipărirea a o mulțime de cărți în limba română²⁾.

La 1741, Mitropolitul Neofit, amărit de încălcările egumenului dela Mihai-Vodă, îi intentează proces acestuia. Mitropolitul a aruncat blestemul asupra tuturor locuitorilor din mahalalele: «*Biserica Albă*», «*Arhimandritul*», «*Golescul*» și «*Gorganul*», dacă nu vor spune adevărul cu privire la hotarele proprietăților Mitropoliei. Procesul a fost câștigat de Mitropolit, dar cu multă osteneală³⁾. De atunci s'a ridicat crucea dela «*Podul Calicilor*», de către Mitropolitul Neofit⁴⁾, pentru a veșnici memoria faimosului proces. Această cruce s'a scos la iveală de *M. S. Regele* la 1867,—pe atunci *Domnitorul Carol I*⁵⁾.

La 1746, Mitropolitul Neofit al Ungro-Vlahiei semnează două hrisoave, privitoare la desrobirea țăranilor⁶⁾.

¹⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 513.

²⁾ Iorga, Ist. lit. pag. 444, 519, 520.

³⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 203.

⁴⁾ Astăzi str. Cazărmei No. 53.

⁵⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 372.

⁶⁾ Bis. Ort. Rom. 1875 pag. 315.

La 1750 mănăstirea Cernica, care tusese închinată la Patriarhia de Alexandria, se ia înapoi de către Grigore Vodă Ghica, cu învoiala lui Chiril al Constantinopolului și prin stăruințele lui Neofit Mitropolitul țării, și se leagă a plăti anual din vistieria țării, câte 2000 lei Patriarhiei din Constantinopol, după cum hotărâ marele boer Cernica Vornicul, la începutul secolului al XVII-lea¹⁾.

Intre lucrările literare ale lui Neofit, numărăm: I) La 1741 *Evhologhiul*, II) la 1742 *Catavasierul*, imprimat în tipografia cea nouă; apoi tot în acest an, III) *Cuvântările vestitului Ilie Meniat*, traduse din grecește, din chiar ordinul Mitropolitului, IV) la 1745, *Pravoslavnica mărturisire*; apoi în acelaș an, V) un *Ceaslov*; VI) în 1746 *Mărgăritarele*; VII) în 1747 un alt *Evhologhiu*; VIII) în 1748 *Psaltirea*; IX) în 1750, un *Orologiu mic*; X) în 1753 se tipări *Adunarea de multe învățături*.

Neofit a fost și un sprijinitor al scoalelor. De altfel a fost și un scriitor distins. El a scris în grecește un tratat «*Despre miruire*», pentru a lămuri pe Domnitorul Constantin Mavrocordat asupra acestei ungeri din candela ce arde înaintea Iconostasului, și a povestii pe larg vizita sa pastorală din 1746²⁾, cum și acea făcută în 1747).

Al Ungro-Vlahiei Neofit

Biserica «*Sfântul Elefterie*» e zidită după 1748 de

¹⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 273.

²⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 514, 515.

Mitropolitul Neofit I, din banii lăsați de neguțătorul Maxim Cupețul, și este considerată ca schit al Mitropoliei ¹⁾. După o păstorie de 16 ani, Neofit moare în anul 1754.

40. *Filaret I*, (1754—1760). Acesta eră grec, din Zachint, și păstorește după Neofit, care îl chirotonisise încă dela 1748 Martie 24, ca Episcop al Buzăului, din egumen al mănăstirei «Sfânta Ecaterina» din București.

Ajuns Mitropolit, a conlucrat și el pentru tipărirea de cărți. Pe vremea lui, viitorul Episcop de Buzău și apoi Mitropolit, Cosma I,—pe atunci numai monahul Cosma, eclesiarhul sfintei Mitropolii,—se osteni la tipărirea unei *Psaltiri*, care apăru în tipografia mitropolitană, în domnia lui Constantin Mavrocordat. Tot în vremea arhipăstoriei lui Filaret, pe la 1760, s'a tipărit, în aceeași tipografie, un «*Lausaicon*» sau *Viețile părinților din pustie*²⁾.

Acestui Mitropolit îi este închinată, de către Chesarie Daponte, în 1758 «*Explicarea Liturghiei*», cu câteva versuri, ce exprimă părere de rău pentru decăderea neamului grecesc și speranță pentru viitor. La 1759 s'a imprimat în București, pentru a doua oară, «*Slyba Sfântului Visarion*»³⁾, cu cheltuiala Mitropolitului Filaret.

Acest Mitropolit păstorește șase ani, adică până la 1760, când a murit.

Al Ungro-Vlahiei Filaret

41. *Grigorie II*, (1760—1787). Acesta a fost ales ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, la 28 Iulie 1760⁴⁾, din Ar-

¹⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 137.

²⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 515.

³⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 448.

⁴⁾ In *Pomelnicul Mitropoliei* se notează astfel: „Acesta a fost Vlădica

hiepiscop titular al *Mira-Lichiei*. A fost un Mitropolit bun, dând sprijin pentru îmbogățirea literaturii bisericești în limba patriei. Mai înainte de alegere, Grigorie funcționase ca egumen al mănăstirii Colțea din București.

În politică acest Mitropolit înclină spre Rusia. Astfel se explică că la 1770, luna Aprilie, el, împreună cu Domnitorul Grigorie Ghica, cu Episcopul Cosma de Buzău, și cu boerii: M. Cantacuzino, ctitorul m-rei Sinaia și Nicolae Brâncoveanu, se duce la Petersburg, în timpul războiului dintre Ruși și Turci, spre a mulțumi Ecaterinei II-a, pentru că a ajutat Țara și Biserica.

Sus pe dealul Bucureștilor, în coasta Lupeștilor, unde au avut vii boerii Bărbătești, Mitropolitul Grigorie II, pe la 1766, a făcut un schit Mitropoliei, care a luat numele de *Bărbătescu* (vechiu), iar hramul bisericei este «Sfântul Nicolae»¹⁾. Iar la 1776, Grigorie a dat pentru această biserică moșiile Lăceni și Ulmeni din Teleorman, lăsate la dispoziția lui de către răposata Profira Mogoșoia.

La 1768 Mitropolitul Grigorie II, poate ajutat de Alexandru Vodă Ipsilante, a ridicat biserica Oboru-Vechiu, la crucea lui Mogoș, cea mai înaltă și cea mai frumoasă din toate crucile de piatră, bucureștene²⁾ și a potrivit ca crucea să fie cuprinsă de biserică și să cadă tocmai în altar.

La 1777 Alexandru Ipsilante, cu sfatul Mitropolitului Grigorie și a celor doi episcopi sufragani, a dat un hrisov pentru administrarea mănăstirilor, arătând calitățile și îndatoririle celor ce voesc să se călugărească, cum și purtarea mirenilor când se află trecători pe la mănăstiri³⁾.

Mitropolitul Grigorie al II-lea a tipărit un mare număr de cărți bisericești:

La 1760 *Evanghelia*, iar în anii 1768 și 1769: *Catava-*

Mireon ot mănăstirea Colțea și s'au făcut Mitropolit la Iulie 28 leat 1760“.

¹⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 176.

²⁾ Ibidem, pag. 207.

³⁾ V. A. Ureche, Ist. Rom. I, pag. 50.

sierul, Cazania, Pentecostarul, și Triodul. În anul 1774 el face să apară *Invățătura bisericească*; în 1775 *Psaltirea*, apoi *Antologhion* sau *Rânduiala sărbătorilor* și un *Ceaslov*. Prin îngrijirea lui, s'a tipărit la 1779 *Shyba sfântului Dimitrie Basarabov*. Apoi la 1780 apare o *Liturghie*, și în urmă un *Catavasier*; în 1784 un *Apostol*; după aceea în 1786 un *Antologhiu*, în al 26-lea an al păstoriei sale; în sfârșit, în al 27-lea an al păstoriei, i se sfârșește viața,

Tot pe timpul său, pe la 1780, Neofit Causocalivitul, directorul școlii grecești din București, ar fi scris românește *Praștia* ¹⁾.

Data repausării Mitropolitului Grigorie II ²⁾ este 1787 Septembrie 18.

Titulatura sa, confirmată de Patriarhul Constantinopolului, Sofronie, este aceasta: «*Prea Onorabil Exarh al Plaiurilor, locoșitor al Cezariei-Capadochiei și Ancirei*».

Grigorie al Ungro-Vlahiei

42. *Grigorie III.* Acesta a devenit episcop la Râmnic, și mai înainte fusese egumen la Cozia. Fecior lui Gheorghită Socoteanu, este strămoș direct al mumei tatălui lui Alexandru Lahovari, marele bărbat de stat, și ni se spune, că el ar fi fost însurat și ar fi avut copii, înainte de a intra în călugărie ³⁾. La 1764 Mai 21, ș-a dat demisiunea, așezându-se în Craiova. În absența Mi-

¹⁾ Erbiceanu, Rev. Teol. an. III, pag. 89.

²⁾ Bis. Ort. Rom. an. XXVI pag. 222.

³⁾ Ist. Eparh. Râm. N. S. de P. S. Atanasie p. 141.

tropolitului Grigorie al II-lea, care se dusesese în Rusia, cu Grigore Ghica Vodă, Domnitorul Emanuel Ruset a adus ca Mitropolit pe Grigorie acesta, numit și Socoteanu, la anul 1770 Iulie 26¹⁾, și continuă a se considera ca Mitropolit al țării până la sfârșitul anului 1770, adică numai câteva luni, când Grigorie al II-lea s'a întors la scaunul păstoriei sale. Apoi și Domnitorul Emanuel Ruset, cum și Patriarhul Samuel, au scris Mitropolitului Grigorie al II-lea să ierte cele petrecute, fiind provocate de împrejurări; iar interimatul lui Grigorie al III-lea încetează, fără a se mai vedeà pe arena activității²⁾.

Ca fost Mitropolit al țării, Grigorie III ș-a păstrat până la moarte titlul de «proin Mitropolit». Către sfârșitul vieții el va fi stănut la Govora.

Grigorie acesta a zidit frumosul *paraclis* dela episcopia Râmnicului și biserica «Toți sfinții» din R.-Vâlcea³⁾.

Sub păstoria Mitropolitului Grigorie al II-lea, la 1774 Iulie 13, s'au adus în Mitropolie moaștele *sfântului Dimitrie Basarabov*, hărăzite țării de generalul rus Petru Salticov; apoi a regulat, ca sărbătoarea acestui sfânt să se țină în ziua de 27 Octombree a fiecărui an.

Grigore al Ungr.

43. *Cosma* (1787—1792). Locul său de naștere, se zice că ar fi fost în jud. Argeș⁴⁾.

El se sue pe scaunul de Mitropolit, după moartea lui Grigorie al II-lea, adică la 9 Octombree 1787, din episcop

¹⁾ Cond. sfântă pag. 192—193.

²⁾ Ibidem, pag. 206—208.

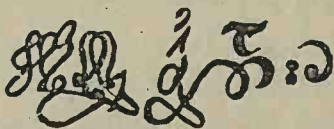
³⁾ Ibidem, pag. 141—146.

⁴⁾ Vezi și pomelnicul Mitropoliei.

al Buzăului, în timpul domniei lui Nicolae Petru Mavrogheni Voevod.

Acest Mitropolit pământean păstorește până în Septembrie 1792, când a repauzat în Domnul. Lui i se atribuie o *mitră de aur masiv*, cu rubine, smaragde și mărgăritare, iar florile de smalt, ce se află și azi în sfânta Mitropolie a Ungro-Vlahiei, și care mitră ar fi lucrată de mâna lui ¹⁾.

Manifestul dela 1788 Fevruarie 8, pe care l'a adresat Mavrogheni, arhimandriților, egumenilor, boerilor de toate clasele, mazălilor, breslașilor, etc., *împreună cu Mitropolitul Cosma*, urmărea, ca nu cumva locuitorii țării să dea crezământ vre-unui manifest austriac, ce ar fi putut străbate în țară. Din aceasta se vede rolul său politic ²⁾.

Cosma al Ungr.

44. *Filaret al II-lea*, (1792—1793), a fost ales Mitropolit la 1792 Octombrie 23, în zilele Domnitorului Mihail Șuțu Voevod.

Răposatul episcop Ghenadie Enăceanu, afirmă că Filaret ar fi fost de origine grec ³⁾, dar răposatul episcop Melhisedec al Romanului, întărește că a fost *român* ⁴⁾. Filaret fusese mai întâi arhimandrit de scaun al Mitropoliei din București, pe la 1776, sub Mitropolitul Grigore al II-lea. El era iubit de Domnitorul Alexandru Ipsilante și de Mitropolitul Grigorie, cari obținură voea dela Patriarhul Sofronie, ca să facă pe Filaret Mitropolit cu titlul «al Mirelor» ⁵⁾. În această calitate Filaret trăia

¹⁾ Cond. sfântă, pag. 241.

²⁾ V. A. Ureche, Ist. Rom. tom. III, pag. 131.

³⁾ Bis. Ort. Rom. Aprilie, 1881, pag. 459.

⁴⁾ Schițe biografice din viața *Mitr. Filaret*, 1886, pag. 32, 64.

⁵⁾ Ist. Ep. Râmân, N. S. pag. 152.

în Râmnicul Vâlcii, fiind conlucrător cu episcopul Chesarie al Râmnicului, la traducerea și publicarea cărților bisericești. Chesarie chemase pe Filaret și-l însărcinase să continue editarea *Mineelor*, până la fine, lucru pe care Filaret îl îndeplini¹⁾. Apoi, în locul lui Chesarie, a fost ales Filaret, ca episcop al Râmnicului.

Cu acest prilej, se născu cestiunea, dacă Filaret, care fusese Mitropolit de Mira-Lichia, putea să fie pogorit la rangul de episcop. Patriarhul Sofronie al Constantinopolului s'a exprimat afirmativ, și astfel a fost aprobată alegerea și strămutarea lui Filaret, ca episcop de Râmnic, unde a păstorit 12 ani²⁾.

Ca episcop de Râmnic, Filaret a dezvoltat o mare activitate, traducând multe cărți în limba română; apropiind pe lângă sine pe cărturarii: Dionisie eclesiarhul și Naum Râmniceanul; de aceea el va fi neuitat în istoria redeșteptării noastre, întâi ca episcop și apoi ca Mitropolit; el împreună cu Enache Văcărescu, a fost un puternic și harnic apostol cultural.

Filaret pentru învățătura lui, pentru darul cuvântului, pentru zelul pastoral, se bucură de o mare stimă.

¹⁾ Chesarie a tipărit Mineele pe lunile: Octomvre—Martie, iar Filaret pe Aprilie—Septembre.

²⁾ Condica sfântă, pag. 229, 230. Cf. Schițe biogr. „Filaret al II-lea“ de Episcopul Romanului Melhisedec, pag. 55—56. Patriarhul a scris Mitropolitului Grigore al Mirelor, care trăia în București, ca să proclame pe Filaret ca Mitropolit, și împreună cu ceilalți Episcopi din țară, s'au adunat în biserica Mitropoliei, să facă forma de alegere bisericească, ce se cheamă „*psifiare* și „*ipopsifiare*“ sau aruncare de sorți. La această alegere, candidați puși de formă au fost Mitropolitul Lidiei Grigorie, Dositeiu Filitis, Episcopul de Buzău și Filaret al Râmnicului. Dar sorțul eră hotărât mai dinainte, asupra acestui din urmă.

Ipopsifierea se păstrează la noi și astăzi, dar constă numai întru aceea, că în seara dinaintea zilei destinată pentru hirotonia unui nou Arhiereu, doi sau trei Arhierei, convocați de Mitropolitul, se adună în biserica Mitropoliei, și la sfârșitul Vecerniei, după o mică ceremonie specială bisericească,—în care Directorul Cancelariei sf. Sinod anunță alegerea și confirmarea noului ales,—se încheie un proces-verbal în Condica Sfântă, în care se trece numele candidatului ales de Sinod, și recunoscut de Rege, și i se face cunoscut, că adoua zi are să fie hirotonit Arhiereu.

Enache Văcărescu isprăvind cea dintâi *Gramatică a limbei românești* (1787), o trimite mai întâi spre observare și criticare episcopului Filaret ¹⁾.

Murind *Cosma*, Mitropolitul, Mihai Vodă Șuțu ridică pe Filaret la scaunul vacant, drept răsplătire între altele, și pentru discursul făcut de episcopul Filaret la suirea pe tron a Domnitorului, care discurs se păstrează în manuscris ²⁾.

Venind în București ca Mitropolit, Filaret se pregăti pentru o lungă și folositoare activitate literară. Cum spune singur în scrisoarea sa către Domnitor, din 26 Martie 1793, el adună cărțile bibliotecii mitropolitane, împrăștiate în timpul războiului, reformă tipografia, pe care o găsi distrusă, ceru a se opri intrarea în țară a cărților bisericești, ce se tipăreau peste munți și la episcopia uniților, cât și la Sibiu, cu numele de ortodoxie; apoi cerea, ca acele din cărțile străine, care după cercetare erau îngăduite a pătrunde aici, să poarte pecetea Mitropoliei ³⁾.

Dar în scurta lui păstorie ca Mitropolit, abia a apucat să dea la lumină, în noua sa tipografie, un *Catavasier* la 1793 ⁴⁾. Nu e locul aici a enumăra cărțile tipărite, pe vremea când Filaret era episcop la Râmnic, (vre-o 15 opere).

Pe podul Mogoșoaei, pe locul boerilor Brezoeni, unde se află astăzi teatrul național, Mitropolitul Filaret a clădit la sfârșitul secolului al XVIII-lea un han, din venitul căruia s'a ajutat multă vreme *Orfanotroful* bucureștean.

Acesta este al doilea han al lui Filaret din podul Mogoșoaei, și se deosebea de cel dela Colțea ⁵⁾.

Dela el avem *Ceșmeaua Filaret*, care constă în vechime din o casă mare de piatră, cu două rânduri: în rândul dedesupt era ceșmeaua, iar deasupra era un foșor sau sală de petrecere. Apa cea bună a ceșmelei lui Filaret, adună acolo vara spre răcorire mulțime de lume

¹⁾ P. S. Melhisedec, schițe biogr. din viața Mitrop. Filaret pag. 42.

²⁾ Iorga. „Viața unui Mitropolit“... „Convorbiri literare“ XXXV. p. 1103.

³⁾ Ureche: Domnia lui Moruzi 4—5.

⁴⁾ Iorga. Ist. lit. Rom. II, pag. 369—373.

⁵⁾ Gion. Ist. Buc. pag. 488.

din București, și tot dela el a rămas numirea «Dealul Filaretului», în locul pe care se află azi Expoziția, *spre gloria Domniei de 40 de ani, a M. S. Regelui Carol I*¹⁾.

Numai după un an de păstorie, ca Mitropolit, Filaret ș-a dat dimisia, de bună voe, din cauză de boală, «cunoscând greutatea unei îngrijiri spirituale... și dorind ca «să petreacă restul puținelor zile în liniște... depune sorții în mâinile Prea Înălțatului, prea piosului și prea blândului Domnitor, în Septemvre 1793»²⁾. Aceasta se întâmplă în zilele lui Alexandru Constantin Moruz—Voevod.

FILARET MITROPOLITUL

Tablou aflat în palatul mitropolitan.

45. *Dosithei Filitis*, 1793—1810. Acesta a fost ales Mitropolit după retragerea lui Filaret. Dosithei de ori-

¹⁾ Așa se află și azi în Râmnicul Vâlcei, pe malul Oltului, *Fântâna lui Filaret*, de pe timpul când se află Episcop, și anume lângă podul de peste Olt.

²⁾ *Cond. Sf.* pag. 278.

gină grec din Ioanina ¹⁾,—după ce a ucenicit, ca tânăr călugăraș, la mănăstirea «Sf. Ioan-cel-Mare» din București, al cărei egumen a fost mai pe urmă, (în locul unde se află azi Casa de Depuneri) și apoi gramatic al sfintei Mitropolii 11 ani,—a fost ales episcop al Buzăului la 1787, Octomvre 15; iar la 1793, Septemvre 25, episcopii și boerii țării, au ales și recomandat Domnitorului Alexandru Constantin Moruz, pentru scaunul de Mitropolit, pe prea cuviosul Arhimandrit al Argeșului, Parthenie, și pe prea cuviosul Arhimandrit Ștefan Tismăneanul; în Divan însă, sub prezidenția Domnitorului, s'a confirmat episcopul Dosithei al Buzăului.

Cuprinderea raportului divaniștilor și rezoluțiunea domnească, din actul de întărire al lui Dosithei, dovedește, că boerii acum au început a se afirmă în drepturile lor; pentru care, la alegerea de Mitropolit, au restabilit vechile drepturi ale țării, călcate în picioare de către domnii Fanarului ²⁾.

Suirea pe scaunul Mitropoliei se face la 11 Octomvre 1793, și continuă a o administra până la 1810 Ianuarie 15, când venind Rușii în țară, Dosithei a fost nevoit să fugă la Brașov, unde a rămas până la moartea sa, la 1826 Decembre 26, fiind înmormântat lângă Capela, numită *grecească*, de acolo.

Mitropolitul Dosithei, care primise cărja păstorească dela Filaret, continuă activitatea acestuia, încurajând tipărirea de cărți și contribuind cu mijloacele sale, la opera de cultură românească, dispunând prin testament, ca să se cumpere moșia *Lungulețul*, din venitul căreia să se poată trimite tineri în străinătate; pentru care mulți Români își datoresc și astăzi pozițiunea lor socială, acestei instituțiuni a lui Dosithei.

Pe vremea acestui Mitropolit, se vede că *simonia* ³⁾ a-

¹⁾ Pomelnicul Mitropoliei are și această notă, că Dosithei eră grec.

²⁾ *Cond. Sf.* pag. 280, 281.

³⁾ Simon Magul, a fost primul eretic, pe care l'a muștră Apost. Petru,

junsesse la extrem; de aceea el intervine pe lângă Alexandru Moruz, care la 22 Decembre 1793, a dat un hrisov, prin care se fixează darea legiuită pentru chirotonii¹⁾

Starea de lucruri a durat însă și mai departe, ca o moștenire dela străini.

Tot din timpul păstoriei lui Dosithei, datează și înființarea Episcopiei de Argeș și anume în aceste împrejurări:

MITROPOLITUL DOSITHEIU

Tablou aflat în palatul mitropolitan.

La 18 Octombrie 1793, adunându-se «divanul țării», sub prezidenția Mitropolitului, ca să facă alegere de Episcop la Buzău, mai înainte de a intra în această chibzuire, Mitropolitul a comunicat, că pentru ocârmuirea bisericească și duhovnicească, găsește cu cale de a se mai adăoga o Episcopie pe lângă scaunul Sfintei Mitropolii; pentru care se cere, ca să se dea două județe: Ar-

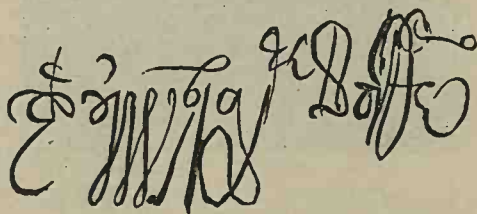
dela care voia să cumpere darul comunicărei Sf. Duh.—Dela acel Simon ne-a rămas cuvântul *Simonie*, ce se aplică celor cari voesc să ajungă în treptele ierarhice prin mituire.

¹⁾ V. A. Ureche. *Ist. rom.* vol. II, pag. 15, 16.

geșul și Oltul, și să aibă reședința la sfânta mănăstire a Argeșului, iar *orânduiala (sau cinstea de ședere) s'o aibă după Episcopul Buzăului.*

Tot cu aceeași dată, 1793 Octombrie 18, Domnitorul Alexandru Moruz, prin rezoluția pusă asupra aceleiași anaforale, întărește înființarea Episcopiei Argeșului și hotărăște ca, Prea Sfinția Sa iubitorul de Dumnezeu, părintele *Sevastis Chir Iosif* ¹⁾, să fie Episcop la Episcopia de Argeș, și Prea Cuviosul Protosinghel dela Mitropolia Ungro-Vlahiei, Chir Constantin, ca Episcop de Buzău. (Acest Constantin era nepot lui Dosithei Mitropolitul).

În timpul Mitropolitului *Dosithei Filitis*, călugării greci și chiar arhierii, sunt egalmente oprți de a intra în țară, fără voia Mitropolitului și a Domnitorului, precum rezultă din pitacul dela 1793 Octombrie 9 ²⁾. Iar la 16 Ianuarie 1796, Alexandru Moruz a dat fabrica de chărtie pe seama Mitropolitului, *pentru binele și folosul patriei de obște... fiindcă are sfânta Mitropolie o Tipografie, în care se tipăresc cărțile trebuincioase* ³⁾.

Al Ungro-Vlahiei Dositheiu

Între cărțile care s'au tipărit, în zilele lui *Dosithei*, este Chiriadromionul, care a fost tălmăcit în românește de monahul Gherontie și ierodiaconul Grigorie, devenit în urmă Mitropolit al Ungro-Vlahiei, sub numele de Grigorie al IV-lea.

¹⁾ Iosif întâul Episcop de Argeș, de origină din Transilvania, amicul și sfătutorul lui Tudor Vladimirescu, merită un loc foarte important, în istoria culturii naționale.

²⁾ V. A. Ureche. Tom. V, al III. 1786—1800 pag. 477.

³⁾ V. A. Ureche. pag. 202.

În restimpul acesta, pe când armatele rusești ocupau Principatele-Române, și pe când *Dosithei Filitis* se retrăsese la Brașov, iar Veniamin Mitropolitul Moldovei, la M-tirea Neamțului, a venit *Mitropolitul Gavriil Bănulescu*, român de nație ¹⁾, adică Exarhul sinodului din Petersburg, fost Mitropolit al Chievlui, care acum cărmuește Biserica Română din ambele Principate, până ce la 1810 Ianuarie 15, Exarhul Gavriil dă ordin Episcopilor Valahiei, de a cunoaște pe *Ignatie* de Mitropolit al Valahiei, *proin Artis*, numit prin ucaz împărătesc ²⁾.

46. *Ignatie II*, dela 1810—1812. Acesta din Mitropolit al Artei, a fost transferat, fără alegere, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, prin mijlocirea Rusiei, ale cărei oștiri se aflau în țară. Acest Mitropolit grec de origină din insula Mitilene, a ocupat scaunul Mitropoliei până la 1812 Decembre 16.

La această dată *Dosithei*, care eră la Brașov, ș-a dat demisiunea, fiind Domn al țării, Ioan Gheorghe Caragea Voevod, când Rușii s'au retras din țară. Cu această ocaziune *Ignatie*, care nu fusese ales în regulă,—și din această cauză nu s'a trecut acest Mitropolit în *Condica sfintei Mitropolii*,—a fost depărtat, după încheierea păcii dela 1812, și s'a retras la Viena.

După aceste împrejurări, ocârmuirea Mitropoliei a avut'o iarăși, pentru un scurt timp, o locotenență mitropolitană, compusă din: Iosif al Argeșului, Constantin al Buzăului și Nectarie al Râmnicului, adică dela 1812 Aprilie 9, până la 1813 Ianuarie 18 ³⁾.

47. *Nectarie*, (1813—1819). Acesta a fost grec din Moreea, și s'a suit pe scaunul de Mitropolit în timpul domniei lui Ioan Caragea, iar în anul 1819 Mai 1, în

¹⁾ Bis. Ort. an XXVII. No. II, pag. 1276.

²⁾ Bis. Ort. an XXVIII. No. 1, pag. 15.

³⁾ Bis. Ort. Rom. an. XXVIII, pag. 290—291 cf. pag. 374.—După *Ignatie*, în Pomelnicul Mitropoliei, cel vechiu, nu se mai găsește înscris alt Mitropolit.

timpul domniei lui Alexandru Șuțu, a demisionat. Apoi în timpul revoluțiunii dela 1821, s'a retras la Brașov, unde a și murit, și a fost îngropat la biserica sfântul Nicolae dela Schei.

§ *ἡμερολογίου Νεκταρίου*

Al Ungro-Vlahiei Nectarie

Despre acest Mitropolit, Naum Protosinghelul zice, că: «Nectarie, de necaz, că e silit, să se retragă, arde actele Mitropoliei cu sutele, mai cu seamă pe cele care consfințeau dreptul, recunoscut de Patriarhii Constantinopolului, Mitropoliei din Muntenia și din Moldova, de a nu avea, decât Mitropoliți români»¹⁾.

Cărți în timpul său, s'au tipărit câte-va, dar puține, neasemănat mai puține, decât în Moldova, unde se por-nise un curent puternic și o mare activitate.

Cea dintâi carte, ce apare în acest timp, este *Molitvelnicul*, din tipografia Mitropoliei, care tipografie eră neglijată de multă vreme²⁾.

Alexandru Șuțu se hotărî să sacrifice pe Nectarie, spre marea mulțumire a naționaliștilor munteni de atunci, cari îl urau ca grec. Unii voiau să pună în locul lui Nectarie grecul, pe Iosif, românul, dela Argeș, însă acesta eră prea bătrân și bolnav; de aceea a fost ales de către Divanul, convocat la 1 Mai 1819,

48. *Dionisie* românul, (1819—1821) *supranumit Lupul*.

Acesta, încă dela 1793 Octombrie 29, pe când eră eclesiarh al Mitropoliei, îl găsim propus pentru scaunul

¹⁾ Erbiceanu, Cron. Greci XLIX. Gion, Ist. Buc. pag.152 și 286.

²⁾ Iorga, Ist. Lit. II, pag. 378.

vacant al Buzăului; și apoi în acelaș an, îl găsim propus, alături de Iosif Sevastis, pentru Episcopia cea nouă a Argeșului ¹⁾. După aceea, în anul 1801 Iulie 9, Patriarhul Calinic al Constantinopolului, dă confirmarea sa pentru hirotonia și ridicarea lui Dionisie ca Episcop, cu titlul de Sevastis ²⁾. Cu acest titlu de *Sevastis*, Dionisie a fost și la Tismana egumen ³⁾.

Apoi «Dionisie al Sevastiei, care își trăgea neamul din Valahia, fiu al Clucerului Lupul, în domnia prea piosului Alexandru Nicolae Suțu, la 1 Mai al anului 1819, în ziua de Joi,—cu alegerea și cu voia liberă, atât a stărei bisericesti, cât și a celei politicești, și mai a tuturor,—s'a proclamat Mitropolit al Ungro-Vlahiei...»

El conduce Biserica Ungro-Vlahiei, până la 1821, când, din cauza *Eteriei* grecești, a fugit la Brașov. Liniștindu-se apoi lucrurile, și alegându-se domni pământeni, *Dionisie* a fost chemat, la 1822, de Grigorie Ghica, în mai multe rânduri, ca să-și reocupe scaunul; dar el amânând întoarcerea, din cauză de boală, țara a fost nevoită să alege alt Mitropolit. Tocmai la 1827, s'a întors Dionisie în țară; atunci pentru susținerea sa, i s'a dat mănăstirea Dealului (din Dâmbovița), ca egumen. Apoi căzând bolnav, a zăcut mai mult timp în casele sale, din mahalaua Batiștea (azi strada Dionisie), și a murit în anul 1831 Februarie 7, fiind înmormântat la sfânta Mitropolie.

Acest Mitropolit a tipărit mai multe lucrări folositoare de suflet. El a fost protectorul lui Gheorghe Lazăr și primul Mitropolit, care a trimis tineri în străinătate, spre a pregăti astfel profesori români, pentru scoala națională din București. Pentru asemenea învățături superioare, au fost trimiși la Piza, în Italia, și la Paris: *Constantin Moroiu, I. Panteliiu, Simeon Marcovici și ieromonahul E-*

¹⁾ Cond. sf. pag. 282, 289.

²⁾ Ibid. pag. 317, 320, 321.

³⁾ Bis. Ort. XXVIII No. 5, pag. 520.

frosin Poteca, cari mai târziu au desfășurat o activitate mare, mai ales după anul 1821¹⁾.

Dar nu se mărginea aci, sprijinul ce s'a dat de acest Mitropolit, culturei românești. El a creiat pentru întâia oară învățământul superior, cu direcția națională: preoții, cari trebuiau să învețe carte, și mai 'nainte de a fi hirotonisiți, erau îndatoriți, să aibă scoale pentru copii, în satele lor.

Alături cu bursierii, cari merseseră să caute lumina în străinătate, a trimis și pe *Macarie ieromonahul*, dascăl de cântări, spre a se desăvârși în meșteșugul acesta, care a tipărit la Viena cărțile sale de muzică.

+ 'Av c
a: 4300123; 21002

Al Ungro-Vlahiei Dionisie

49. *Grigorie IV* (Miculescu) 1823—1834.

El este unul din cei mai renumiți ierarhi ai Bisericii române. S'a născut la 1765 în București, având din botez numele *Gheorghe*; apoi de mic a fost dat la școala grecească dela *sf. Sava*, unde a învățat *teologia* și limbile *latină* și *greacă*.

La scoala dela *sf. Sava*, erau atunci și tineri Moldoveni, trimiși de Mitropolitul Veniamin; între aceștia eră și monahul *Gherontie*, cu care *Gheorghe Miculescu* a făcut prietenie, și când *Gherontie* a terminat școala, a luat cu sine pe prietenul său, la mănăstirea Neamțului, unde *Gheorghe* s'a călugărit, luând numele *Grigorie*.

Gherontie ajungând stareț, s'a îndeletnicit cu prietenul său, la traducțiunea cărților de valoare, ale sfinților Părinți.

Apoi Mitropolitul *Dosithei Filitis*, cerând «doi monahi procopsiți la tălmăcirea sfințelor cărți, după elenie», i s'a trimis dela Neamțu, *Gherontie* și cu *Grigorie*, cari

¹⁾ Iorga, Ist. lit. rom, II, 380.

rămân la București până la 1805, traducând și tipărind cărți bisericești.

La 1805, fiind chemați înapoi de Mitropolitul Veniamin, au reînviat tipografia Mitropoliei din Iași, unde au tipărit o serie de cărți importante, traduse de dânsii.

La 1808, când au intrat Rușii în țară, Mitropolitul Veniamin a demisionat și s'a retras la mănăstirea Neamțu, d'împreună cu prietenii săi Gherontie și Grigorie, ocupându-se acolo cu traducțiuni; mai ales din operele sfinților Părinți. După patru ani, Mitropolitul Veniamin s'a întors la scaunul său; atunci Gherontie și Grigorie au părăsit mănăstirea Neamțu, întreprinzând o lungă călătorie în interes istoric și literar, pe la mănăstiri, mai ales la *sf. Munte*.

În călătoria aceasta, Gherontie a murit (chinuit de tâlhari), iar Grigorie s'a întors la București, unde Mitropolitul Nectarie l'a numit profesor la școala de clerici, înființată la mănăstirea Antim.

La 1819, Grigorie fiind ierodiacon, s'a retras la mănăstirea Căldărușani, spre a trăi în liniște, fără a se gândi la vr'o înaintare. Dar după patru ani, Mitropolitul Dionisie (Lupul), ne mai întorcându-se în țară, dela Brașov, soborul și Domnitorul Grigorie Ghica, au ales ¹⁾ ca Mitropolit, pe *ierodiaconul Grigorie*, care, după multe stăruințe, abia a primit această onoare. El fu hirotonit preot la 9 Ianuarie, Arhiepiscopul la 10 Ianuarie și la 11 Ianuarie a fost instalat ca Mitropolit, după obiceiul țării.

La anul 1828, din cauza energiei sale, exprimată contra nelegiuirilor rusești, a fost exilat în Basarabia, unde a stat până la 1833, când fu adus la Buzău și apoi la Căldărușani, spre a nu face opozițiune *Regulamentului organic*.

În această privință, iată ce aflăm: «În Ianuarie 1829, Mitropolitul Grigorie a fost exilat în Basarabia, sau din cauza râvnei și a patriotismului ce el desvelise, sau nu-

¹⁾ Bis. Ort. XXVIII, pag. 1009. Anaforaia dela 1823. Ian. 4.

«mai de aceea, că el nu datoră în demnitatea sa, sprijinului Rusiei»¹⁾.

Rușii stăruiau, să-l facă a demisionă, dar el spunea:

«Dumnezeu mi-a dăruit suflet și eparhie, și deci nu demisionez, decât când îmi va eși sufletul».

La 22 August 1833, generalul rus Kiseleff, recheamă pe Grigorie la scaunul său de Mitropolit, unde marele Ierarh moare la 22 Iunie 1834, în vârstă de 69 ani²⁾. El a fost îngropat la sfânta Mitropolie, în partea stângă a bisericii.

Grigorie, cât a fost la *mănăstirea Neamțului*, a tradus aceste cărți: 1) *Cuvintele lui Simeon Bogoslovul*; 2) *Kiriacodromionul lui Nichifor Teotoche*, tipărit mai târziu de Dosithei (1801).

In București traduce următoarele cărți: 1) *Carte folositoare de suflet*, tipărită la 1799; 2) *Ioan Pustnicul*, învățătura către Duhovnic (1800); 3) *Cuvintele lui Simeon Bogoslovul*, și altele. In exil chiar, n'a încetat de a traduce, ci a dat pe românește: 1) *Tâlcuirea lui Teofilact*; 2) *Puțul și împărțirea de grâu a Sf. Ioan Chrisostom*; 3) *Cuvintele lui Simeon Bogoslovul*.

Reîntors din exil, a început reparația Mitropoliei, însă n'a sfârșit-o.

Apoi, pe lângă operile arătate, mai are: 1) *Antiris*, sau apărarea Bisericii Răsăritului, *despre feciorie*, contra lui Neofit Duca, renumit dascăl al școalelor grecești din București; 2) *Pentru preoșie* a lui Grigorie de Nazianz și Ioan Chrisostom; 3) *Pentru eresul armenilor*; 4) *Exameron* a Sf. Vasilie 1827; 5) *Viețile sfinților*, etc. etc.

In zelul său, d'a deșteptă sentimentul național între Români, el a înlăturat din școalele românești, pe profesorii străini, în special pe greci; apoi a oprit pe Români d'a se căsători cu cei de alt neam, în special cu grecii; răspun-

¹⁾ Uricarul V. VI, pag. 12. cf. Bis. Ort. XXVIII, pag. 1377.

²⁾ Bis. Ort. XXIX, pag. 242 și 251.

zând într'un caz, despre un grec: «Sângele Valah nu trebuie să se amestece cu cel grecesc».

După moartea Mitropolitului Grigorie, Eparhia Ungro-Vlahiei a fost condusă de o locotenentă mitropolitană, până la anul 1840 (adică șase ani). Această locotenentă eră compusă din Neofit al Râmnicului, —care adminis-trase Eparhia Mitropoliei și în timpul cât Grigorie a fost în exil,—Chesarie al Buzăului, și Ilarion al Argeșului.

Această locotenentă a terminat repararea Mitropoliei, începută de Grigorie, și o parte din *Viețile Sfinților*, ce lăsase *marele Grigorie* la moartea sa, ca să se tipărească în urmă.

+ *Суропія аѣроура.*

Grigorie al Ungro-Vlahiei.

50. *Neofit al II-lea* (1840—1849).

Acest Mitropolit român, este născut în București în anul 1787 Ianuarie 1; îl găsim mai întâi, că el a fost «gramaticul episcopului Galaction al Râmnicului», și apoi a fost arhimandrit și egumen al bisericii *sfântul Gheorghe Nou* din București; după aceea, ca Episcop al Râmnicului, dela anul 1824 și până la 1840. Dar dela 1829 Februarie 10, a cârmuit și Mitropolia Ungro-Vlahiei, până la 1833 August 22, în timpul cât Grigorie Mitropolitul a fost sūrghiunit în Basarabia, la Chișinău; apoi la 1834 Iunie 22, murind Mitropolitul Grigorie, a cârmuit iarăși Mitropolia *Neofit*¹⁾, dar împreună cu Episcopul Buzăului și al Argeșului, până la 1840 Iunie 29; când atunci *Neofit*, fiind ales de extraordinara obștească Adunare, ca

¹⁾ În acest timp, la 1836 Februarie 2, a început să funcționeze seminarul central din București. Vezi: *Istoria Seminarului Central de Economul St. Călinescu și Dr. D. G. Boroianu* pag. 52.

Mitropolit, s'a întărit de către Domnitorul țării Alexandru Dimitrie Ghica, precum și de Patriarhia Constantinopolului¹⁾, felicitat fiind și de către Mitropolitul Moldovei, Veniamin²⁾.

Neofit păstorește ca Mitropolit 9 ani, până la 1849 Iulie 27, când, din cauză de boală—cum zice el,—ori

NEOFIT MITROPOLITUL
Tablou aflat în palatul mitropolitan.

mai bine din cauza complicațiilor politice, din vremea *revoluției*, ș-a prezentat demisiunea Domnitorului Barbu D. Știrbei, pe când Mitropolitul se află la Constantinopol³⁾.

În marea mișcare dela 1848, Mitropolitul Neofit este în capul ei, cu membri ca Ioan Eliade Rădulescu, General Tel, Magheru, Ștefan Golescu, I. C. Brătianu și C. A. Rosetti. Dela 30 Iulie acest an, însă, Neofit nu se mai vede ca Președinte⁴⁾.

¹⁾ *Condica sf. a Mitropoliei*, pag. 19.

²⁾ Bis. Ort. Rom. XXIV, pag. 382.

³⁾ Demisia a fost scrisă în grecește și franțuzește, pe care limbi le cunoștea în perfecție. Bis. Ort. Rom. Erbiceanu XXIX, pag. 741, 746.

⁴⁾ Bis. Ort. XXIX, pag. 633.

Se vede că nestatornicia în hotărârile sale,—fiind când cu o partidă, când cu alta,—l'a constrâns de a-și da demisiunea¹⁾.

De notat este, că la 1839 Aprilie 9, când Neofit, în calitate de Episcop al Râmnicului, făcea parte din locotenența mitropolitană, s'a terminat reparațiunea Sfintei Mitropolii, *pictura fiind făcută în fresco și în stil bizantin modern, reprezentând evenimente din Vechiul și Noul Testament.*

La 1845, Mitropolitul Neofit a trimis tineri spre învățătură la Pesta, Atena, Moscova și Petersburg, încurajând și ajutând cultura română; pentru care Efrosin Poteca dela Motru, îi mulțumește pentru această râvnă²⁾.

Neofit Mitr. Ungro-Vlahiei'

51. *Nifon* (1850—1875).

S'a născut în București, la 1789, din părinți români. Primele cunoștințe de carte, le-a dobândit la școala bisericii Oțetari³⁾, apoi la etatea de 20 de ani, s'a dus la mănăstirea Cernica, unde a îmbrățișat schima monahală. În anul 1827 Februarie 1, Episcopul Neofit al Râmnicu-

¹⁾ Iorga. „Domnia lui Știrbei“, II, pag. 26.

²⁾ Bis. Ort. XXIX, pag. 501.

³⁾ Al cărei ctitor este, și unde se află portretul său.

lui, a făcut pe Nifon iconom al acelei sfinte Episcopii; iar la 1836, l'a ridicat la demnitatea de arhimandrit.

După aceea, Neofit ajungând Mitropolit, după moartea nemuritorului în fapte, Mitropolitul Grigore, a numit pe Nifon ca egumen la mănăstirea Cozia, în 1839 Decembre 19, unde a rămas până la finele anului 1841, când a fost numit Vicar al sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei. În anul 1842, Neofit Mitropolitul a intervenit pe lângă Patriarhul de Constantinopol, spre a încuviința să ridice pe Vicarul său, la treapta de Arhieru; și la 24 Octombrie acelaș an, Neofit, priimind încuviințarea Patriarhului, a hirotonit pe *Nifon arhieru titular al Sevastiei*, păstrându-și și mai departe funcțiunea de Vicar al Mitropoliei¹⁾.

În demnitatea de Vicar, Nifon a rămas până în timpul revoluțiunei din 1848, când a fost rânduit ocârmuitor provizoriu al Episcopiei de Râmnic, rămasă vacantă. După demisionarea Mitropolitului Neofit, Nifon a fost cârmuitor al Mitropoliei, ca Vicar, până la alegere²⁾.

În anul 1850 Septembrie 14, Nifon este ales de obșteasca adunare, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, când a fost ales ca Episcop Calinic al Râmnicului, Filotei al Buzăului și Climent al Argeșului, sub Domnia lui Barbu Știrbei,

Mitropolitul Nifon are o frumoasă epocă.

Ca român de inimă și cu minte, el a susținut și a prezidat unirea țărilor surori în Divanul ad-hoc, la 29 Septembrie 1857, care unire apoi s'a proclamat, tot sub prezența lui, la 24 Ianuarie 1859, prin alegerea lui *Alexandru Cuza*, ca Domnitor al ambelor Principate.

Ca Mitropolit, Nifon a contribuit mult la luminarea clerului și a lucrat pentru neatârnaarea Bisericii române, de patriarhia din Constantinopol. El a luat parte și a prezidat *sinodul general* dela 1 Decembre 1865, sancționat prin legea Domnitorului Cuza, la care sinod eră prevă-

¹⁾ Condica sf. a Mitr. pag. 35.

²⁾ Bis. Ort. XXIX. pag. 639.

zut, spre a lua parte: Mitropoliții și Episcopii eparhioți, arhierii titulari, precum și câte 3 delegați aleși din fiecare Eparhie, dintre preoții de mir și persoanele laice cu cu-

MITROPOLITUL NIFON

noștințe teologice, și decanii facultăților de teologie din București și Iași (dar care facultăți nu existau)¹⁾. A doua adunare a Sinodului general, s'a ținut în vara anului 1867,

¹⁾ „Nifon Mitropolitul“ teză de licență. Econ. C. I. Ialomițeanu pag. 37 (azi P. S. Callist Botoșeneanu).

cu care ocaziune Ministrul Cultelor de atunci, a cerut cu insistență Mitropolitului Nifon, Președintele Sinodului, ca să pună în vederea membrilor Sinodului, a se ocupa cât mai curând cu formularea și aprobarea unui proiect de lege pentru înființarea facultăților de Teologie, prevăzute de Domnitorul A. I. Cuza.

La 10 Mai 1866, Mitropolitul Nifon «bătrânul respectabil, cu barbă frumoasă, albă, și în haină bogat împodobită cu aur, cu mitra pe cap și cu cârja de argint în mână, a eșit întru întâmpinarea Prințului Carol, la intrarea în Mitropolie...»¹⁾.

Și tot în fața Mitropolitului Nifon, Prințul Carol depune jurământul solemn pe legele țării²⁾.

La 1872, prin stăruințele Mitropolitului Nifon, se pune baza unui *Sinod canonic*, prin legea organică pentru «*Alegerea Mitropoliților și Episcopilor Eparhioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al sfintei Biserici autocefale ortodoxe Române*».

Tot în 1872 Noembre 17, Mitropolitul Nifon a înființat un seminar al său cu patru clase, în care avea să se predea aceleași studii, ca și în seminariile și liceele statului, și pe care l'a condus singur până în 1875 Mai 5, când a încetat din viață³⁾, lăsându-i prin actul testamentar un fond special, pentru a continua neîncetat.

Acest seminar astăzi este asimilat în totul cu seminariile Statului, având pe profesorii cei mai distinși din Capitală, cari măresc vaza acestui cultural așezământ.

Ca complectare a ultimelor sale dorințe, Mitropolitul Nifon a mai făcut încă un al doilea «*act testamentar, pentru constituirea unui fond special, destinat la învățământul laic și la acte de binefaceri*».

Aceste instituțiuni numai, făcând abstracție de activi-

¹⁾ Din viața regelui Carol. pag. 73.

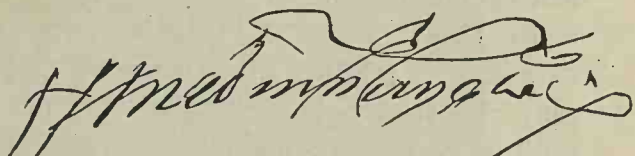
²⁾ Din viața regelui Carol pag. 76.

³⁾ Mitropolitul Nifon a fost înmormântat lângă biserica cimitirului mânăstirei Cernica, în partea dreaptă.

TABLOUL, UNIREI PRINCIPATELOR ROMÂNE, DUPĂ O COPIE
AFLATĂ ÎN PALATUL MITROPOLITAN.
ORIGINALUL ESTE LA PARIS.

tatea sa, pe alte terenuri bisericești și naționale, îi asigură multă recunoștință, din partea atâtor generațiuni de preoți și laici, cari s'au luminat sub auspiciile așezământului cultural «*Nifon Mitropolitul*».

Nifon Mitrop. Ungro-Vlahiei.

52. *Calinic Miclescu* (1875—1886).

A fost fiul marelui logofăt Scarlat Miclescu și al Mariei, născută Beldiman, din familii boerești. El s'a născut la 1822 în Suceava (Bucovina), dându-i-se din bottez numele Constantin, și de mic copil s'a devotat vieții monahale, sub îngrijirea unchiului său de frate, Sofronie Miclescu, Mitropolitul Moldovei, care pe când eră Episcop de Huși, în anul 1842, l'a făcut călugăr; iar după un an a fost hirotonisit diacon, și după alt an preot.

După aceea, în scurt timp, a fost înaintat la rangul de Arhimandrit; iar la 1855 a fost ales Arhiereu, cu titlul de *Hariopoleos*.

La 1858 a fost numit locotenent de Episcop la Huși, și a luat parte, ca membru, în adunările *ad-hoc*, în privința unirei Principatelor. La Huși Calinic a rămas până când unchiul său Sofronie, opunându-se la secularizarea averilor mănăstirești,—care se făcea fără a se da garanții pentru asigurarea Bisericii române,—a fost răpit Sofronie dela treptele altarului, unde făcea serviciul divin și

trimis în exil, în luna Decembre, pe un timp friguros, la mănăstirea Slatina, unde a și murit, în anul 1863.

Atunci Calinic a fost numit locotenentul Mitropoliei Moldovei, în timp de doi ani; iar în 1865, a fost ales Mitropolit titular.

În 1866 s'a făcut în Iași o mișcare antiunionistă, în care a fost bănuț, că a luat parte și Mitropolitul Calinic; atunci a fost suspendat din demnitatea de Mitropolit al Moldovei, până la sosirea Domnitorului Carol I, care l'a grațiat, și Calinic ș'-a reocupat scaunul.

La 1873 încetând din viață fericitul într-o pomenire Alexandru Ioan I Cuza, Mitropolitul Calinic al Moldovei a invitat la dureroasa ceremonie a înmormântării,—ce avea să se facă la Ruginoasa,—și pe Mitropolitul Nifon al Ungro-Vlahiei, care însă răspunde, că: această invitație nu este conformă cu spiritul canoanelor¹⁾. Atunci Mitropolitul Calinic a avut oarecare nemulțumiri, din partea sfântului Sinod, care nemulțumiri s'au stârșit cu pace, dând naștere *Regulamentului de pre-ădere a Mitropolitului Primat*²⁾.

Murind Mitropolitul Nifon la 1875, Calinic a fost ales Mitropolit Primat, în care demnitate a fost până la 1886, *August 14, când a murit*³⁾, fiind înmormântat la M-rea Neamțu.

În timpul păstoriei Mitropolitului Calinic, s'a făcut pentru prima oară *Sfințirea Mirului*, la 25 Martie 1882, în sfânta Mitropolie din București; și tot în acest an s'au pus bazele *Facultății de Teologie*, începându-se cursurile în toamna acestui an, în mod provizoriu⁴⁾, la Universitatea actuală.

¹⁾ Econ. C. I. Ialomițeanu, *Nifon Mitr.* pag. 63, 64.

²⁾ În calitate de Mitropolit al Moldovei, Calinic a fost expus la două atentate: unul din partea Ieromonahului Climent, căruia i se refuzase hirotonia de Arhiereu, și altul din partea unui alienat, care a voit a-l sugrumă în biserică.

³⁾ În acea vreme subsemnatul se găsea ca slujitor la sfânta Mitropolie, în calitate de *diacon*, și amplotat în cancelarie.—Pr. Gibescu.

⁴⁾ Cursurile n'au putut să continue mult timp, ci s'au întrerupt; dar

După trei ani, Sanctitatea Sa Patriarhul de Constantinopol, prin scrisoarea dela 25 Aprilie 1885, a răspuns

CALINIC MITROPOLITUL

s'au început în mod regulat la începutul anului școlar 1884—85. Facultatea n'avea ființă legală, ci se obține aceasta tocmai în 1890—91.

Mitropolitului Calinic, că cererea I. P. Sf. Sale *«de a recunoaște Biserica Ortodoxă Română de autocefală, s'a găsit rațională și dreaptă de Sinodul patriarhal»*; și tot odată i-a trimis și *tomosul* patriarhal cu încunoștiințarea că s'a comunicat tuturor Bisericilor ortodoxe autocefale, cum că *Biserica Ortodoxă Română a fost recunoscută de Patriarhie, ca autocefală»*.

În această chestiune bisericească națională, marele, înțeleptul și piosul nostru Rege Carol I a avut un rol foarte însemnat; căci, cu ocaziunea vizitei sale la Sultantul, după urcarea ca Domnitor pe tronul României, a vizitat și pe Patriarhul, în scop de a se aduce la bun sfârșit recunoașterea Autocefaliei Bisericii noastre, care se accentuase cu tărie chiar în Constituțiunea României, enunțându-se¹⁾ că «Biserica Ortodoxă Română este neatârnată de nici o altă Biserică străină».

53. *I. P. S. Iosif Gheorghian* 1886—1893.

Din Episcop al Eparhiei Dunărei-de-jos, a fost ales Mitropolit Primat, la 22 Noembrie 1886. Păstorul pios, blând și de o erudițiune aleasă, a condus Biserica în pace, în timpul Arhipăstoriei de șapte ani, și emulând clerul său, la lucru în via Domnului, prin publicațiuni numeroase, care au contribuit mult la îmbogățirea literaturii noastre bisericești.

Înalt Prea Sfințitul Iosif, este fiu de preot și s'a născut în anul 1829 August 29, în orașul Botoșani.

Primele noțiuni de carte le-a dobândit în casa părintească, apoi a studiat în Iași la scoala dela Biserica Treierarhi și la Academia Vasiliană. În urmă a continuat și complectat studiile la Sorbona în Paris, unde a fost trimis ca diacon, la Capela română de acolo.

De tânăr a avut înclinare deosebită către viața monahicească, pe care a îmbrățișat-o la etatea de 17 ani adică în anul 1846. Apoi în anul 1863, după ce s'a întors dela Paris a fost hirotonit preot și numit egumen

¹⁾ Art. 98 din Constituțiune.

al mănăstirii Todireni, din Burdujeni. Peste doi ani, adică în 1865, a fost hirotonit Arhiepiscop, de către I. P. S. Mitropolit Calinic, în Catedrala Mitropoliei din Iași, și a fost numit Episcop de Huși, pe baza legii Domnitorului Alexandru I. Cuza, numai cu simplu decret.

În anul 1879 a fost ales ca Episcop al Dunărei-de-jos, iar după 6 ani, în 1886, a fost ales *Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Primat al României*.

I. P. S. Iosif în anul 1893, Mai 1, s'a retras din această înaltă demnitate, ducându-se la mănăstirea Căldărușani, pentru liniște; însă și aci s'a ocupat neconținut cu traducerea diferitelor opere din *limba franceză*, pe care Înalt Prea Sfinția sa o cunoaște și o vorbește în perfecțiune.

Dintre traduceri și lucrările Înalt Prea Sfințitului Iosif Gheorghian, numărăm:

1) *Jidovul rătăcitor*, în 8 volume, prima traducere după Eugène Sue, din anul 1857, când I. P. S. Sa era numai Arhidiacon. 2) *Expunerea Doctrinei*, prima ediție apărută în anul 1875 și a doua în 1887. 3) *Papalitatea schismatică* tipărită în anul 1881. 4) *Viața repauzaților noștri* 1890. 5) *Istoria bisericească de Eusebiu al Cezareei*, tipărită în 1896. 6) *Istoria bisericească de Sozomen* tipărită în 1897. 7) *Cuvinte pentru săptămâna I a Postului mare*, 1897. 8) *Istoria bisericească de Evagrie*, 1898. 9) *Datoriile sociale ale preotului, după Lamartine*, 1898. 10) *Sfântul Vasilie cel mare*, 1899. 11) *Istoria bisericească de Socrate*, 1899. 12) *Luteranii și Grecii ortodocși*, 1905. 13) «*Iisus Hristos*» de Didon, 1901. 14) *Papalitatea schismatică*, ediția II, 1906.

54. *Ghenadie Petrescu*, (1893—1896).

S'a născut la 1836 în București, din părinți români. De tânăr s'a dus la mănăstirea Căldărușani, unde la 1854 a primit schima monahală și a fost hirotonit diacon în anul 1859, apoi mai târziu preot. Dela 1870 a funcționat, ca mare eclesiarh la Mitropolia din București, sub repausatul intru fericire Mitropolitul Nifon.

La 1875 a fost confirmat Arhiereu, iar după un an a fost ales Episcop al Eparhiei Argeşului. Sub păstoria P. S. Sale ca Episcop, s'a restaurat marea biserică dela Argeş, a nemuritorului Neagoe, care s'a sfinţit din nou în ziua de 12 Octombrie 1886, în prezenţa *M. S. Regelui Carol şi a Reginei Elisaveta*. Tot în timpul P. S. Sale, s'a clădit şi seminarul, care azi serveşte ca şcoală de meserii.

În 1893, Mai 18, Marele Colegiu electoral l'a ales Mitropolit Primat, iar în toamna anului 1896 a demisionat, retrăgându-se la mănăstirea Căldăruşani, metania de călugărie a I. P. S. Sale.

Dela 25 Decembrie 1905, I. P. S. Ghenadie se află ca stareţ al mănăstirii Căldăruşani.

55. *I. P. S. Iosif Gheorghian a II-a oară (1896).*

După retragerea I. P. S. Mitropolit Ghenadie Petrescu, s'a numit o locotenenţă mitropolitană, compusă din: I. P. S. Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, *Iosif Naniescu*, *P. S. Partenie al Dunărei-de-jos* (azi I. P. S. Mitropolit al Moldovei) şi *P. S. Gherasim al Argeşului*. Această locotenenţă a administrat Eparhia Mitropoliei Ungro-Vlahiei până la 6 Decembrie 1906, când Marele Colegiu electoral a ales iarăşi ca Mitropolit pe *I. P. S. Iosif Gheorghian*,—care cu o zi înainte fusese ales Episcop de Roman, în locul răposatului Episcop Ieronim.

I. P. S. Mitropolit Iosif Gheorghian, prin calităţile Sale sufleteşti, ce respiră numai pietate şi blândeţe, a păstorit şi păstoreşte turma Sa duhovnicească în pace şi linişte; pentru care clerul şi norodul Îl priveşte cu multă veneraţiune şi iubire. Iar pentru predilecţia deosebită a I. P. S. Sale,—dând la lumină multe lucrări ale vechilor istoriografi bisericeşti,—Academia Română l'a ales membru de onoare. Pentru asemenea merite literare, I. P. S. Sa mai este onorat şi cu medalia *Bene-merenti* clasa I, pe lângă multe alte decoraţiuni de Stat, oferite sub *glorioasa Domnie de patruzeci de ani a Majestăţii Sale Regelui Carol I al României*.

INCHEIERE

Incheind seria cronologică a Mitropolițiilor Ungro-Vlahiei, dela cel dintâi, pe care l'a avut țara, până la cel din urmă, se constată istoricește, că în toate evenimentele mari, atât în vremuri de liniște, cât și în vremuri de restriște și grea cumpănă, interesele vitale ale neamului, gravitau în Biserică și în special în persoana Mitropolitului. Bunul Dumnezeu a purtat grije de această scumpă țărișoară; căci, dacă n'ar fi fost ocrotită de Atot-Puternicia Lui, ar fi fost cotropită de streinismul cel lacom și hain, în decursul atâtor veacuri. El, Milostivul, îndurându-se, și privind cu milostivire asupra acestui colțișor de pământ, ce se chiamă România, în care s'a proslăvit numele Său, mai cu deadinsul de moșii și strămoșii noștri,—ne-a trimis Ierarhi mari, vrednici urmași ai Apostolilor Răscum-părătorului nostru.

S'a văzut, că chiar Ierarhi, de obârșie streină, așezându-se în țară și venind în capul trebilor bisericești, s'au făcut aici frământătură nouă, lucrând cu adevărată râvnă patriotică pentru luminarea neamului nostru și propășirea țării. Se mai poate tăgădui, oare, că ochiul Celui-Atoate-văzător nu ne privește și ne poartă de grijă? Negreșit, că aceasta va fi pururea, câtă vreme norodul va aveà ochii ațintiți către Acela, de unde vine ajutorul; iar atunci când Dumnezeu va fi uitat, uită-va și El pe un astfel de norod.

Românii în toate vremurile au avut Ierarhi, după inima lor. Pentru păstrarea celor mai sfinte patrimoniile ale neamului nostru, Mitropoliții ș'-au jertfit chiar viața: așa, de a fost vorba despre trăinicia graiului nostru românesc, ei erau în fruntea scriitorilor, ocrotind această comoară neprețuită, ce se chiamă *limba*; de a fost vr'o primejdie națională, ei erau în sfatul țării, ca cei dintâi sfetnici devotați ai Voevoților, contribuind, prin luminile și patriotismul lor, la readucerea liniștei și a păcei; de a fost vorba despre luminarea norodului, care stă în întunec,

ei au fost cei dintâi, cari au aprins făclia, chemând pe Români la o nouă viață, pusă pe temelia credinței.

Pentru atâtea și mari străduințe, depuse de Ierarchii noștri cei mai însemnați, posteritatea trebuie să le fie recunoscătoare, măcar prin a le citi descrierea vieții lor, cât mai adesea.

O pioasă aducere aminte, pentru cei ce s'au săvârșit întru bună credință, este motivul cel mai sfânt, ce poate să încălzească inimile urmașilor, cu focul dragostei pe *lege și moșie*.

MITROPOLITUL GRIGORIE AL II-lea. Pictură murală din biserica «Sf. Ștefan», calea Călărășilor. Acest Mitropolit a păstorit dela 1760—1787; deci, data din tablou este copiată greșit, probabil, de reparatorul picturii. Pisania bisericeii este dela 1768, din vremea Voev. Alex. Ghica, când se află Mitropolit Grigorie II.

PARTEA III-a.

Administrațiunea Eparhiei Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

Sub jurisdicțiunea canonică și legală a acestei Eparhii cad șapte (7) județe, și anume:

1) Județul Ilfov, 2) Prahova, 3) Dâmbovița, 4) Vlașca, 5) Teleorman, 6) Ialomița, și 7) Muscel.

În fruntea fiecărui județ, pentru administrația bisericească, se află câte un Protoiereu; afară de Capitala București, care, pe lângă Protoiereul de Ilfov, are încă doi (2) Protoierei, anume: al *Plășii de sus* și al *Plășii de jos*.

Deci, sunt nouă (9) Protoierei, cari ajută pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Primat al României, în administrația eparhială; iar corespondența cu diferite autorități, cum și ordinele chiriarhale, emană dela *cancelaria mitropolitană*.

În cuprinsul acestei de Dumnezeu păzite Eparhii se află treisprezece (13) mănăstiri mai însemnate și două schituri (2), din care șase (6) de călugări și șapte (7) de călugărițe, puse sub conducerea duhovnicească a unui Stareț, ori a unei Stărițe.

Vom notă pe rând toate elementele, ce formează nomenclatura administrativă a Eparhiei, începând cu Cancelaria mitropolitană, continuând cu Consistoriile, cu personalul slujitor al Sf. Mitropolii, apoi Protoieriile, și sfârșind cu mănăstirile.

A. Cancelaria Sfintei Mitropolii.

Personalul administrativ.

a) În conformitate cu legea organică a Sfântului Sinod, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Primat, este ajutat de un Arhiepiscop locotenent. Acest Arhiepiscop locotenent, este astăzi:

P. S. Nifon Niculescu Ploșteanul care împlinește rolul de Vicar. P. S. Sa s'a născut în București la 1 Iulie 1860. A urmat cursul complet al seminarului central. În 1881 Martie în 9 a fost hirotonit diacon de mir pe seama bisericii Albe din București; iar în 1883 Martie în 20, preot pe seama aceleiași biserici. A urmat cursurile facultății noastre de Teologie și a obținut titlul de licențiat. A fost revizor eclesiastic al Eparhiei Ungro-Vlahiei și în urma concursului depus, a fost numit și profesor de religie la liceul din Ploști. La 1 Aprilie 1900 a fost transferat la școala secundară de fete gr. II din București. A ocupat și postul de Director al cancelariei Sf. Sinod, la 1893—1894. A fost hirotonit Arhiepiscop cu titlul de Ploșteanul la 25 Martie 1895 și numit Vicar al Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

P. S. Nifon a publicat un studiu foarte important asupra *muzicii bisericesti* pe psaltichie și note liniare, și s'au tipărit sub supravegherea P. S. Sale: *Viețile Sfinților*, cum și alte cărți folositoare de suflet. Pentru merite literare are medalia *Bene-Merenti cl. I*. Apoi: *Răsplata muncii cl. I*, pentru merite didactice și *ordinul Coroana României în gradul de Comandor*.

b) *Directorul Cancelariei* este *Dl. Doctor Ioan Cornoiu*, profesor la Facultatea de Teologie, născut în orașul Târgu-Jiu, la 1861 Septembrie 15. După absolvirea cursului primar, în orașul natal, și al Seminarului în R.-

PERSONALUL CANCELARIEI SFINTEI MITROPOLII, AVÂND ÎN MIJLOC PE P. S. VICAR ȘI PE DOMNUL DIRECTOR.

Vâlci și București, a săvârșit cursurile teologice în Cernăuți-Bucovina, dela anul 1880—1885, când, obținând titlul academic de Doctor în teologie, a venit în țară și a fost numit profesor la Facultatea de teologie și Director al Mitropoliei, unde funcționează până acum.

Domnia sa a publicat: *Introducerea în cărțile Testamentului-nou*, și multe alte articole științifice în diferite reviste, cum și în revista «Biserica Ortodoxă Română» fiind azi între membrii redactori ai acestei reviste.

Dl. Dr. Cornoiu este onorat cu: 1) ordinul «Coroana României» în gradul de ofițer, 2) ordinul «Steaua României» în gradul de ofițer, și 3) ordinul «Coroana României» în gradul de comandor.

c) *Sub-Directorul Cancelariei* este *Preotul George I. Gibescu*, licențiat în Teologie, profesor, născut la 1861 Sept. 15. A fost hirotonisit diacon la 1885 Decembre 22, în care calitate a servit la biserica Catedrală a Sfintei Mitropolii dela 1886—1888, funcționând și ca ampoi în cancelaria Mitropoliei. Dela 1888—1893 a servit la Episcopia Râmnicului-Noul Severin, în calitate de Arhidiacon și apoi și în calitate de Șef al Cancelariei. La 1893 Noembrie 1, a fost transferat în serviciul de diacon la biserica Crețulescu din București; iar în 1894 Aprilie 1, a fost numit și Sub-Director în Cancelaria Sfintei Mitropolii; apoi în Mai 1895 a fost numit și în postul de Director al Cancelariei Sf. Sinod, funcționând până la 18 Mai 1896 în ambele slujbe, la sf. Mitropolie și Sf. Sinod.

La 1 Septembrie 1899, a fost transferat în calitate de diacon la biserica «Domnița Bălașa». La 1 Aprilie 1905 a fost numit iarăși Sub-Director în Cancelaria Sf. Mitropolii, unde funcționează până azi.

La 25 Decembre 1906, a fost hirotonisit preot, pe seama bisericii «Domnița Bălașa», de către I. P. S. Mitropolit Primat D. D. Iosif.

A elaborat *Teologia Pastorală* pentru preoți și semi-

nariști; a publicat diferite «Conferințe» ținute la ocaziuni, cum și mai multe articole în reviste.

Este decorat cu ordinul «Coroana României» în gradul de Cavaler, la 1894.

I s'a conferit «medalia de aur» pentru Monografia Sf. Mitropolii, la Expozițiunea generală română 1906.

d) Revizor eparhial, este *P. C. Econom Mihail Popescu*, licențiat în Teologie, institutor, numit în administrația mitropolitană la 1 Iunie 1905.

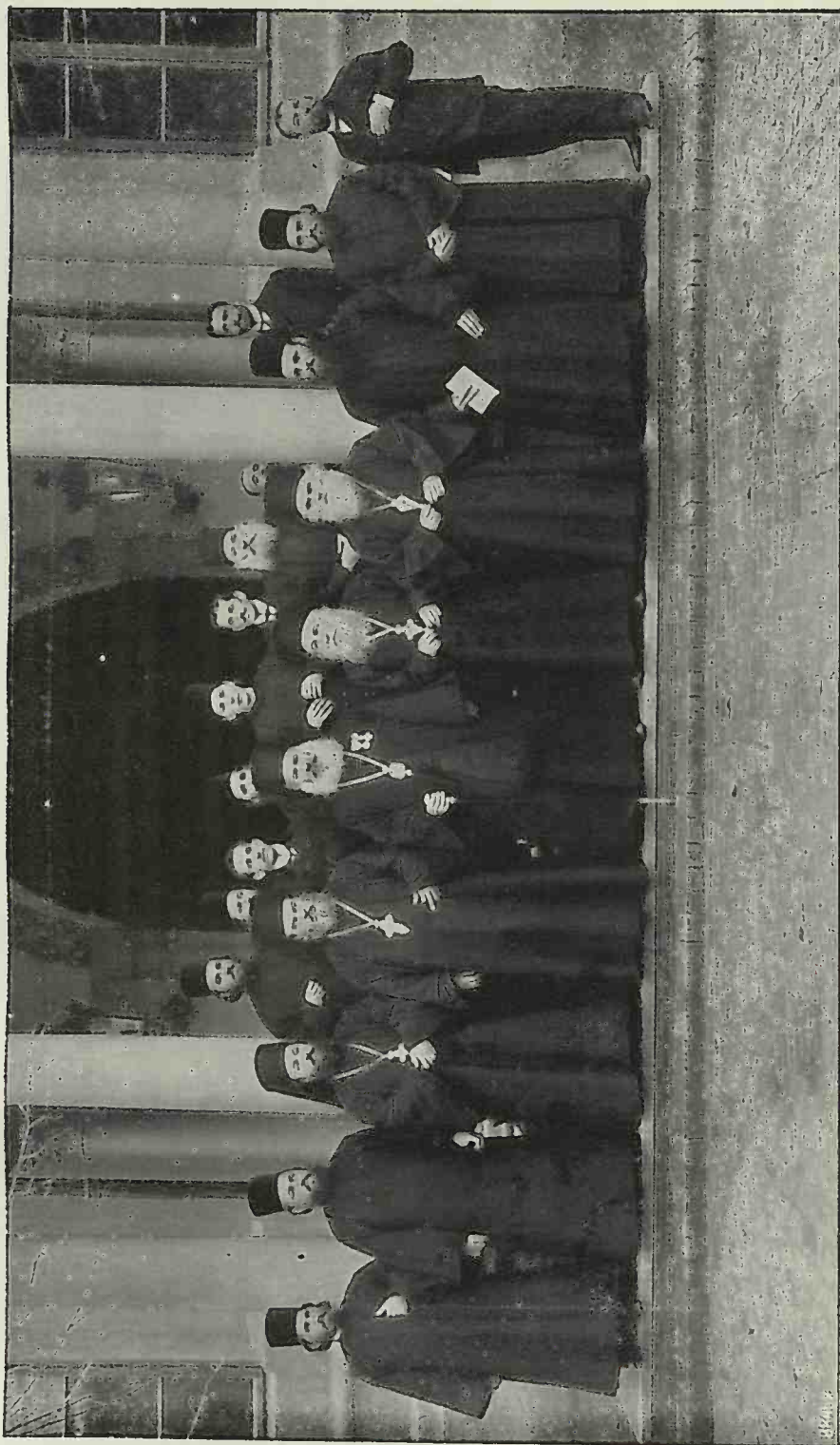
e) Arhivar, *Diaconul Grigore Georgescu*, deservent la biserica «Slobozia», licențiat în Teologie, numit în Cancelarie la 1890 Septembrie 1.

f) Registrator, *Dl. Const. Popescu*, absolvent al facultății de Teologie, numit în Cancelarie la 1 Noem. 1888.

g) Copiști: 1) *Dl. Nicolae Popescu*, absolvent al facultății de Teologie, numit în Cancelarie la 1 Aprilie 1894, 2) *Diaconul N. Rădulescu*, licențiat în Teologie, numit în cancelarie la 1 Ianuarie 1906, și 3) *Dl. George Popescu*, student în Teologie, numit în Cancelarie la 1 Octombrie 1906.

*Sucesiunea P. P. S. S. Vicari ai Sfintei Mitropolii,
dela 1871 până azi.*

- 1) P. S. Arhiereu Ieronim Sevastis. 2) P. S. Arhiereu Callist Stratonichias 1876. 3) P. S. Arhiereu Ghenadie fost Argeșiu 1877. 4) P. C. Arhimandrit Ieronim Buțoreanu 1877. 5) P. S. Arhiereu Vladimir Irinopoleos Suhopan 1878. 6) P. S. Arhiereu Callist Stratonichias 1879. 7) P. S. Arhiereu Inochentie Moisiu Ploeșteanu 1880—1892. 8) P. S. Arhier. Gherasim Timuș Piteșteanu 1892—1893. 9) P. S. Arhiereu Ieronim I. Ploeșteanu 1893—1895. 10) P. S. Arhiereu Nifon N. Ploeșteanu 1895—1896. 11) P. S. Arhiereu Meletie Gălățeanu 1896. 12) P. S. Arhiereu Nifon N. Ploeșteanu 1896—1907.

PERSONALUL SUIJTOR AL BISERICII CATEDRALE A SFINTEI MITROPOLII, AVÂND ÎN MÎLOC PE P. S. VICAR.

Numărul preoților.

f) preoți parohi urbani sunt: 2 în Turnu-Măgurele, 6 în Alexandria, 5 în Roșiorii-de-Vede, 2 în Zimnicea. g) preoți supranumerari urbani sunt: 4 în Turnu-Măgurele, 3 în Roșiorii de Vede, 4 în Alexandria. h) 117 preoți parohi rurali. i) 28 supranumerari rurali.

Titlurile preoților.

j) 4 preoți licențiați în Teologie. k) 24 cu seminarul superior. l) 126 cu seminarul inferior. m) 17 fără seminar (grămățici).

VIII. *Județul Ialomița.*

Protoiereul acestui județ este P. C. Econom *Nicolae Alexandrescu*, absolvent al facultății de Teologie.

Numărul bisericilor.

a) 3 biserici parohiale urbane, în Călărași. b) 1 biserică filială urbană în Călărași (căt. Măgureni). c) 2 biserici întreținute din fonduri particulare. d) 102 parohiale rurale. e) 45 filiale rurale.

Numărul preoților și diaconilor.

f) 3 preoți parohi urbani (Călărași). g) 3 preoți supranumerari. h) 1 diacon. i) 98 preoți parohi rurali. j) 28 preoți supranumerari.

Titlurile preoților.

k) 3 preoți și 1 diacon licențiați în Teologie. l) 12 preoți cu seminarul superior. m) 104 cu seminarul inferior. n) 12 fără seminar (grămățici).

IX. *Județul Muscel.*

Protoiereul acestui județ este P. C. Econom *Petre Dragomirescu*, licențiat în Teologie, profesor.

Numărul bisericilor.

a) 6 biserici parohiale urbane, în Câmpu-Lung. b) 8 filiale în Câmpu-Lung. c) 3 biserici întreținute din fonduri particulare: 2 în Câmpu-Lung și 1 în județ, la «Ciulnița-Eustațiade». d) 97 biserici parohiale rurale. e) 34 filiale rurale.

Numărul preoților și diaconilor.

f) 6 preoți parohi urbani și 8 preoți supranumerari în C.-Lung; g) 97 preoți parohi rurali și 33 supranumerari; h) 2 diaconi: 1 în C.-Lung și 1 la mănăstirea Nămăești.

Titlurile preoților.

i) 2 preoți și 1 diacon licențiați în teologie; j) 20 preoți și 1 diacon cu seminarul superior; k) 97 preoți cu seminarul inferior și 9 fără seminar (grămăticii).

F. Mănăstirile Eparhiei sfintei Mitropolii.

De călugări.

I. Mănăstirea Cernica.

În această sfântă mănăstire se află:

99 călugări prevăzuți în budget, 2 supranumerari, 10 frați de obște și 9 invalizi, înscriși în budget.

Ordinea în care s'au succedat prea cuvioșii stareți, la această sfântă mănăstire, dela 1866 până azi, este:

La 1866 Diomid Arhimandritul; la 1866—1873 Stefan Arhim.; la 1873—1893 Ioil Arhim.; la 1893—1895 Silvestru Arhim.; la 1895—1896 Ilarion Arhim. și dela 1896 până azi *Visarion* Arhimandritul.

Mănăstirea «Cernica» are trei biserici ale căror inscripții sunt următoarele:

PISANIA

aflată d'asupra ușilor bisericii sfântului »Ierarh Nicolae» pe o bucată de piatră.

Fost-au într'acest loc zidit la leatu 7116, un prea mic schit de călugări, hramul sfântului Ierarh-Niculae, de un fericit ctitor anume Cernica Vel Vornic Știrbei, unde la moartea sa și-a dat tot avutul, ca să fie de hrană părinților sihaștri, ce vor lăcuî aicea unde s'a și ținut chinovie de părinți multă vreme, după cum se arată scrise în hrisoavele acestui fericit ctitor; apoi din întâmplările vremilor cu dese răsmirițe, cu totul se pustiise numitul schit, în cât nu erà lăcuit de oameni ci de hiare sălbatice până la leatu 1781, Septembre, când milostivul Dumnezeu a binevoit, ca iarăși într'acest sfânt lăcaș a i se aduce neîncetate laude prin cele deapurare sfinite slujbe, și au adus pe prea cuvioșia sa părinte și arhimandrit Gheorghe, ucenic al stareșului Kir Paisie Arhimandrit ot mânăstirea Neamșului, cu doi ucenici ai săi, carele cu totul fiind plin de dumnezeasca râvnă spre slava lui Dumnezeu și spre a mântui și a povățui și alte suflete, ș'au ales aceste două ostroave spre sălășuire, și prin cererea ce au făcut la Mitropolitul ce se află atunci în scaun Prea osfinția sa părintele Kirio Kir Grigorie, i s'au hărăzit atât ostroavele cum și moșia după împrejur până la apa Pasărea. Deci acest prea cuvios după multe ostenele și nevoință ce au pus, atât cu cei doi ucenici cât și cu alți mai mulți ce și-au mai agonisit în pușină vreme, cu lucrarea mâinilor sale au curățit atât schitul, meremetisându-l cu turlle și înveliș cât și amândouă ostroavele de crânguri și mărăcini, făcând și câteva chilioare de sălășuire și alte trebuincioase lucruri, care ș'au dat fericitul său sfârșit la leatu 1806 Decembre 3, lăsând în urmă sobor de părinți cu duhovnici iscușiți cum și povățuitor soborului pe cuvioșia sa Kir Timotei, arhimandrit, ucenic al prea cuvioșiei sale, păzindu-se buna orânduială atât la cele bisericesti, cât și economiile de afară după tipicu sftagori, care se păzește până astăzi. La leatu 1802, Octombre 14, întâmplându-se un groaznic cutremur, s'au stricat acest vechiu schit și strâmtorându-se părinții, că n'aveau unde să săvârșească sfinitele slujbe, acest prea cuvios arhimandrit Kir Timotei, măcar că se află într'o desăvârșită sărăcie, împreună cu tot soboru; dar fiind aprins cu înfocată râvnă și mare credință către Milostivul Dumnezeu și sfântul Ierarh Nicolae, au cerut

voe și blagoslovenie dela Prea osfinția sa părintele proin Mitropolit Kir Dosithei, și la leatu 1809, August 15, pe de o parte cu un prea puțin lucru, au făcut început de zidit, iar pe de altă parte împrăștiind părinții în toate părțile după milostenie, și așa cu mari și nenumărate osteneli au adunat după la pravoslavnici creștini ajutor de bani, și au zidit această sfântă biserică în toată vremea înfricoșatelor războaie ce au urmat în diastimă de atâția ani, bătându-se într'această țară, două prea puternice împărății adică: Rosia cu Poarta otomanicească: și așa cu mari osteneli s'au săvârșit de zidit această sfântă biserică cu toate podoabele, după cum se vede; întru slava Prea Sfintei și de viață făcătoarei Troițe, unde se cinstește și se prăznuiește iarăși hramul sfântului și făcătorului de minuni mare Ierarh Nicolae, luând acest sfârșit lucru în zilele prea lumina-tului nostru Domn Io Ion Gheorghe Caragea Voivod, întru întâia domnie a Măriei sale și în zilele Preaosfinției sale, părintelului Kirio Kirio Nectarie, Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungro-Vlahia, la leatu 1815 Iulie 27.

PISANIA

Bisericii «sfântului Gheorghe» pe o bucată de piatră, d'asupra ușilor, la intrare.

Cu puterea și ajutorul celui Prea Inalt și în Treime proslăvit Dumnezeu, Tătăl, Fiul și Duhul Sfânt, s'au zidit această sfântă și dumnezească mănăstire, din temelie, întru cinstea și slava Schimbărei la față a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și pomenirea sfântului Ierarh Nicolae dela Mira și a sfântului marelui Mucenic Gheorghe (liman de mântuire celor păcătoși) de smeritul Arhiereu Ioanichie Stratonichie și de prea cuviosul arhimandrit Chir Calinic, starețul obștei Cernica, cu a lor cheltuială și osteneală pentru veșnica lor pomenire, pe care mănăstire o au închinat Atotputernicului Dumnezeu Celui ce stăpânește toate, iar nu supusă la nici o persoană, ci să fie în veci slobodă mănăstire de părinți cu viață de obște, păstorindu-se de un stareț amândouă ostroavele, după cum și repausatul arhimandrit Gheorghe, cel dintăiu stareț al Cernichi, au așezat, ca părinții celor ce lăcuiau într'aceste ostroave, toate lucrurile de trebuință să le aibă de obște; și au luat săvârșire acest sfânt lăcaș de tot lucrată biserică, cum și toate chiliile dinprejur fără de nici un cusur, în zilele bincredinciosului și iubitorului de Hristos, Domn Alexandru Dimitrie Ghica Voivod,

păstorind biserica Prea sfinția sa părintele Mitropolitul Neofit, anul 1842 August 6.

Pisania bisericei «sfântului Lazăr» (cimitirul) nu se află nici, ci se găsește scris în mâna fostului stareț, repositul arhim. Gheorghe,—zugerăvit în această biserică,—anul 1806, data încetării sale din viață; și după informațiuni, se zice că acest cuvios părinte o a zidit în anul 1804.

Mai sunt trei paraclise în mănăstire cu hramurile: *Adormirea, Intrarea în biserică, și sfântul Ioan Evanghelistul*, în corpul unor chilli, dar care nu au inscripții.

II. Mănăstirea Căldărușani.

În această sfântă mănăstire se află: a) 82 călugări, prevăzuți în budgetul statului, b) 6 frați de obște.

Ordinea în care s'au succedat Prea Cuvioșii Stareți, la această sfântă mănăstire, dela 1866—1907, este:

La 1866 Arhim. Iezechil; la 1868 Arhim. Timotheiu; la 1870 Arhim. Procopie; la 1874 Arhim. Teofilact; la 1875 Arhim. Timotheiu; la 1878 Arhim. Teofilact; la 1879 Arhim. Gherasim; la 1886 Arhim. Procopie; la 1895 Arhim. Pafnutie; la 1896 Arhim. Procopie; la 1901 Arhim. Dometian și la 1905 I. P. S. Ghenadie fost Mitropolit Primat.

Mănăstirea «Căldărușani» are *trei* biserici, ale-căror inscripții, le dăm aci mai jos:

Pisania Bisericii celei mari.

Cu strălucirea sfintei și începătoarei de vieață și cei neîn-părțite și deapurarea cântată și închinată Troițe—și noi cu aceeași putere de lumină umbrindu-ne și luminându-ne, luat-am aminte la cele grăite cu dumnezeieștile scripturi, că zice, că *înfricoșat este a cădeâ în mâna lui Dumnezeu celui viu*;—cine își ascunde în pământ talantul bogăției lui,—și iară grăește Domnul: *nu vă ascundeți voi vistierile în pământ unde viermii și putrejunele o putrezesc și furii o sapă,—ci vă ascundeți vistierile la cer, unde nici una dintr'acestea nu-i poate strică*;—și

iarăși mă întristez de ce grăește Pavel, vasul cel ales,—de zice, că *nimic n'am adus în lumea aceasta*,—cu averea a ne duce, nu vom putea, și iarăși zice celor bogăți, și oprește să nu se înalțe cu mintea înțelepciunei, nici să se nădăjduască spre bogăția cea peritoare,—ci spre Dumnezeuul cel viu,—celui ce au dat nouă toate din destul, întru îndulcire, a lucră cele bune și să se înbogătească întru lucrurile cele bune și să își ascunză comoara și faptele bune în veacul cela ce va să fie, iproci.—Drept aceia, și eu întru Hristos Domnul, bun creștin, singur țiitor *Io Matei Basarab Voevod* Domn a toată țara rumânească și de ceia parte de munte și altele domnind,—auzind acestea repezitu-m'am cu pohta și cu gândul cel dumnezeesc care este către sfintele Biserici a le zidi și a le urzi și a le înfrumuseța cu cheltuiala, din avuția ce s'au dat nouă dela D-zeu,—întocmind acestea vrut'am și aici în locul acesta, carele să chiamă *Căldărușani*, a zidi casă Domnului, carele loc—singur Domnia mea, cu gândul l'am găsit întru mărirea și lauda *sfântului Marelui mucenicul Dimitrie*, celuia ce-i cură mir, ca să ne fie Domniei mele și părinților mei, întru vecie pomeană,—iară împăratului celui de vecie, celui neputred—celui nevăzut, celui înțelept,—unul Dumnezeu, aceluia să fie cinstea și mărirea întru veci de veci, amin;—și s'au început a se zidi de luna lui Iulie 10^{ab} și s'a săvârșit în luna Octombrie 20^{ab}, iară dela zidirea lumii leat 7147, iar dela Hristos 1639.

Altă pisanie.

Acest sfânt și dumnezeesc locaș s'au zidit din temelie de răposatul întru fericire blagocestivul Domn *Io Matei Basarab Voevod* la leat 1638, iar la anul 1778 s'au meremetisit și s'au înnoit de Preaosfințitul *Arhiepiscop Chiriu Chir Filaret* și s'au hărăzit de Preosfinția Sa Starețul și Arhim. Kir *Gheorghie Cernicanul* la anul 1792, carele cu multe sudori și ostenele dinpreună cu diadohii săi și cu ajutorul ctitorilor s'au silit a spori și a înzestră sfânta M-re, atât cu cele dinafară, mișcătoare și nemișcătoare, cât și cu orânduecele cele duhovnicești, iar mai ales acum la anul 1817, în zilele cuvioșiei sale *Starețului și Arhim. Kir Dositei*, pe lângă alte acareturi ce s'au făcut, prin osârdia Sf. Sale, au luat săvârșire și sf. Biserica, cu toată podoba zugrăviei, precum se vede în zilele prea luminatului *Domn Ioan Gh. Caragea V. V. Arhiepiscop și Mitrop. fiind Preaosfinția Sa Kiriu Kir Nectarie*.—Iulie 7.

Pisania bisericii din «Cocioc» (lângă mănăstire).

Cu blagoslovenia Prea Sfinției Sale Părintelui Mitropolit Kir Grigorie și cu voea dată de Sfinția Sa părintele Arhimandritul Dosiftei Starețul M-rei Căldărușani, s'au zidit acest sfânt locaș în *Cocioc*, unde se prăznuște hramul *Tuturor sfinților*, cu cheltueala dumnealor: *Nicolae și Ioan Bivvel pilari frații Bâșcoveni*, în zilele prea înălțatului Domn Grigorie Ghica Voevod, la anul dela Hristos 1825, Iulie 18.

Iar acum reparată radical pe dinafară și pe dinăuntru de Inalt Prea Sfinția Sa Ghenadie Mitropolitul, anul 1898 August 20.

Biserica Cimitirului.

Zidită de frații: *Toma și Ioan Crețulești*; leatul nu se știe.

III. *Mănăstirea Sinaia.*

Această sfântă Mănăstire este întreținută de Onor. Eforie a Spitalelor civile din București.

La Sinaia sunt 12 călugări și 5 frați de obște.

Stareții cari s'au succedat dela 1866 până azi, sunt trei:

- 1) Arhimandritul *Onufrie* care a stărețit până la 1877,
- 2) Arhimandritul *Ghermano* care a stărețit până la 1888, și
- 3) Arhimandritul *Nifon*, dela 1888 până azi.

Inscripția veche a M-rei este următoarea:

«Am zidit din temelie și am înălțat un schitișor, numindu-se Sinai, după asemănarea Sinai cei mari,—întru slava și lauda lui Dumnezeu și întru cinstea *Adormirii stăpânei noastre Maria*,—pe apa Prahovei, la pustie, sub muntele Bucegiului, (unde mai înaintea zidirei acesteia se află sihaștri, acolo la pustia aceasta, și neputând de tâlhari, de vreme ce pe acele vremi locașurile tâlharilor mai osebit de alte locuri acolo le eră), a fi zidirea aceasta sihaștrilor acelora și altora, acolo la acel loc unde fusese cuibul și locașul tâlharilor, mai înainte, și spre mai adevărata pază a sihaștrilor acelora, ce pururea iubesc pustia,—am făcut chilioare cu zid împrejur, pentru a lor odihnă și pază,—
7202 Octombrie 15.

Iar biserica din nou restaurată poartă următoarea inscripție:

«Această sfântă biserică cu hramul sfintei Treimi întemeiată în anul mântuirii MDCCCXLIII s'a reclădit și împodobit prin munca stăruitoare a mai multor ani, deschizându-se credincioșilor în XXVI Maiu MCMIII al treizeci și optulea a domniei lui Carol I, întru pomenirea întâiului Rege al României și a Reginei Elisaveta, a Principelui moștenitor Ferdinand, și a Princesei Maria, a Principelui Carol, și a Princeselor Elisaveta și Maria, fiind Mitropolit Primat Iosif Gheorghian, stareț sfintei Monastiri a Sinaei Arhimandritul Nifon, președinte al consiliului miniștrilor Dimitrie Sturdza, Efori ai Spitalelor Civile, Alexandru Scarlat Ghica, Doctorul Constantin Cantacuzino, Generalul Doctor Andrei Fotino.

IV. Mănăstirea «Predeal» (Prahova)

Această sfântă mănăstire are 9 monahi, din cari: unul stareț, trei preoți, un cântăreț, un diacon, un paracliser și 2 călugări.

Sucesiunea stareților dela 1866 și până azi este următoarea:

Dela 1866 și până la 20 Noembre 1896 a fost stareț Protosinghelul Pantelimon, iar dela 1891 luna Ianuarie și până azi funcționează arhimandritul Dionisie R. Simionescu, actualul stareț care a fost ales după Pr. Pantelimon.

Pisania Bisericilor:

a) *Biserica mică* (cea veche).

Prima biserică de lemn a fost făcută la anul 1774 Iunie 20 de Ieromonahul Ioanichie și câțiva călugări. Această biserică a fost arsă de turci pe timpul lui Mavrogheni, dar a fost imediat reclădită după retragerea turcilor, tot de Ioanichie. Clădită din lemn și această biserică, a fost refăcută la anul 1819, de starețul Ghermano, din piatră, așa cum e și azi, având această pisanie:

«In anul 1819 Maiu 27 s'a clădit această sf. biserică în locul celei făcută la 1774» «Ghermano».

b) *Clopotnița.*

«1827. Cu ajutorul lui Dumnezeu, această clopotniță
 «cu a schitului cheltuială, s'a săvârșit din temelie
 «cum se vede» «Ieromonahul Ghenadie»

c) *Biserica cea mare (nouă).*

Această biserică n'are pisanie. Ea a fost făcută la anul 1844, de către starețul Ghermanò¹⁾, cu ajutorul călugărilor și a unor drept credincioși din Săcele, Transilvania.

V. *Mănăstirea Ghighiu (Prahova).*

În această sfântă mănăstire se află:

22 călugări, și 3 frați de obște.

Dela 1866 au fost până în timpul de față 3 stareți cu actualul care funcționează, și anume:

P. C. Arhimandrit Antonie, P. C. Arhimandrit Juvenalie și P. C. Arhimandrit Iason.

Inscripția bisericii celei mari.

«În numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh. La anul 1814 pe timpul M. S. Ioan Gr. Caragea Voivod și al P. S. Mitropolit Nictarie, s'au ridicat pe acest teren donat de proprietara Uța Cantacuzino Corneanca, această st. biserică și chilia împrejur, spre a scrii ca chinovie pentru monahi,—de cătră Cuvioșia Sa Ieroschimonahul Arsenie Stariț și cu ajutorul a patru frați Rucăreni, acea Sf. biserică fiind mică. La anul 1858, Martie 31, sub căimăcămia M. S. Alexandru D. Ghica Voivod, cu bine cuvântarea P. S. Mitropolit Nifon și după inițiativa P. Cuv. S. Arhimandritului Eftimie Stariț, s'a dărâmat și s'a început cea de astăzi, dându'și tot concursul său până la terminarea de roșu și învelitoarea ei. Iar încetând din viață, s'a terminat de către succesorul său Prea Cuv. Sa Arhimandritul Antonie care a contribuit cu mai tot ce a avut, precum și alți de Dumnezeu iubitori creștini; acăror pomenire va fi veșnică. Și s'a sfințit această sfântă biserică tot cu hramul ce l'a avut *Isvorul Tă-*

¹⁾ Starețul Ghermanò a condus mănăstirea 42 ani, dela 1811 până la 1853. El se numea și Ghenadie și Ghermanò. Ghermanò s'a numit după ce a fost făcut arhimandrit.

măduirei la 31 Martie 1866». Această inscripție s'a pus de către Prea Cuv. Sa Arhimandritul mitrofor Iuvenalie, în al 16 an al stăriției sale 1892.

Inscripția bisericii celei mici.

Cu ajutorul lui Dumnezeu s'au zidit acest sfânt locaș cu hramul *Dreptului Lazăr, Sf. Spiridon, Sfinții tămăduitori fără de argint și Sfântul Haralambie*, în zilele Impăratului Nicolae Pavlovici, cu blagoslovenia Preosfințitului Mitropolit Chir Grigorie și cu a Prea Sfințitului Episcop Râmnicului chir Neofit. Cu îndemnarea și cheltuiala biv. vel Panait Mărunțeanu cu soția sa Ecaterina și cu ajutorul iubitorilor de Hristos și pioși creștini, prin osârdua și osteneala părintelui Stareț Silivestru Ieroschimonahu; s'au început din temelie la anul dela Hristos 1832 Aprilie în 4, și s'au săvârșit și sfințit la leatul 1833 Octomvrie în 14.

VI. *Mănăstirea Cheia-Teleajen din Prahova.*

În această sfântă mănăstire se află 16 călugări. Stareții cari s'au succedat dela 1866 până azi sunt 5 (cinci):

1) Damaschin Ieroschimonahul, care a fost și fondator al acestei mănăstiri. 2) Dorotteiu Ieromonahul. 3) Ignatie Ieromonahul. 4) Ioil Protosinghelul. 5) Visarion Arhimandritul, actualul stariț.

Inscripția bisericii.

Întru marea slavă, și lauda Prea Sfintei și de viață făcătoarei și nedespărțitei Troițe, întru a căreia cinste și hram să prăznuește, la anul 1835 Iulie 16, s'au ridicat această sfântă biserică, dimpreună cu toate împrejurimile ei, în zilele Prea Înălțatului nostru Domn Alexandru Dimitrie Ghica Voevod, cu voia frăține-seu Mihalache Ghica stăpânul moșiei, dela care s'au și răscumpărat de numitul stareț Damaschin Ieroschimonahul, la anul 1846, cu blagoslovenia Prea Sfințitului nostru Episcop al Buzăului D. D. Kesarie, de care s'a și sfințit în anul 1839 Iulie 20, prin osârdua și osteneala prea cuvioșiei sale părintele Damaschin Ieroschimonahu și stariț al sfântului schit Cheia și a toată sinodia, și cu ajutorul și cheltuiala a multor iubitori de Hristos

pravoslavnicri creștini, și mari ctitori ai sfântului locaș acestuia, spre veșnica lor pomenire.

VII. *Schitul Isoarele, sau Crasna (Prahova)*

Acest schituleț fusese părăsit, dar grație îngrijirii prea cuviosului stareț al mănăstirei Sinaia (*Nifon*), se nădăjduște că acest schit să fie reînviat, dacă nu ca în vremurile fericite de evlavie, cel puțin să se perpetueze numele pentru existența unui vechiu locaș dumnezeesc. Prea cuviosul arhimandrit *Nifon*, ca *exarh al mănăstirilor Eparhiei*, a luat sub îngrijirea sa acest schit, și acum se află într'însul 4 călugări.

Întemeierea schitului datează dela 1824.

Inscripție nu se află.

VIII. *Schitul Peștera (Dâmbovița)*

Acest schitișor, în creierii munților, zidit în piatră, este tot sub îngrijirea duhovnicească a prea cuviosului arhimandrit *Nifon* dela Sinaia, unde sălășluiesc, spre a se mântui în Domnul, 4 călugări și un frate de obște.

Întemeierea schitului se pune în secolul al XVI-lea, de și nu se află nici o pisanie.

G. Mănăstirile de călugărițe.

IX. *Mănăstirea Paserea (Ilfov).*

În această sfântă mănăstire se află:

122 călugărițe prevăzute în budget, 20 călugărițe neprevăzute în budget și 18 surori de obște.

Ca stărițe la această sf. mănăstire dela 1866 până azi, s'au succedat următoarele monahii:

1) *Domnica Popescu*, 2) *Veniamina Poenaru*, 3) *Aradia Bilcescu*, 4) *Arsenia Nițescu*, 5) *Evlampia Trestianu* și a 6) actuala stăriță *Erofteia Marinescu*.

Inscripția Sfintei mănăstiri Paserea.

În anul 1813 în zilele Prea cuviosului părintele Timoftei stareț al sf. mănăstiri Cernica, au întemeiat acest sf. locaș numindu-l Paserea, după gărla ce se numea Paserea și având o biserică mică de bârne, au durat până în anul 1838 și stricându-se de cutremurul ce au fost în 11 Ianuarie în ziua de sf. Teodosie, au trebuit de a se face o altă biserică și în anul 1846, s'au ridicat acesta din temelie cu ajutorul binecredincioșilor creștini, în zilele maicei Starițe Dionisia, îngrijitor fiind asupra lucrului părintele Iachint ieromonahul din mănăstirea Cernica, în zilele binecredinciosului Domn Gheorghe Dimitrie Bibescu Voevod, Mitropolit fiind Arhiepiscopul Neofit, anul 1847 Noembre 2.

X. Mănăstirea Țigănești, (Ilfov).

În această sfântă mănăstire se află: 196 călugărițe și 37 surori de obște.

Starețele care s'au succedat dela 1866—1907 sunt:

- 1) Magdalina Dăscălița, dela 1866—1867 Oct. 18.
- 2) Sevastia Maloreanu, dela 1867—1869 Iunie 22.
- 3) Gherasima, dela 1869—1870 Martie 15.
- 4) Magdalena Dăscălița, dela 1870—1873 Sept. 18.
- 5) Sevastia Măloceanu, dela 1873—1875 Mai 14.
- 6) Domnica Georgescu dela 1875—1883 Aprilie 17.
- 7) Steliani Vasilescu, dela 1883—1892 Aprilie 20.
- 8) Domnica Georgescu dela 1892—1893 Noembre 21.
- 9) Zoi Ierofteiu dela 1893—1896 Mai 16.
- 10) Stavrofilia Ionescu dela 1896—1903 Febr. 27 și
- 11) Zoi Ierofteiu dela 1903 până azi.

Pisania Sfintei mănăstiri Țigănești (Biserica cea mare)

«Acest sfânt și dumnezeesc lăcaș, unde se cinstește și se prăznuiește hramul «Adormirii prea sfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioarei Maria», s'a rădădit și infrumusețat prin osârdia și cheltuiala Domnului Vel Ban R. Goleșcu, a Domnului mare logofăt Gheorghe Florescu, cu soția sa Anica, născută Suțina și a mai multora iubitori de Hristos ce au ajutat. Prin stăruința Prea Cuviosului Stareț și Arhimandrit al sf. mănăstiri Căldărușani Dosefteiu și cu stăruința Cuvioasei starițe Marina schimonahia la anul 1812 Noembre 8.

A doua oară s'a zugrăvit pe dinnăuntru cu osteneala, osâr-dia Prea Cuviosului Arhimandrit Eftimie, starețu sf. mănăstiri Căldărușani, și a cuvioasei starițe Fevronia schimonahia și cu a mai multora ajutoare la anul 1853. Iar acu la anul 1880, s'a zugrăvit a treia oară în zilele Prea Înălțatului Rege Carol I, cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Mitropolit Primat al României D. D. Calinic, prin stăruința Prea Cuvioasei starița acestei mănăstiri Domnica Arhimandrita și cu ajutorul mai multor persoane iubitoare de Hristos. Acum la anul 1895 s'au zugrăvit din nou a patra oară, făcându-se și tâmpla din nou cu toate icoanele cele mici din tâmplă și cu alte 4 tocure de icoane mari, în zilele Înalt Prea sfinției sale Mitropolit Primat D. D. Ghenadie, cu stăruința și osteneala cuvioasei maici Zoi Ierofteiu superioara acestei mănăstiri, și cu ajutorul mai multor pioși creștini, pomenindu-i în vecii vecilor. Amin.

Pisania Bisericii cei mici (Cimitiru).

Acest sfânt lăcaș, unde se prăznuște hramul «Sf. Troiță» s'au ridicat de Domnia sa Marele Logofăt bisericesc N. Băscoveanu pela anul 1817. Iară la anul 1880 în zilele Înalt Prea Sfințitului și Mitropolit Primat al României D. D. Calinic, s'au zugrăvit și s'au înfrumusețat de prea cuvioșia sa starița acestei mănăstiri Domnica Arhimandrita, cu a sa cheltuială, spre a sa pomenire și a tot neamul. Amin.

XI. Mănăstirea Viforâta (județul Dâmbovița),

În această sfântă mănăstire se află: 63 călugărițe și 14 surori de obște.

Starețele care s'au succedat dela 1866 până azi sunt:

- 1) Tecla Stănescu dela 1866—1879.
- 2) Filofteia Petrescu dela 1879—1892.
- 3) Amvrosia Manolescu dela 1892—1895.
- 4) Filofteia Petrescu dela 1895—1900 și
- 5) Amvrosia Manolescu dela 1900 până azi.

Biserica n'are inscripție, dar din tabloul ce există în Stăreție, se dovedește că acest sfânt locaș e fondat la 1530 de Vlad V. V. Basarab, însă răposatul Grigorie V. V. Basarab Brâncoveanu a reparat-o la 1839, găsindu-se zugrăvit pe biserică, cu soția sa Safta.

XII. Mănăstirea Zamfira (Prahova).

În această sfântă mănăstire se află: 43 călugărițe prevăzute în budget, 7 călugărițe neprevăzute în budget și 7 surori de obște.

Ordinea în care s'au succedat starețele acestei mănăstiri dela 1866 până azi, este:

1) Veniamina Mihăescu. 2) Agatonica Ionescu. 3) Pelaghia Ghenescu. 4) Filofteia Manolescu. 5). Singlitichia Andreescu și 6) Marina Dumitrescu.

Inscripțiunea de pe frontespiciul bisericii:

«Acest sfânt și dumnezeesc lăcaș este zidit din temelie, cu «tot ce se vede înprejur, prin binecuvântarea și cheltuiala Prea «Sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei D. D. «Nifon, *întru slava Înălțării Mântuitorului nostru Iisus Hristos* «și a *Sfântului Ierarh Nifon*; prin osteneala Prea cuviosului «Arhimandrit Eftimie, Starițul Schitului Ghighiu.

«Început la anul 1855 și săvârșit la 1857, Septembrie 8, în «al șaptelea an al arhipăstoriei sale.

XIII. Mănăstirea Nămăești (Muscel).

În această sfântă mănăstire, (aproape de C.-Lung), se află: 26 călugărițe prevăzute în budget; 6 călugărițe neprevăzute în budget și 4 surori de obște, asemenea neprevăzute în budget.

Dela 1866 până azi s'au succedat starețele:

1) Elisaveta Schimnica 1865, 2) Elisaveta Ioan Perșiceanu 1866 și 3) Glafira Antonescu 1871 până azi.

Biserica n'are inscripție. Se găsește însă icoana «Maica Domnului» legată în argint, dela 1798, despre care se zice că ar fi fost găsită (după tradiție) de un cioban, în stânca de piatră, care azi este bisericuța.

În bisericuța este săpat în piatră *anul 1685*. Se crede că ar fi existat și mai 'nainte biserică, de oare-ce se găsesc hrisoave dela 1547, la preotul bătrân din satul Nămăești, cum și de pe vremea lui Mihnea, 1572.

XIV. *Mănăstirea Susana* (Prahova).

In această sfântă mănăstire se află: 49 călugărițe și 8 surori de obște.

Dela anul 1856 până azi, s'au succedat: 1) Starița *Natalia Perlea* 1856—1893. 2) *Eugenia Tomescu* 1893—1903, 3) *Tomaida Perlea* 1903 până azi.

Inscripția bisericii.

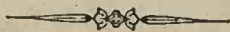
Intru slava Marelui Dumnezeu și cinstea sfântului ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, al căruia hram se serbează, s'a fondat acest schit, și s'a făcut o biserică de lemn în anul 1740, de maica starița *Susana Arșicu* și cu ajutorul ctitorilor *Filip Treti*, în zilele episcopului *Chesarie Buzău*, cu ajutorul Prea sfinției sale și a altor ajutători; s'a zidit însă a doua biserică de piatră, fiind starița maica *Susana Albuț*. Iar în anul 1840, biserica fiind ruinată, starița *Natalia Perlea* consultând pe d-nii *D. Frangulea*, *N. Perlea*, *D. Pitiș*, toți s'au oferit a ajuta, și începând a zidi cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Mitropolitului Primat *D. D. Calinic*, în zilele Majestății Regelui nostru *Carol I*, și Regina *Elisabeta*. La zidirea acestei biserici a venit în ajutor înaltul Guvern cu suma de lei 5500, și s'a terminat cu ajutorul ctitorilor și făcătorilor de bine, la anul 1882, spre veșnica lor pomenire.

XV. *Mănăstirea Samurcășești* (Ciorogârla). Ilfov.

In această sfântă mănăstire se află: 50 călugărițe și 13 surori de obște.

Dela 1866 până azi, s'au succedat: 1) Starița *Fevronia Vlădoianu* 1866—1894. *Sofia I. Heliade Rădulescu* 1894 până azi. Biserica cu patronul «Sfânta Treime» este zidită de marele Vornic *Constantin Samurcaș* și soția sa *Zoe Samurcaș* la anul 1808.

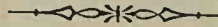
Capela cimitirului cu hramul «Sfinții Împărați *Constantin* și *Elena*» este zidită de D-nul *Constantin I. Săbăreanu* (astăzi arhimandritul *Cornelie I. Săbăreanu*) la anul 1876.

RECAPITULAȚIE

De numărul bisericilor, preoților, diaconilor, călugărilor și călugărițelor din întreaga
Eparhie a Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">a) Biserici parohiale urbane</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">144</td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>b) " filiale urbane</td> <td style="text-align: right;">74</td> <td></td> </tr> <tr> <td>c) " parohiale rurale</td> <td style="text-align: right;">897</td> <td></td> </tr> <tr> <td>d) " filiale rurale</td> <td style="text-align: right;">535</td> <td></td> </tr> <tr> <td>e) " particulare</td> <td style="text-align: right;">38</td> <td></td> </tr> <tr> <td>f) " monumente istorice</td> <td style="text-align: right;">11</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Total</td> <td style="border-top: 1px solid black; text-align: right;">1699</td> <td></td> </tr> </table>	a) Biserici parohiale urbane	144		b) " filiale urbane	74		c) " parohiale rurale	897		d) " filiale rurale	535		e) " particulare	38		f) " monumente istorice	11		Total	1699		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%; text-align: right;">Report 238</td> </tr> <tr> <td>p) Preoți cu semin. inferior</td> <td></td> <td style="text-align: right;">1106</td> </tr> <tr> <td>q) " grămățici (fără semin.)</td> <td></td> <td style="text-align: right;">132</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Total</td> <td style="border-top: 1px solid black;"></td> <td style="text-align: right;">1476</td> </tr> </table>			Report 238	p) Preoți cu semin. inferior		1106	q) " grămățici (fără semin.)		132	Total		1476									
a) Biserici parohiale urbane	144																																										
b) " filiale urbane	74																																										
c) " parohiale rurale	897																																										
d) " filiale rurale	535																																										
e) " particulare	38																																										
f) " monumente istorice	11																																										
Total	1699																																										
		Report 238																																									
p) Preoți cu semin. inferior		1106																																									
q) " grămățici (fără semin.)		132																																									
Total		1476																																									
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">g) Preoți parohi urbani</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">145</td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>h) " supranumerari</td> <td style="text-align: right;">176</td> <td></td> </tr> <tr> <td>i) " parohi rurali.</td> <td style="text-align: right;">865</td> <td></td> </tr> <tr> <td>j) " supranumerari rur.</td> <td style="text-align: right;">290</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Total</td> <td style="border-top: 1px solid black; text-align: right;">1476</td> <td></td> </tr> </table>	g) Preoți parohi urbani	145		h) " supranumerari	176		i) " parohi rurali.	865		j) " supranumerari rur.	290		Total	1476		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">r) Diaconi licențiați în teologie</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">15</td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>s) " " în lit. și fil.</td> <td style="text-align: right;">1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>t) " cu semin. superior</td> <td style="text-align: right;">5</td> <td></td> </tr> <tr> <td>u) " " " inferior.</td> <td style="text-align: right;">2</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Total</td> <td style="border-top: 1px solid black; text-align: right;">23</td> <td></td> </tr> </table>	r) Diaconi licențiați în teologie	15		s) " " în lit. și fil.	1		t) " cu semin. superior	5		u) " " " inferior.	2		Total	23													
g) Preoți parohi urbani	145																																										
h) " supranumerari	176																																										
i) " parohi rurali.	865																																										
j) " supranumerari rur.	290																																										
Total	1476																																										
r) Diaconi licențiați în teologie	15																																										
s) " " în lit. și fil.	1																																										
t) " cu semin. superior	5																																										
u) " " " inferior.	2																																										
Total	23																																										
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">k) Diaconi</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">23</td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center; padding-top: 10px;">după titluri:</td> </tr> <tr> <td>l) Preoți D-ri în teologie</td> <td style="text-align: right;">1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>m) " licenț. în litere și filoz.</td> <td style="text-align: right;">1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>n) " " în teologie</td> <td style="text-align: right;">66</td> <td></td> </tr> <tr> <td>o) " cu seminarul superior</td> <td style="text-align: right;">170</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Transport</td> <td style="border-top: 1px solid black; text-align: right;">238</td> <td></td> </tr> </table>	k) Diaconi	23		după titluri:			l) Preoți D-ri în teologie	1		m) " licenț. în litere și filoz.	1		n) " " în teologie	66		o) " cu seminarul superior	170		Transport	238		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center; padding-top: 10px;">v) la toate mănăstirile d'n această Eparhie, se găsesc, pentru sfânta mântuire în Domnul:</td> </tr> <tr> <td style="width: 80%;">α) călugări</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">250</td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>β) frați de obște</td> <td style="text-align: right;">24</td> <td></td> </tr> <tr> <td>γ) invalizi</td> <td style="text-align: right;">9</td> <td></td> </tr> <tr> <td>δ) călugărițe</td> <td style="text-align: right;">582</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ε) surori de obște</td> <td style="text-align: right;">101</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Total</td> <td style="border-top: 1px solid black; text-align: right;">966</td> <td></td> </tr> </table>	v) la toate mănăstirile d'n această Eparhie, se găsesc, pentru sfânta mântuire în Domnul:			α) călugări	250		β) frați de obște	24		γ) invalizi	9		δ) călugărițe	582		ε) surori de obște	101		Total	966	
k) Diaconi	23																																										
după titluri:																																											
l) Preoți D-ri în teologie	1																																										
m) " licenț. în litere și filoz.	1																																										
n) " " în teologie	66																																										
o) " cu seminarul superior	170																																										
Transport	238																																										
v) la toate mănăstirile d'n această Eparhie, se găsesc, pentru sfânta mântuire în Domnul:																																											
α) călugări	250																																										
β) frați de obște	24																																										
γ) invalizi	9																																										
δ) călugărițe	582																																										
ε) surori de obște	101																																										
Total	966																																										

CUPRINSUL CĂRȚEI.

	Pag.		Pag.
Ordinul I. P. S. Mitrop. Primat	5	5. Macarie I	55
Înainte cuvântare	7	6. Iosif I	55
<i>Partea I.</i>		7. Macarie II	55
§ 1. Organizarea bisericească		8. Nifon	56
și politică a Românilor, până		9. Maxim	57
în secolul al XIV-lea	9	10. Macarie III	58
§ 2. Întemeierea Mitropoliei Un-		11. Ilarion	
gro-Vlahiei	12	12. Varlaam	
§ 3. Însemnarea cuvântului Un-		13. Anania	
gro-Vlahia	18	14. Simeon	
§ 4. Cunoștințe despre cel din-		15. Efrem	
tâi Mitropolit	19	16. Mitrofan	
§ 5. Reședința Mitropoliei Un-		17. Daniil	
gro-Vlahiei	21	18. Eftimie	60
§ 6. Catedrala actuală și reșe-		19. Serafim	
dința mitropolitană din Bu-		20. Mihail	
curești	24	21. Nichifor	
§ 7. Avera Mitropoliei	29	22. Mihail II	61
§ 8. Inscricțiunile bisericii mitro-		23. Eftimie II	
politane și a dependențelor ei	31	24. Serafim II	62
a) în exterior	31	25. Luca	62
b) în interior	33	26. Grigorie I	63
c) paraclisul	35	27. Teofil	64
d) alte inscripții	36	28. Stefan	65
§ 9. Odoarele sfintei Mitropolii	41	29. Ignatie	67
§ 10. Palatul mitropolitan, ce-		30. Stefan a II-a oară	68
lelalte dependențe și împre-		31. Teodosie	68
jurimile	48	32. Dionisie	70
<i>Partea II.</i>		33. Varlaam	70
Seria cronologică a Mitropoli-		34. Teodosie a II-a oară	72
ților Unghro-Vlahiei	53	35. Antim Ivireanul	73
1. Iachint Critopulo	53	36. Mitrofan	76
2. Hariton	53	37. Daniil	77
3. Antim	54	38. Stefan al II-lea	79
4. Timoteiu	54	39. Neofit I	80

	Pag.		Pag.
40. Fitaret I	82	Mitropolii	120
41. Grigorie II	82	I. Plasa de sus din București	120
42. Grigorie III.	84	II. Plasa de jos din București	121
43. Cosma	85	III. Județul Ilfov	121
44. Filaret al II-lea	86	IV. " Prahova	122
45. Dosithei Filitis	89	V. " Dâmbovița	123
46. Ignatie II	93	VI. " Vlașca	124
47. Nectarie	93	VII. " Teleorman	124
48. Dionisie românul	94	VIII. " Ialomița	125
49. Grigorie IV	96	IX. " Muscel	125
50. Neofit al II-lea	99	F. Mănăstirile Eparhiei sfintei	
51. Nifon.	101	Mitropolii	126
52. Calinic Miclescu	105	I. Mănăstirea Cernica	126
53. I. P. S. Iosif Gheorghian.	108	II. " Căldărușani	129
54. Ghenadie Petrescu	109	III. " Sinaia	131
55. I. P. S. Iosif Gheorghian a		IV. " Predeal (Prahova)	132
II-a oară	110	V. " Ghighiu	133
Încheiere	111	VI. " Cheia-Teleajen	134
<i>Partea III-a.</i>		VII. Schitul Isovoarele-Crasna	135
Administrațiunea sfintei Mitro-		VIII. " Peștera (Dâmbov.)	135
polii a Ungro-Vlahiei.	113	IX. Mănăstirea Paserea	135
A. Cancelaria sfintei Mitropo-		X. " Țigănești	136
lii. Personalul administrativ	114	XI. " Viforâta	137
B. Consistoriul eparhial	117	XII. " Zamfira	138
C. Consistoriul apelativ.	117	XIII. " Nămăești	138
D. Personalul slujitor al sfintei		XIV. " Susana	139
Mitropolii	118	XV. " Samurcășești	139
E. Protoieriiile Eparhiei sfintei		Recapitulație	140

ILUSTRĂȚIUNILE:

M. M. L. L. Regele și Regina	5-6	Cele patru coloane, cu aleea.	39
I. P. S. Mitropolit Primat	7	Clopotul cel mare	40
Biserica „Curtea Vêche“	23	Odoarele sfinte aflate în para-	
Vederea din față a Catedralei	24	raclis	43
Biserica „Radu-Vodă“	27	Sicriul cu moaștele sf. Dimitrie	45
Salonul cel mare de recepție,		Tronurile regale și Anvonul din	
din palatul mitropolitan	28	biserica sf. Mitropolii	47
Vederea dela Altar-a sf. Mitro-		Palatul mitropolitan cu para-	
polii.	30	clisul	49
Vederea clopotniței sf. Mitrop.	32	Palatul Camerii Deputaților	50
Constantin Voevod	33	<i>Stampila</i> „comisiei pentru re-	
Vederea interioară a bisericei		edificarea sf. Mitropolii“, și	
sf. Mitropolii.	34	<i>medalia</i> bătută cu acea o-	
Vederea interioară a paraclisu-		caziune	52
lui sfintei Mitropolii	36	Casa din a doua curte a sf.	
Crucea din față celor 4 coloa-		Mitropolii	53
ne (piața Bibescu).	37	Stema sfintei Mitropolii, dela	
Crucea de pe dealul sf. Mitro-		1652	65
polii.	38	Antim Mitropolitul	75

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
Daniil Mitropolitul	78	Calinic Mitropolitul	107
Filaret Mitropolitul	89	Grigorie II Mitropolitul	112
Mitropolitul Dosithei	91	Personalul Cancelariei sf. Mi-	
Neofit Mitropolitul	100	tropolii	114
Mitropolitul Nifon	103	Personalul slujitor al bisericii	
Tabloul unirei Principatelor Ro-		sf. Mitropolii	118
mâne	104		

